

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ЧЕТВРТО ВАНРЕДНО ЗАСЕДАЊЕ
Први дан рада
24. август 2017. године

(Седница је почела у 10.10 часова. Председава Маја Гојковић,
председник Народне скупштине.)

*
*   *

ПРЕДСЕДНИК: Поштоване даме и господо народни посланици,
отварам седницу Четвртог ванредног заседања Народне скупштине
Републике Србије у Једанаестом сазиву.

Позивам вас да минутом ћутања одамо пошту преминулом
народном посланику Мирољубу Станковићу.

Нека му је вечна слава.

Слава му.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика
констатујем да седници присуствује 120 народних посланика.

Ради утврђивања броја народних посланика присутних у сали,
молим народне посланике да убаце своје идентификационе картице у
посланичке јединице електронског система за гласање.

Хвала.

Консултовала сам се са стручним службама, које кажу да имамо
потребан кворум јер се не утврђује дневни ред.

(Посланици Двери се наглас смеју.)

Смешно? Мени је стварно трагично кад се смеје неко ко је петнаест,
двадесет година водио Парламент Републике Србије, па је могао да научи
барем основне ствари. Ја водим тек четврту годину, тако да за мене има
наде. За неке нема наде.

Констатујем да је применом електронског система за гласање
утврђено да су у сали присутна 122 народна посланика, односно да је
присутна већина од укупног броја народних посланика и да постоје услови
за рад Народне скупштине.

Да ли неко од председника, односно овлашћених представника посланичких група жели да затражи обавештење или објашњење у складу са чланом 287. Пословника? (Да.)

Реч има народни посланик Војислав Шешељ.

Изволите.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ: Даме и господо народни посланици, ја постављам питање премијеру Републике Србије Ани Брнабић – зашто до сада већ није поднела захтев Народној скупштини да се разреши министар Зорана Михајловић, која је пре неки дан изазвала тежак инцидент у међудржавним односима Републике Србије и Народне Републике Кине?

Тај инцидент је направила тако што је, смишљено, 19. августа, на Преображење, кад је знала да ниједна домаћа фирма као подизвођач не ради, јер ниједан наш радник не ради на Преображење, отишла у наводну инспекцију дела градилишта ауто-пута од Београда до Ужица и претила јавно да ће прекинути уговор са кинеском фирмом.

У веома деликатном тренутку је то урадила, кад Србија чини напоре да се приволи кинеска страна да преузме РТБ Бор и кад постоје велики изгледи да моћна кинеска компанија купи „Фијатову“ фабрику у Крагујевцу, која је заправо пред издисајем, пред напуштањем од стране „Фијата“. Подсећам вас колико нам је помогла Народна Република Кина куповином смедеревске железаре, дајући два пута више новца него што су дали Американци две хиљаде и неке године. Накнадним прорачунима сазнали смо, о томе данас држим конференцију за штампу, да су нам Американци оставили дугове од 384.000.000 долара. Ти дугови су пали на државу. У таквим тренуцима она чини потез који се ничим не може назвати осим велеиздајом. Није то више ни глупост ни будалаштина, нема ту више другог назива. Под хитно министар мора бити разрешен.

Овом приликом желим да похвалим премијера Ану Брнабић због изјаве коју је дала 21. августа, када је рекла – све што радимо, радимо да би се рађало више деце и да би млади људи остајали у Србији. Ја то из петних жила подржавам, али желео бих и да премијер Ана Брнабић обавести Народну скупштину шта мисли да лично уради да би допринела том нашем великом подухвату да поправимо наталитет у Србији.

Треће, Влада је показала потпуну индолентност према проблемима које имају произвођачи малина. О томе су наши представници већ говорили на некој од протеклих седница. Подсећам вас да је производња малина постала толико масовна у Србији да је то заправо српски стратешки извозни производ. Не залажем се за контролу производње и извоза и да све у своје руке преузима држава, али Министарство пољопривреде мора увек да буде будно, и када процени да постоји изражен монополизам

откупљивача и извозника малина, да одмах интервенише и прави одговарајућу разлику између продајне цене малине на европском тржишту и откупне цене у Србији. Ту мора бити значајна разлика, али не претерана и не двапут или трипут већа.

Дакле, тражим да нам премијер Ана Брнабић одговори зашто је Влада индолентна према проблемима некадашњих великих система у Србији, гиганата српске привреде, попут „Гоше“, где радници већ дуго гладују, штрајкују глађу, а и немају шта да једу, принуђени су на тај штрајк, док држава не предузима ни оно што би могла да им помогне у садашњој ситуацији.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Ђорђе Вукадиновић.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Имам неколико питања. Прво питање упућено је Министарству спољних послова, а тиче се овог најновијег инцидента, рекао бих и скандала, у односима са Републиком Македонијом.

Питање отприлике гласи, и молба, да Министарство спољних послова на један исцрпан и коректан начин (као што су чинили неколико пута) објасни шта је то што је навело пре свега Министарство спољних послова, јер министар доноси ту одлуку, а онда и државни врх, да повуче такав драстичан и неуобичајен потез као што је повлачење комплетног дипломатског особља из амбасаде у Скопљу.

Јако је добро бринути о достојанству земље, и подржавам сваки акт, сваки потез који иде у правцу очувања достојанства државе, али ово је – то ће вам рећи свако ко се иоле разуме у дипломатску праксу – крајње неуобичајена мера. Наша држава није повлачила такве потезе ни према земљама које су признале Косово, није повлачила такве потезе ни према земљама које активно раде на имплементацији независности Косова. Штавише, има много примера врло снисходљивог и удворичког односа према најмоћнијим, пре свега западним али најмоћнијим, земљама које су спонзори независности Косова. Истовремено, према једној земљи која је у суштини пријатељска, са својим проблемима, са својим мукама које су у неким стварима чак и веће од наших, повлаче се такви драконски потези.

Уосталом, само у случају непосредне ратне опасности, чак не увек ни тада, у случају рата између две земље, повлачи се мера овог типа. Може да се повуче амбасадор на консултације, може да се протера или замоли амбасадор земље да напусти земљу, могу неки дипломатски представници да се повуку или прогласе непожељним – то је оно што се уобичајено ради. Повлачење, понављам и наглашавам, комплетног персонала амбасаде у Скопљу личи на меру након које следи бомбардовање и рат. То је или

вештачко изазивање панике у домаћој јавности, у српској јавности, или постоје неке ствари, неке информације које ми не знамо. Зато бих молио Министарство да их подели са јавношћу или барем са народним посланицима, по могућству на седници Скупштине Србије, али макар онда у интерној информацији заинтересованом народном посланику.

Дакле, овако како је, бар оно што је из јавности видљиво, са свим пратећим таблоидним насловима: „Нож у леђа“, „Заев објавио рат Србији“ итд., делује, најблаже речено, неумесно и неукусно, те имам утисак да смо као земља, не бранили достојанство, него смо се бламирали, тим пре што се данас и јуче најављује већ повратак наших дипломатских представника.

Моје друго питање тиче се и иде на адресу Министарства саобраћаја, које се такође једном приликом доста потрудило да одговори, када је било речи о ауто-путу према Темишвару, па се надам да ће и овог пута бити упола толико исцрпно.

Питање се тиче рада нашег националног авио-превозника, односно „Ер Србије“, и информација које постоје у јавности – да он већ трећу годину послује са губитком, односно да се вештачки неки мали профит пријављује, а да је цена тог профита енормно висока, у виду директних и индиректних давања државе Србије.

Председник Надзорног одбора „Ер Србије“, господин Сениша Мали, раније је неколико пута, када је наглашавао зашто „Јат“ мора да се ликвидира и зашто су морале бити неке мере предузете, наглашавао како је држава по тридесет милиона евра улагала у „Јат“. Према овим информацијама релевантних стручњака и експерата, давања државе Србије, било директно, било преко аеродрома, било преко одрицања од добити од таксе, јесу готово шездесет милиона евра годишње. Дакле, „Ер Србија“, као заједничко предузеће са „Етихадом“, кошта државу Србију између педесет и шездесет милиона евра годишње. Стога бих волео да видим извештај Министарства саобраћаја да ли су ти подаци тачни и шта намерава да учини том приликом.

Последње питање, нажалост, иде на адресу Канцеларије за Косово и Метохију – ја бих лично волео да је министарство, али свеједно – које гласи: која је то државна процена, која је то експертска процена довела до закључка да Српска листа треба на Косову и Метохији, односно у парламенту Косова, самозваног, самопроглашеног Косова, да гласа за Рамуша Харадинаја? Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Време, хвала.

Реч има Зоран Живковић.

Изволите.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Хвала лепо.

Има пуно питања која су остала без одговора и мислим да је добро да се понове. Можда ће то да доведе до тога да они који треба да дају одговоре почну да их дају. Ово је само петнаестак питања која сам поставио у писаној форми, а на која нисам добио одговор у последњих годину дана. Два су могућа разлога за то: један је да су то тешка питања, на која нема ко да да одговор, зато што нема знања, храбрости или искуства за тако нешто; друга ствар је да су то питања за која нема интересовања у Влади, па ћу ја да их поновим.

Прво питање и сва друга питања постављам председници Владе, а поред ње свако појединачно питање биће постављено и једном од министара.

Прво питање је председници Владе – којим актом је она своје надлежности председнице Владе Србије пренела председнику СНС-а Александру Вучићу? Да ли постоји такав акт? Јер, сваког дана сведоци смо да се председник Српске напредне странке бави спољном политиком државе, привредом ове државе, саобраћајем, пољопривредом, заштитом животне средине и не знам чега све. По Закону о Влади и Уставу Србије, то су надлежности Владе Србије. Само одлуком саме Владе, или можда у неким случајевима и председнице Владе, то може да се пренесе на неког другог; да ли је то неки акт који је донет на тајној седници Владе, или на неком другом месту, или је то предаја власти без уставног основа или је то отимање власти. Па, ако је то ситуација, да нађемо начина да помогнемо председници да врати своје надлежности у своје руке.

Питање министру привреде и председници Владе – како напредује изградња фабрике чипова, колико се сећам, у Панчеву, коју је председник Српске напредне странке Александар Вучић најавио пре три и по године? Да ли су решени имовинскоправни односи, да ли је добијена потребна документација, грађевинска и урбанистичка, и да ли су почели радови? Пре три и по године је најављена фабрика чипова, фирма је „Мубадала“, ако се не варам, која је била сигурна, по речима председника СНС-а, да ће да почне ту изградњу.

„Асомакум“, још увек не знамо ко стоји иза те велике криминалне афере. Чули смо наводно ко не стоји иза ње, али да видимо ко стоји. Неки људи су били хапшени, привођени, држани у притвору. Да ли су започети поступци према њима или не? То је питање за министарку правде и, такође, за председницу Владе Србије.

Да ли је решен – ово је питање за министра полиције, министарку правде и председницу Владе Србије – покушај атентата на председника Српске напредне странке у Јајинцима? То смо, мислим, пре годину дана

имали, дане и дане о томе: па да ли је нађено нешто тамо, па да ли није, па да ли је „базука“, па да ли су пушке, да ли је, шта је... Немамо ништа од тога, а то је врло чудно за државу која се хвали својом великом борбом против криминала и својим великим статистичким доказима да смо једна од најбезбеднијих држава у свету.

Шта је са Цветаном Василевом, који је већ три године, тачно три године неки дан, сада, на потерници, на црвеној потерници Интерпола због проневера у Бугарској вредних милијарду. На захтев бугарских органа, већ три године га чувају надлежни, или ненадлежни, у овој држави. Да ли је то председник државе, да ли је то председник Владе, министар унутрашњих послова, министар правде, ко год, али то је брука за ову државу, да ми кријемо криминалца, односно осумњиченог за криминал, три године. А он се истовремено фотографише са разним носиоцима власти и такође је један од купаца Српске фабрике стакла Параћин, која је наравно дужна, тренутно, једно тридесет милиона евра држави.

И, коначно, ова ситуација са Македонијом, шта се ту десило? Која мудрост се десила од недеље до јуче у подне?

И, везано за то, председнице Владе и министре иностраних послова, тражим информацију о ефектима наших мера против Француске које су уведене пре пар месеци, где смо им оштро запретили, више се не сећам због чега, и како је то допринело угледу и безбедности Србије.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Бошко Обрадовић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани грађани Србије незадовољни актуелном влашћу Српске напредне странке и њених коалиционих партнера, желео бих да данас поставим у ваше име питање, пре свега, председнику Владе Републике Србије, који то није, и надлежним министрима за рад и привреду, а тиче се објашњења како то они више нису надлежни и на који начин не могу ништа да помогну радницима „Гоше“ из Смедеревске Паланке, који су апсолутно оправдано у штрајку и захтевају да им се исплате зарађене плате и све друго што им следује из претходних година, а што им не исплаћује један од фамозних страних инвеститора, којима се иначе толико хвале и садашња и бивша власт.

Како је, дакле, могуће да држава пере руке од радника који раде у овој држави? Како је могуће да држава стане на страну тајкуна, било страних, било домаћих? Како је могуће да држава некеме толерише неплаћање пореза и доприноса? И како је могуће, коначно, да држава не заштити раднике који су на овај начин оштећени, понижени и увређени?

Када о томе говорим, а истовремено постављам питање, не мислим само на раднике „Гоше“, они су симбол тог напаћеног радништва данас у

Србији, мислим на све понижене и увређене раднике Србије који су оштећени у разним пљачкашким приватизацијама, због којих, упркос обећањима актуелне власти за ових шест година власти СНС, нико није завршио у затвору са правоснажном пресудом, на вишегодишњој робији, због пљачке овог народа и државе у претходних тридесет година.

Када то говорим, говорим посебно о београдским радницима, радницима некадашњих великих београдских гиганата, од ИКЛ-а, ИМТ-а, радника „Це маркета“ и других, који су оштећени као мали акционари у разним стечајевима, у разним пљачкашким приватизацијама, а који данас по улицама Београда покушавају да реше свој проблем. Дакле, тражим конкретан одговор и објашњење докле је стигао њихов случај. То није само случај београдских радника, данас радници на исти начин штрајкују и у Аранђеловцу, и у Нишу, и у Прибоју и у низу других градова и општина Србије, где је у пљачкашким приватизацијама нестала државна, друштвена, народна имовина.

Оно што посебно желим да питам актуелне поменуте ministre, а додао бих ту и министра пољопривреде, јесте – где су данас, када, ево, по овом ванредном и хитном поступку морају да усвајају законе по налозима ЕУ, да ураде нешто за пољопривреднике који су у овој години оволико оштећени?

Мој колега уважени професор др Миладин Шеварлић израчунао је да је штета у пољопривреди најмање милијарду евра и да наши пољопривредници једноставно не могу да дочекају јесен и преживе катастрофалне овогодишње елементарне непогоде, које су почеле са оним мразевима па преко града стигле до садашње огромне суше.

Дакле где је Министарство пољопривреде, где је Влада Републике Србије да ми данас по хитном поступку усвајамо једну такву врсту подршке пољопривредницима у Србији?

Ја разумем да су за вас приоритет мигранти, како ћете њих да сместите, да им направите куће и станове, да их укључите у школски систем, јер је то још један од налога ваших пријатеља из ЕУ, али вас молим, подсећам и апелујем на ministre да коначно приоритет у овој држави постану наши грађани. Не геј-параде, не мигранти, не празне приче о страним инвеститорима, који добијају паре из нашег буџета, него наши грађани, наши полицајци и војници који штрајкују, наши просветни радници који штрајкују, наши радници који штрајкују и сви други који данас у Србији живе тешко под овом погубном и катастрофалном влашћу Александра Вучића и Српске напредне странке.

Дакле, мој позив министрима јесте да нам одговоре на питање – када ћемо овде у Народној скупштини Републике Србије добити законе

који су у интересу наших грађана, а не ММФ-а, Светске банке, НАТО-а, Европске уније или страних фирми за које заправо ова власт све време ради? Да ли ћемо коначно нешто урадити за домаћу привреду, за домаћу пољопривреду, то је моје питање за надлежне министре. Сигуран сам да на то питање немају одговоре јер морају прво да питају Брисел.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, прошло је време.

Молим посланике да постављају питања у складу са предвиђеним одредбама члана 287, те вас молим да се пре постављања питања упознате са садржином.

Реч има Енис Имамовић.

ЕНИС ИМАМОВИЋ: Хвала, уважене председнице.

Колегинице и колеге народни посланици, прошло је више од месец дана од како смо упутили питање министру полиције, министру правде и републичком јавном тужиоцу у вези с проналаском масовне гробнице у дворишту Дома здравља у Новом Пазару. Сви државни органи, медији, па и јавност потпуно су игнорисали чињеницу да је 15. јула ове године у ширем центру једног од највећих градова у Србији пронађена масовна гробница са великим бројем посмртних остатака људи, за које основано сумњам да су посмртни остаци угледних Бошњака стрељаних на Хаџету.

Мени је просто несхватљиво, у 21. веку, да се пронађе масовна гробница и да сви о томе ћуте, и да се пронађене кости некада живих људи смештају у картонске кутије од чипса, у земљи која је кандидат за чланство у ЕУ. С обзиром на то да је ексхумација спроведена неадекватно, нестручно и крајње непримерено и понижавајуће како за жртве тако и за њихове породице, ми смо од надлежних државних органа тражили да нам у најкраћем могућем року доставе све информације у вези с овим поступком.

Због изузетне осетљивости овог случаја, у складу са законима и прописаним законским роковима, ми поново тражимо од министра правде, министра полиције и републичког јавног тужиоца да нам без одлагања доставе одговоре на питања: ко је и под којим околностима открио масовну гробницу и посмртне остатке на Хаџету? Ко је дао налог за ексхумацију посмртних остатака? Где су смештени посмртни остаци након ексхумације и у чијој су надлежности? Ко су извршиоци и која установа је извршила ексхумацију? Ко је надгледао ексхумацију и ко је одговорно лице у овом поступању? Да ли су на локалитету проналаска масовне гробнице спроведене све процедуре прописане законом? Да ли је ексхумација потпуно обављена, до проналаска свих посмртних остатака који се налазе у овој масовној гробници? Ко је надлежан да утврди идентитет људи којима припадају пронађени посмртни остаци и која је даља процедура коју ти надлежни органи планирају да предузму?

Ово је само још један у низу доказа колико је неопходно да се хитно изврши ревизија Акционог плана за мањине и у њега коначно уврсти питање решавања нерешених злочина почињених над Бошњацима, те питања несталих, отетих, мучених и убијених Бошњака. Овакав Акциони план не пружа Бошњацима никакву наду и перспективу за решавање њихових нагомиланих проблема.

Бошњачки народ, који чини бројчану мањину у Републици Србији, има много нагомиланих проблема и велики број нерешених питања, као што је и ово питање несталих, убијених и прогнаних Бошњака, као и статус Бошњака као народа и статус Санџака. Легитимни представници Бошњака активно су учествовали у процесу, у покушају израде Акционог плана за мањине, међутим, Владина радна група је игнорисала све захтеве легитимних представника Бошњака да се у овај акциони план уврсте сва питања која су од виталног значаја и која имају суштински значај за побољшање социјално-економског положаја Бошњака у Републици Србији. Акциони план није разматран ни у националном савету, Републичком националном савету за мањине и тиме није стекао потребан легитимитет који је неопходан за његово усвајање.

Због тога од министарке, односно од премијерке Брнабић тражим објашњење зашто још увек није покренут поступак за ревизију Акционог плана за остваривање права националних мањина. Уједно тражимо да се покрене поступак да се из процедуре повуку предлози закона о саветима националних мањина и закона о правима и слободама националних мањина и да се усвоји један легитиман предлог, да се формирају нове радне групе, у којима ће предлози легитимних представника мањина бити уважени и уврштени у крајња документа и, на крају, да се покрене поступак за смену шефице Преговарачког тима због прикривања свих ових чињеница у преговорима са ЕУ. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, народни посланиче. Поставили сте питање.

Реч има Предраг Јеленковић.

ПРЕДРАГ ЈЕЛЕНКОВИЋ: Хвала, председавајућа.

Уважене колегинице и колеге, питање је упућено Министарству за државну управу и локалну самоуправу. Наиме, група грађана из насеља Островица Градске општине Нишка Бања поднела је иницијативу још 2014. године Скупштини Града Ниша за добијање статуса насељеног места и враћање старог назива Света Петка. Након позитивног мишљења које је дала Управа за планирање и усвајања одлуке на седници Скупштини Града 14. октобра 2014. године, а на основу члана 8. Закона о територијалној организацији, прослеђено је Министарству за државну управу и локалну самоуправу на верификацију, односно давање сагласности.

Како до дана данашњег није добијена сагласност нити било какав одговор, моје питање је – шта је још потребно да локална самоуправа учини и које активности су потребне како би најзад ова одлука, пре свега, и ова активност била пропраћена од стране Министарства и дата сагласност? Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има народни посланик Балша Божовић.

БАЛША БОЖОВИЋ: Захваљујем, председнице.

Дакле, основно питање које постављам председници Владе, председнику Републике Србије јесте – да ли ће народни посланици бити упознати са озбиљним деловањем против државе Србије од стране Републике Македоније? Мислим да је то веома важно питање и да народни посланици и грађани Србије имају право да знају шта се то тако драматично догодило па смо морали да на консултације позовемо амбасадорку и особље амбасаде Србије. Шта је то што је изазвало такву реакцију министра иностраних послова? Да ли је председница Владе уопште упозната са тим деловањем против Републике Србије? Зашто председник Републике Србије одређене информације таји и држи само за себе?

Никола Груевски, као велики пријатељ Српске напредне странке и Александра Вучића, подржао је независно Косово, са све Демократском партијом Срба у својој коалицији, која након тога није изашла из те коалиције. Исто тако су гласали и да Косово уђе у Унеско.

Сада ме занима због чега је овакав став Владе Републике Србије према Зорану Заеву, који је прво изјавио да ће бити уздржан по питању уласка Косова у Унеско, а онда и по питању односа Македоније према Србији када је у питању, пардон, Косово и Метохија. Због чега је и на основу којих информација, иако смо тражили седнице одбора за безбедност и одбрану и унутрашње послове, председник Републике узбуркао јавност Србије када је рекао да се врше озбиљне непријатељске делатности од стране Македоније према нашем народу и нашој држави?

Коме, на крају, служи тај дипломатски рат? Да ли служи да се скрене пажња грађанима Србије са обећања да ће Србија ове године имати 4% раст БДП-а? Да ли су то веће плате које су обећаване у последњих шест година? Од 2012. до данас смо имали неколико десетина пута веће плате и обећања тих већих плата, а никако да грађани то осете на својој кожи. Првог септембра најмлађи крећу у школе. Комплет уџбеника за двоје деце кошта преко 30.000 динара, а са перницама и осталим прибором је 45.000 динара.

Да ли дипломатски рат са Македонијом значи да треба данас јавност Србије да се бави свим питањима, само не оним најважнијим животним

питањима? Да ли је у питању дипломатски рат са Македонијом да би се скренула пажња јавности са коалиције коју Српска листа на Косову прави са Харадинајем, који је оптужен за ратне злочине?

Да ли се дипломатским ратом са Македонијом скреће пажња када су у питању радници и њихова права, радници „Гоше“, који се данас у Србији сматрају робовима а министар за рад говори да не може да им помогне пошто је у питању приватна фирма у Србији? Да ли се скреће пажња са банкрота „Ер Србије“, која постаје лоукост компанија? Да ли се скреће пажња са данашњег покушаја владајуће већине да странцима продаје земљу? Да ли се скреће пажња са корупције и тајних и мутних уговора када је у питању Стари савски мост у Београду, који кошта грађане Србије и грађане Београда? Да ли се скреће пажња са тога ко је тукао новинаре у Србији и како се данас у Србији живи? То је питање за председника Републике, пре свега. Наравно, и за председницу Владе, ако је уопште упозната са неким од ових питања.

Нама је такође важно да као народни посланици имамо право да чујемо информације ко је и на основу чега дошао до сазнања да Македонија врши непријатељске мере према нашој држави и нашем народу. Мислимо да је све време у питању један изрежирани сценарио како би се грађанима скренула пажња са основних животних питања.

Мислим да вам то ни данас неће поћи за руком када је у питању „Тенис“ и када су у питању тајкуни којима покушавате да продате српску земљу, једном заувек, како бисте осиромашили српске сељаке а вашим тајкунима обезбедили све већи и већи профит.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам, посланиче.

Молим посланике да постављају питања у складу са чланом 287.

Што се тиче заказивања, то наравно не може да вам одговори ни председник ни председница Владе. Ингеренције.

Желите одговор, посланиче Божовићу? Да ли желите одговор о заказивању седнице одбора? А кога сте питали у вези с Парламентом и радом Парламента пошто председник Владе и председник државе не могу ништа да вам одговоре у вези с радом Парламента? Иначе, ви бисте се бунили када би одговорили.

Хоћу само да вас упутим да је за заказивање седнице одбора потребан, по члану 71, захтев једне трећине посланика од укупног броја чланова. Ако имате озбиљну намеру да се сазове тај одбор, молим вас да ускладите са Пословником ваш захтев, ако то није било реда ради и ради постављања теме ради теме. Значи, ако желите садржински заиста да се закаже одбор, молим, у складу са чланом 71, да потребан број посланика

потпише тај захтев, наведе датум и да наведете конкретну тему у оквиру надлежности рада надлежног одбора.

Нисте ниједно од тога урадили од своја два захтева, те вас молим да се посветите томе и ускладите ваше захтеве са Пословником. На то вам не могу одговорити председник државе и председник Владе. У остало се не мешам, јер није моја надлежност. Хвала.

Реч има Саша Радуловић.

САША РАДУЛОВИЋ: Хвала.

Прво питање иде за министра рада Ђорђевића – ко је власник „Гоше“? Да ли је Министарство рада покренуло инспекцију у „Гоши“? Да ли Закон о раду предвиђа да запослени примају плату или та одредба закона не важи за раднике „Гоше“?

Друго питање је за министра образовања Шарчевића – да ли зна да су просечна примања домаћинства у Србији 57.000 динара, а да је за опремање ђака потребно између 15.000 и 20.000 динара? Да ли зна да озбиљне земље у свету воде рачуна о наталитету и образовању и деци набављају уџбенике? Рецимо, моја деца су ишла у школу у Канади, у Америци и тамо су добила све уџбенике. Због чега тога нема у Србији? То није велика ставка у буџету, а јако је важна за све родитеље у Србији, посебно важна за подстицање наталитета и родитељства.

Треће питање, министарки саобраћаја Михајловић – да ли зна да је „Ер Србија“ од 2014. до 2016. године добила преко 160.000.000 евра субвенција из буџета, поклон, да је то вишеструко више него што је „Јат“ икада добијао? Да ли зна, да није добила тај поклон, „Ер Србија“ би направила губитке од преко 150.000.000 евра, тако да фиктивно приказује добит? Да ли зна да и Аеродром, поред овог новца, индиректно субвенционира „Ер Србију“ тако што је ослобађа плаћања такси, ослобађа је дугова итд. Када ће ову праксу прекинути?

Четврто питање иде председнику Одбора за безбедност Скупштине Републике Србије – Посланичка група ДЈБ је поднела захтев за хитну седницу Одбора за безбедност, на коју би били позвани министар иностраних послова Дачић и директор БИА Гашић, где би се дискутовало о безбедносним претњама које стижу из Македоније о којима чујемо само преко медија? Место за расправу о оваквим стварима јесте Одбор за безбедност, да чујемо одакле потичу претње, колико су велике и због чега је Влада повукла тако важан, озбиљан потез као што је повлачење целе амбасаде из Скопља. Морамо поштовати институције система. Ово је институција које треба да врше надзор над радом Владе.

Пето питање иде министру одбране. За време читања експозеа прочитао сам биографије министара и питао министарку, тадашњу

мандатарку, о квалификацијама министара. Нисам добио одговор. Питање ћу поновити, рецимо, за Александра Вулина. Био је помоћник директора маркетинга у фирми „Супер прес“, затим директор маркетинга у фирми „Колор прес“, затим одговорни уредник недељника „Печат“ и колумниста у више дневних и недељних листова; завршио је Правни факултет у Крагујевцу, тако пише у његовој биографији. Питање за министра је – када је завршио Правни факултет у Крагујевцу и шта га, по његовом мишљењу, на основу ове биографије коју је сам доставио Скупштини, квалификује да буде министар одбране?

Шесто питање иде министру трговине Љајићу – да ли је истина да је власник „Информера“ сувласник у фирми за препродају малина? Да ли министар зна да прекупци и закупци убијају малинаре и шта ће урадити да то спречи, да сав профит од рада који малинари улажу иде прекупцима и закупцима?

Седмо питање је питање за министра пољопривреде Недимовића. Пољопривреднике у Србији је погодила велика суша, која ће имати несагледиве последице по њих. Многи су узели кредите, задужили се, имаће велики проблем да наставе да послују даље. Питање је – шта је са великим пројектима за наводњавање који су најављивани, који је тобоже требало да дођу од инвестиција арапских инвеститора? Шта ће урадити по питању суше и како ће помоћи нашим пољопривредним газдинствима?

Осмо питање иде министру финансија Вујовићу – колико је дана од почетка године министар био у Србији, а колико у иностранству и колико је био у Србији на свом радном месту? Друго питање је – привредни раст у првих шест месеци је испод 1,3%, буџет је најавио три посто; како очекује да до краја године раст буде око пет посто, из којих сектора и које су то нове пројекције раста буџета Републике Србије?

Затим, 24 пута досада смо постављали питање председнику Републике, бившем премијеру и поставили смо 16 пута питање председници Скупштине, на која ниједном нисмо добили одговор. Члан 287. Пословника каже да се одговори достављају у писаном облику.

Питање за председницу Скупштине је када ће заказати седницу...

ПРЕДСЕДНИК: Други пут, прошло је пет минута. Запамтите где сте стали, па следећи пут мени питање.

Сада могу само да вам одговорим у вези с вашим захтевом за одржавање седнице одбора. Молим да га ускладите са чланом...

(Народни посланик Саша Радуловић додајује с места.)

Ма, немате појма.

... У складу са чланом седамдесет ...

(Саша Радуловић: То ме не интересује.)

Знам да вас не интересује. Ви причате због медија, не због суштине.
(Саша Радуловић: То није у складу са Пословником.)

Добро, немојте да вичете на мене. Нисмо дуго радили. Према томе, има времена за вику.

Члан 71. говори о томе како, на који начин и шта је потребно да се наведе у захтеву за одржавање седница одбора. Дакле, морате имати потребну једну трећину потписника чланова одбора, морате навести дневни ред и морате навести рок у коме тражите да се одржи седница одбора. Ви сте тражили неке тачке дневног реда, а остале услове нисте испунили. Морате такође навести на које сте извештаје мислили пошто су извештаји које нам подносе министар иностраних послова и ...

(Саша Радуловић: Кршите члан 287. Пословника.)

Јесте, да.

Предвиђено је који извештаји могу да се разматрају на одборима те вас упућујем на члан 171, да, када уредите ваш захтев, поднесете поново захтев председнику Парламента или председницима надлежних одбора.

Ето, толико могу да учиним за вас, да вас упутим како се пишу предлози за одржавање седнице. А на остала питања, када будете имали нешто конкретно да ме питате, ја ћу вам свакако одговорити. За сада, морам да признам, нисам знала да вам одговорим на питања која сте ми постављали, јер не знам о чему се ради.

(Саша Радуловић: Кршите члан 287. Пословника.)

Ви кршите члан 171. став 1. Пословника Народне скупштине, али вас нећу казнити.

Реч има народни посланик Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, нема потребе да се грађанима Србије скреће пажња на чињеницу да је „Гошу“ продала Демократска странка и да за четири године колико је трајао мониторинг Агенције за приватизацију ништа нису урадили да провере да ли купци „Гоше“ испуњавају своје обавезе према радницима, па упућујем раднике „Гоше“ да мало питају ове из Демократске странке шта су они урадили поводом њихових права из радног односа у њиховом предузећу.

Ових дана нам држе предавања о дипломатији и спољној политици лидери ДОС-а, некадашњег ДОС-а, па ево, ја желим да искористим ово време да поставим питање Влади Републике Србије, Министарству спољних послова, Безбедносно-информативној агенцији, Војнобезбедносној агенцији, Војнообавештајној агенцији – каква је била улога лидера ДОС-а, попут, на пример, Зорана Живковића, у разбијању Савезне Републике Југославије, каква је била улога лидера ДОС-а у

разбијању државне заједнице Србија и Црна Гора? Шта су предузели лидери ДОС-а који су водили Србију 2008. године, када је велики број земаља у свету, наводно њихових пријатеља, признао самопроглашену независност Косова и Метохије? Шта су урадили лидери ДОС-а, шта су урадили посланици који су у Народну скупштину Републике Србије изабрани са листе досовских партија, попут Демократске странке, Демократске странке Србије итд., иначе све велики јунаци, када су марту 2004. године Шиптари извршили погром над српским народом на Косову и Метохији и спалили на десетине српских православних цркава и манастира?

Даље, постављам питање овим надлежним државним органима – како је могуће да ови велики познаваоци дипломатије, ови који држе предавања о добросуседским односима, ови који нам говоре како треба да водимо спољну политику... Како је могуће да су 2008. године, а највећи број земаља које су признале независност КиМ је то учинио баш те године, из Београда, замислите тог јунаштва и те силе, протерана, словом и бројем, само два амбасадора? Постављам питање министру спољних послова – како је могуће да се то десило? Протеран је само амбасадор Македоније господин Ацо Василевски и протерана је амбасадорка Црне Горе госпођа Анка Војводић. То је било у октобру 2008. године, дан након што је Генерална скупштина Уједињених нација донела одлуку да на Међународни суд правде иде питање које су формулисали Борис Тадић и Вук Јеремић, везано за легалност проглашења независности Косова и Метохије. Па када смо добили одговор од Међународног суда правде, који је био крајње неповољан за Републику Србију, онда се повећао број земаља у свету које су признале независност Косова и Метохије.

Такође, питам надлежне државне органе, а то сам већ питао много пута досада – ко је наредио да се у Београду у лето 2008. године убије Ранко Панић? Ко је наредио да се запале џамије у Београду?

Дакле, ми данас немамо у Србији никаквих сукоба, нико не гине, нема никаквих инцидената, влада мир у Србији, влада мир у региону, а за време њихове владавине, за време оних који су упропастили Србију у периоду од 2000. до 2012. године десиле су се многе катастрофе, између осталог и на плану спољне политике.

Како је могуће да ниједан други амбасадор није протеран из Београда и проглашен персоном нон грата, сем амбасадора Македоније, која је, каже нам Балша Божовић, сад наш велики пријатељ? И како је могуће да је за персону нон грата проглашена само Анка Војводић и нико други од 86 држава које су у периоду од 2008. до 2012. године, дакле за време њихове владавине, признале независност Косова и Метохије?

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

(Саша Радуловић: Повреда Пословника.)

Даме и господо народни посланици, само да Саша Радуловић сазна да не може да рекламира Пословник за време постављања питања.

Поставио бих неколико питања уколико бивши режим и њихов помагач који диже овај пословник дозволе.

Моје прво питање односи се на господина Шутановца, кога у народу популарно зову „Зграбиновац“. Да ли је тачно, а то је питање за Агенцију за борбу против корупције, да је на рачунима господина Шутановца пронађено 300.000 евра? Тих 300.000 евра пронађено је после куповине и зидања стана на Врачару, који је преко 300 квадрата. Дакле, то је остатак неког новца. Зато постављам питање Агенцији за борбу против корупције – како је неко ко је имао хиљаду евра плату могао да стекне стан или део зграде од триста и нешто квадратних метара и да му на рачуну остане 300.000 евра?

С тим у вези, питање за Агенцију за борбу против корупције – како је могуће, и да ли је то можда везано за шверц оружја, да исто лице има и колекцију сатова која се процењује на неколико стотина хиљада евра? Дакле, питање је јасно и гласно и гласи на крају – шта ће Агенција за борбу против корупције коначно озбиљно предузети против господина Шутановца, кога народ популарно зове „Зграбиновац“? Не само против њега већ и против других лица.

С тим у вези постављам следеће питање за ове часне и честите опозиционаре, да ми се одговори, полиција да одговори – да ли господин Саша Јанковић, у народу популаран као „Прангија“, има дозволу за вожњу чамца и јахти, да нам се не деси да опет та дозвола буде ретроактивна као и пиштољ из кога је усмрћен Гојковић? Питање је јасно и гласно, полиција треба да одговори да ли је поменуто лице, господин Јанковић, имало дозволу за вожњу чамца, односно јахте. То је био скоро као неки брод, нешто мало дуже од неког обичног чамца.

Следеће питање се односи на господина Радуловића, који је у народу познат као стечајни управник свих стечајних управника. Да ли је тачно да господин Радуловић и са њим повезана лица у банкама имају више стотина хиљада евра? То је питање за Агенцију за борбу против корупције, да пробају, без обзира на родбинске везе које његови посланици имају са одређеним припадницима Агенције, да одговоре непристрасно да ли је тачно да он има банкарске улоге, и са њим повезана лица, који су неколико стотина хиљада евра, долара (процењује се да је то око пола милиона) и да

нам одговоре шта с тим у вези мисле да предузму с обзиром на то да господин Радуловић у пријави своје имовине нема никакву финансијску и другу имовину.

На крају, да ми се одговори, а поставио сам питање поводом замене пољопривредног земљишта које је Миодраг Костић, односно „МК комерц“ и „Агроунија“, чији је он купац, заменио у општини Инђија – дао је ситне парцеле да би добио државне које су укрупњене и велике – да ли је то противзаконито, јер по закону то није могуће, из више разлога.

И следеће питање је везано за то земљиште. С обзиром на то да је на делу тог земљишта изграђена „Енерго–Зелена“, која води спор против наше државе од 130.000.000 евра, да ли је тачно да је ово замењено државно пољопривредно земљиште продато преко општине Инђија 2010. године „Енерго–Зеленој“ за новац који је био десет пута већи од цене пољопривредног земљишта? Зашто држава није „Енерго–Зеленој“ директно продала то земљиште, и општина? Зашто је морала да то замени са Миодрагом Костићем, па да Миодраг Костић то прода општини, па онда општина прода „Енерго–Зеленој“? Резултат свих тих корупционашких афера је такав да нас данас „Енерго–Зелена“ тужи и води међународни спор од 130.000.000 евра.

С тим у вези, тражим да се до детаља испитају криминалне активности овог удруженог злочиначког подухвата који се зове бивши режим, да нам тачно одговоре које су то све криминалне активности довеле до тога да се данас против наше државе води спор од 130.000.000 евра. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Да ли неко још жели да постави питање? (Не.)

Сагласно члану 86. став 2. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да је ова седница сазвана у року краћем од рока утврђеног у члану 86. став 1. Пословника због потребе да Скупштина што пре размотри Предлог закона из дневног реда ове седнице.

Поштоване даме и господо народни посланици, као што сте обавештени, за седницу Четвртог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у Једанаестом сазиву одређен је следећи

Дневни ред:

1. Предлог Закона о измени и допунама Закона о пољопривредном земљишту.

Прелазимо на рад по дневном реду.

Прелазимо на 1. тачку дневног реда – ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ (начелни претрес).

Сагласно члану 90. став 1. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да сам позвала да данашњој седници присуствују: министар пољопривреде, шумарства и водопривреде Бранислав Недимовић; в. д. помоћника министра пољопривреде, шумарства и водопривреде Данијела Милосављевић; Драгана Гођевац, в.д. директора Управе за пољопривредно земљиште у Министарству; Ружица Трипић, начелник у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде и проф. др Драган Милић, посебни саветник у надлежном министарству.

Молим посланичке групе, уколико то већ нису учиниле, да одмах поднесу пријаве за реч са редоследом народних посланика.

Сагласно члану 157. став 1. Народне скупштине, отварам начелни претрес о Предлогу закона о измени и допунама Закона о пољопривредном земљишту.

Да ли представник предлагача, министар Недимовић, жели реч?

(Да.)

Реч има министар Бранислав Недимовић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Поштована председнице Парламента, поштовани народни посланици, имам велико задовољство да данас пред вама могу да изложим измене Закона о пољопривредном земљишту, једног закона који је у претходних неколико година будио доста велико интересовање, нарочито у погледу ствари о којима ћемо данас причати, а то је пре свега либерализација тржишта пољопривредног земљишта.

Да бисмо уопште дошли на терен законских решења, мислим да је јако важно да у старту укажемо на неке ствари које су се дешавале у претходних девет година, од тренутка прихватања ССП-а, чињенице које су проистекле из тога и обавезе које теку од 1. септембра 2013. године у оквиру четворогодишњег рока који нам је остављен да прилагодимо наше прописе и изађемо у сусрет међународним споразумима.

Морам рећи да смо ми једина земља која у току преговора није успела, тада, 2008. године, да издејствује за себе прелазни период након уласка у ЕУ. То су чињенице и факти од којих не можемо да побегнемо. Разлози због којих је то дошло... Можемо причати о сваком од њих, али бојим се да бисмо морали овде много дуго да останемо. Чињеница је да ми немамо ту привилегију као што су имале друге земље.

Изменама овог закона и условима које постављамо ми у ствари поправљамо оно што је Споразумом о стабилизацији и придруживању дефинисано, стварајући и штитећи интересе Србије и српских пољопривредника, како бисмо на један правно утемељен начин, Уставом и законом дозвољен, у складу са праксом која егзистира у ЕУ, заштитили српске оранице, пре свега због великог интересовања пољопривредних произвођача, великог интересовања које постоји у јавности. На овај начин, изменама овог закона, ми правимо нови прелазни период у оквиру ког морају да се испуне услови да би уопште дошло до било каквог правног промета од стране физичких лица, странаца, а везано за приватну својину.

Морам да кажем да уставни основ имамо у члану 85. и члану 97. Устава Републике Србије. Појединци су указивали на то да немамо утемељеност у Закону о основама својинскоправних односа. Имамо, нарочито у погледу реципроцитета. Закон који је дефинисао, који је ратификовао ССП, исто говори томе у прилог.

Оно што је несумњиво и што је чињеница, на овај начин, овим изменама Закона о којима ћу говорити у наредним минутима, заштитили смо пре свега интересе Србије и интересе српских пољопривредних газдинстава, српских ораница.

Шта закон у ствари говори? Десет година је предвиђени рок од тренутка доношења закона, односно усвајања закона, у оквиру кога физичка лица која су држављани ЕУ морају да имају настаћење да би уопште дошла у ситуацију да могу да купују пољопривредно земљиште у приватној својини. Још једном наглашавам, пољопривредно земљиште у приватној својини. Пољопривредно земљиште у државној својини уопште није овде предмет, није предмет расправе и не може о њему да се говори. Постоје разлози зашто је то тако. Ми немамо довршене поступке реституције. Имамо још неке друге законе, који још од 1992. године нису завршени. То је пре свега закон о тзв. ПЗФ-у, односно повраћају пољопривредног земљишта, из 1992. године.

Ми на овај начин уводимо рок од десет година, колико неко мора бити настањен на територији јединице локалне самоуправе где жели да купи пољопривредно земљиште. Доста узак оквир. Рок, још једном кажем, почиње да тече од дана доношења закона, тако да било које приче које се тичу тога да неко ко има настаћење по Закону о странцима већ неколико година, да му се урачунава тај рок... То није тачно.

Друга ствар која је јако важна, о којој треба рећи неколико речи, јесте да лице које жели да купи пољопривредно земљиште мора да обрађује пољопривредно земљиште које је предмет правног посла најмање три године. Сада ће се поставити питање како је то уопште могуће. Па, могуће

је преко закупа. Дакле, овде морамо јасно разликовати право својине од права закупа. Појединци врло често, из различитих политичких побуда, мешају право закупа и право својине. То су небо и земља, када причате о различитом квалитету права које неко има.

Исто тако, реч је о кумулативним условима, то морам рећи, дакле морају сви бити испуњени, не само један од њих. То лице мора да има регистровано пољопривредно газдинство у активном статусу, у трајању од десет година непрекидно. Тиме желимо да, уколико и дође до таквог правног промета за десет или више година, то лице покаже озбиљност у обављању пољопривредне производње, поред овог општег услова да мора имати у својој својини алате, машине за обрађивање пољопривредног земљишта; не да има нешто у закупу, не да има нешто по основу уговора о пословно-техничкој сарадњи, који се често користе као инструмент у обрађивању пољопривредног земљишта.

И, кад се сви ти кумулативни услови испуне, има још једна ствар која је ограничење и покушај да се ова ствар реши, да се поправи, колико год је то могуће, да не би дошло до аутоматске либерализације – то је куповина максимум два хектара пољопривредног земљишта.

Морам јасно, исто тако, рећи да предмет куповине, предмет правног посла не може бити ни пољопривредно земљиште које је, у складу са посебним законом и планским актима, дефинисано као грађевинско земљиште.

Много је људи овде у сали који су управљали локалним самоуправама, бавили се послом у локалним самоуправама. Постоје и пољопривредна земљишта која су планским актом дефинисана као грађевинска земљишта, али се користе у пољопривредне сврхе до тренутка привођења намени, односно изградње објеката грађевинске природе. Дакле, и о томе смо водили рачуна.

Исто тако, када је реч о заштићеним природним добрима, апсолутно то не може бити предмет.

Водили смо рачуна и о безбедности Србије, да не могу бити предмет правног посла, предмет купопродаје ни оне парцеле које се налазе у близини војних комплекса, које се налазе унутар самих полигона, а има таквих случајева. Има, ево, налази се недалеко од нас, на полигону који је у близини Руме, имамо приватне својине у оквиру полигона. То не може бити предмет продаје никако.

Исто тако, желим једну ствар да кажем – што се тиче реституције, овај закон изузима реституцију. Јер ово је ствар коју је ова Народна скупштина, дакле реституцију и тај закон који регулише ту материју усвојила и она је изузета из овог поступка о коме смо причали.

Имамо још један контролни механизам у низу контролних механизма, а то је право прече куповине од стране Републике Србије. Чак и кад неко жели да купи, оствари за 10, 11, 12 година ове кумулативно прописане услове, стоји ту Република Србија са правом прече куповине. Постоји механизам који је разрађен за ове намене и ја се надам да ћемо га ми и користити. Сваки правни посао који је супротан свему овоме је аутоматски ништав.

Желим једну ствар да кажем, која је јако важна и о којој се доста у овом периоду, неколико дана, причало. Две теме су биле, јер очигледно да иако удружења пољопривредника кажу „задовољни смо“, велики број, највећи број политичких странака каже „да, то је то“, многи су о томе причали свих претходних година, постављају питање – зашто нисте то раније решили?

(Радослав Милојичић: Када сте ви били на власти.)

Ја сад постављам једно контрапитање – да смо годину дана раније то урадили или кад сте ви, господине Кено, били у прилици да доносите то...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Немојте, молим вас, да се обраћате директно – народни посланици гостима, а и гости народним посланицима. Хвала.

Наставите, министре.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: ... Или новој прилици, како сте рекли... Да смо донели пре годину дана, оптужили би нас да смо ми пре времена хтели да уђемо у овај процес. Сада када то радимо у роковима, сада опет не ваља и каже – што то сада доносите? Шта год да урадите, увек ће неко наћи замерку, али оно што мене посебно радује јесте да је јавност о овоме дала свој суд и рекла да је ово у складу са интересима Републике Србије.

Још једну ствар желим да кажем: прича се доста о правним лицима, страна правна лица не могу уопште да буду у прилици да купе пољопривредно земљиште. То пише у закону.

Постављају се питања од појединаца – шта у ситуацији када је реч о правним лицима која су српска, дакле основала су их друга лица, али она се оснивају по Закону о привредним друштвима и то су српска правна лица. Они плаћају овде добит, све своје пореске обавезе испуњавају овде; то су привредни субјекти који су привредни субјекти Републике Србије.

Знам да ће данас у току расправе, искористићу то своје право, бити још дискусија на ову тему, али постоји ту једна опасност у погледу ограничавања. Ако ограничите право да оно што је остало од пољопривредних субјеката прође процес власничке трансформације, да би

добили нова тржишта, да би добили нове технологије, да би добили нове инвестиције, ако буде како неки предлажу у јавности, што сам чуо ових дана, доћи ћете у ситуацију...

Јер, највећи број пољопривредних добара је продат по Закону о приватизацији. Продат, готова ствар, прошло. Али ако буде ограничења за каква се неки залажу, то значи да желе да сузе круг лица која сутра могу да учествују на међународним тендерима, како бисмо прибавили нове инвестиције, нове технологије, нова тржишта, и да их сконцентришу само на узак круг људи – а ви знате ко је после 2003. године куповао пољопривредна добра, да је ту било „Делте“, да је било „МК групе“, да је било још других субјеката – и ако се уведе то за шта се неки залажу, то практично значи да бисмо само њима дозволили то да раде. Не бисмо имали међународни карактер и не би могле да дођу инвестиције са друге стране.

Треба водити рачуна и о овоме. Да ли је то заштита српских интереса? Када сузите простор и омогућите некоме за јефтине паре да дође, уском кругу људи, човек из Коцељеве нема право, пољопривредно газдинство или нека задруга из Ариља.

Дакле, водите рачуна, ово су осетљиве ствари. Влади Републике Србије је интерес да заштити српско пољопривредно земљиште. Исто је тако важно да развијемо нашу српску пољопривреду на начин да имамо модерне технологије, модерне прерађивачке индустрије. Ово је јако важно питање, о коме морамо говорити.

Често ће рећи да је ССП могао да се промени. То је буквално залуђивање људи. То захтева једну велику процедуру и не бисмо стигли да заштитимо своје интересе. На овај начин, кроз ове измене Закона, ми смо предложили, уколико то Народна скупштина прихвати, ја бих вас замолио за подршку, јер ово је важно због Србије и због заштите пољопривредног земљишта у Републици Србији. Хвала вам пуно.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре.

Реч има народни посланик Арпад Фремонд.

АРПАД ФРЕМОНД: Поштовани председавајући, поштовано председништво, поштовани министре, сарадници, даме и господо народни посланици, на дневном реду се налази један од најважнијих закона када је пољопривреда у питању. Закон о пољопривредном земљишту је значајан за све наше пољопривреднике, а и за грађане Републике Србије, и у име Посланичке групе Савеза војвођанских Мађара и Партије за демократско деловање желим да изнесем наше ставове о овом важном питању.

Пре две године смо у овом високом дому мењали Закон о пољопривредном земљишту, када су главни разлози за промену Закона

били да се отклоне одређени проблеми, недостаци у примени Закона. Тада су уведена нова решења којима се омогућило боље управљање пољопривредним земљиштем у јавној својини Републике Србије. Тада смо рекли да је пољопривредно земљиште природно богатство и добро од општег интереса за Републику Србију. Сматрам да због тога има изузетно велику улогу и значај.

Код пољопривредних произвођача ова тема изазива највеће интересовање. Питање власништва пољопривредног земљишта, односно коришћења земљишта увек изазива највеће интересовање код произвођача. Ако кажем да је у мом окружењу, у Војводини, 50% грађана на неки начин повезано с овом облашћу, онда је свима јасно да је ова тема озбиљна и јако важна.

Доношење Предлога закона је важно зато што представља питање одговорности и моралног права наше генерације да располаже пољопривредним земљиштем, које представља базу за одрживи развој наредних генерација. Поставља се питање вредности које желимо сачувати када је у питању пољопривредно земљиште. За формирање 60 центиметара земљишта потребан је један и по милион година, што значи 20.000 генерација просечне старости од 75 година. Пољопривредно земљиште је производно и економски најважнија категорија расположивог земљишта, које представља практично необновљиви природни ресурс.

Морамо бити пажљиви и осетљиви када је пољопривредно земљиште у питању, јер од земљишне политике много зависи. Морамо сви ми заједнички да мислимо унапред, јер, једноставно, не знамо какви изазови нас чекају у предстојећим деценијама, не знамо да ли ће бити довољно хране, на пример, за пар деценија; није свеједно шта и на који начин производимо и није свеједно ни то ко управља овим природним ресурсом и на који начин.

Посланичка група СВМ већ годинама прати ситуацију везану за земљишну политику. Балинт Пастор, шеф наше посланичке групе, пре четири године, 26. децембра 2013. године, у свом питању председнику и потпредседнику Владе већ је споменуо да се можда на први поглед може помислити да се ради о питању из области пољопривреде, али се ради о стратешким питањима, о политичким питањима када је земљиште у питању. Балинт Пастор је већ тада рекао да, по Савезу војвођанских Мађара, треба предвидети да пољопривредно земљиште може да купује само неко ко је регистровани пољопривредни произвођач, ко има пребивалиште одређени број година на подручју катастарске општине итд.

Питање је тада гласило шта жели да учини Влада Републике Србије, јер по Споразуму о стабилизацији и придруживању, члану 63. Споразума о

стабилизацији и асоцијацији, држављани држава чланица ЕУ од 1. септембра 2017. године могу да стичу право својине над пољопривредним земљиштем у Републици Србији, уз услове под којима то могу учинити и држављани Републике Србије. То треба некако спречити, односно ограничити.

Није тадашња влада, као ни ова влада, крива за насталу ситуацију, међутим, на нама је да на неки начин ово ипак ограничимо, односно да заштитимо наше интересе, да сачувамо наше природно богатство. Ниједна држава која је желела да постане чланица ЕУ то није допустила држављанима држава чланица ЕУ неколико година пред приступање ЕУ, него су то учинили неколико година након пуноправног чланства. Изнео бих само неколико примера: Република Пољска је испреговарала Споразум о стабилизацији и придруживању на начин да ту могућност могу да стичу држављани ЕУ дванаест година након приступања Републике Пољске ЕУ; у Чешкој је то десет година након приступања, као и у Летонији, Литванији, Мађарској, Словачкој итд. У случају Србије, за пар дана ступа на снагу овај део Споразума, а ми смо још далеко од пуноправног чланства у ЕУ.

Наравно, Споразум о стабилизацији и придруживању се не може мењати, то је прихваћено и ми се морамо држати тога. Међутим, увек треба пазити да, не кршећи Споразум, нађемо место за интересе наших пољопривредних произвођача.

Пре две године, када смо мењали Закон, причали смо о овом проблему и предложили слична решења која сада стоје у Предлогу закона. Иначе, тада су питања пољопривредних произвођача највише била везана за права првенства закупа пољопривредног земљишта, јер се није знало какве ће последице имати на њих сама одредба кроз коју се даје могућност инвеститорима да узму у закуп пољопривредно земљиште на 30 година. Тада смо рекли да је битно да Република Србија ни у ком случају не изгуби право власништва над пољопривредним земљиштем, јер је пољопривредно земљиште природно богатство, које ће бити природно богатство и за 350 година ако се њиме управља на начин како треба.

Свака држава у окружењу чува своје природно богатство, своје пољопривредно земљиште, знајући да ће храна бити највећа вредност у следећим деценијама. Сматрам да држава Србија то исто треба да има на уму и драго нам је да ова влада, на челу са госпођом Брнабић, и министар пољопривреде господин Недимовић држе реч и воде бригу о томе шта је обећано у експозеу. Обећано је да ће држава Србија сачувати своје природно богатство и то сада управо и чинимо.

Треба да нагласим да ми посланици Савеза војвођанских Мађара нисмо никада били, нити ћемо икада бити против било ког страног

инвеститора, јер сматрамо да су инвестиције добродошле, да су неопходне и да бисмо без спољне инфузије капитала, без развоја привреде и пољопривреде тапкали у месту још деценијама. Међутим, увек смо наглашавали у ове четири године, од када је Споразум ступио на снагу, овај део Споразума, да треба да прецизирамо ко и на који начин може стећи право власништва над земљиштем, на првенство закупа, односно да прецизирамо које земљиште и на који начин може да се да странцима.

Пре две године смо подржали куповину земљишта у државној својини за наше произвођаче, и то за мала пољопривредна газдинства која газдују на до 30 хектара пољопривредног земљишта. До тада овакву могућност нису имали наши произвођачи. Сматрамо да је у будућности изузетно важно да ову могућност имају и даље, наравно, наши произвођачи који газдују на мањим површинама, јер они само тако могу да опстану. Истовремено, кроз измене Закона сада их додатно штитимо јер у пракси ограничавамо странцима куповину земљишта.

Пре две године су прихваћени наши амандмани који су ишли у правцу да се води рачуна и о томе ко и на који начин може да узме у закуп пољопривредно земљиште, значи да у року од три године неко има активан статус, односно да живи у истој катастарској општини, катастарској јединици где се земљиште узима у закуп. Код куповине, то је повећано на пет година, што је исто јако добро. Овим предлогом закона који се налази на дневном реду штитимо не само државно, него и земљиште у приватном власништву.

Наравно, када је пољопривредно земљиште у питању, не смемо да не говоримо и о проблемима око реституције истог, о чему се, нажалост, не говори довољно. Посланичка група СВМ–ПДД отворено се залаже за то да држава врати одузету имовину и, ако може, да то уради што брже. Зна се за колико хектара су предати захтеви и зна се колико хектара има држава у свом власништву. Треба отворено да кажемо да је знатно мање тражено назад него што држава има, па треба све вратити правим власницима и нека они одлуче шта ће са њиме, да ли ће обрађивати, да ли ће продавати или издати. Треба да кажем да посланици СВМ сматрају да се земљиште које је предмет реституције ни у ком случају не сме продавати. Наравно, то стоји у Закону и то максимално подржавамо.

Да се вратимо на Предлог закона који се налази на дневном реду и Споразум о стабилизацији. Шта пише у Споразуму о стабилизацији и придруживању? Наиме, чланом 63. став 2. Закона о потврђивању Споразума уређено је да ће по ступању на снагу овог споразума Србија да допусти држављанима држава чланица ЕУ да стичу својину над непокретностима у Србији, уз потпуну и целисходну примену постојећих поступака. У периоду

од четири године од ступања на снагу овог споразума Србија ће постепено усклађивати своје законодавство које се односи на стицање својине над непокретностима у Србији како би држављанима чланица ЕУ осигурала исти третман као и својим држављанима.

Уколико погледамо европска искуства у области продаје пољопривредног земљишта, видимо да различита законодавства углавном уводе три врсте ограничења. Прва се тичу врсте земљишта и прописују да је забрањено продавати националне ресурсе, попут минералних извора и сличних стратешких ресурса. Друга се тичу начина коришћења: на пример, у Немачкој се раскида уговор о купопродаји ако се не обрађује земља. Треће се односи на купца пољопривредног земљишта: ограничења се тичу максималног броја хектара које неко може купити, преко обавезног пребивалишта, до неопходног претходног искуства у пољопривреди.

Треба да кажем још једном због јавности да, нажалост, Србија по овом питању нема простора за другачију примену Споразума; ми као држава морамо то да поштујемо. Међутим, кроз законске одредбе можемо да поштримо критеријуме за стицање права куповине земљишта и у овом закону је управо то и урађено.

Имајући у виду да услови за стицање својине над непокретностима, пољопривредним земљиштем држављанина држава чланица ЕУ, у складу са наведеним споразумом, представљају материју коју је могуће уредити само законом, израђен је овај предлог закона и предложено његово доношење. Кроз ова решења ћемо у пракси успети да, на пример, до 2027. године одложимо куповину пољопривредног земљишта за грађане ЕУ. Наравно, слична пракса постоји и у разним државама чланицама ЕУ, свако чува своје на све могуће начине. Сматрамо да то треба да урадимо и ми.

Измена се односи на члан 1. став 4. важећег Закона, којим је прописано да власник пољопривредног земљишта не може бити страно физичко, односно правно лице. У циљу усклађивања са одредбама Закона о потврђивању Споразума, поменути став 4. прописује да страна физичка и правна лица не могу да буду власници пољопривредног земљишта, осим ако овим законом није другачије одређено у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању.

Међутим, овим законом нису наведени услови под којима правно лице може бити власник пољопривредног земљишта, већ само услови за физичка лица.

Шта стоји у Предлогу закона? „Држављанин државе чланице ЕУ пољопривредно земљиште у приватној својини може стећи правним послом уз накнаду или без накнаде под условима прописаним овим законом. Пољопривредно земљиште у приватној својини лице може стећи ако: 1) је

најмање десет година стално настањено у јединици локалне самоуправе у којој се врши промет пољопривредног земљишта; 2) обрађује најмање три године пољопривредно земљиште које је предмет правног посла уз накнаду или без накнаде; 3) има регистровано пољопривредно газдинство у активном статусу као носилац породичног пољопривредног газдинства, у складу са законом којим се уређује пољопривреда и рурални развој, без прекида најмање десет година; и 4) има у власништву механизацију и опрему за обављање пољопривредне производње.“

Позитивно је и то да, по предлогу, Република Србија има право прече куповине пољопривредног земљишта у приватној својини које је предмет правног посла, где право прече куповине одобрава Влада на предлог Комисије, у складу с овим законом.

Добро је и то да лице може стећи својину највише на два хектара пољопривредног земљишта у приватној својини, ако су испуњени услови прописани овим законом.

Поздрављамо предлог да се одредбе овог закона које се односе на услове за стицање пољопривредног земљишта у приватној својини од стране држављана држава чланица ЕУ не примењују у случају повраћаја имовине који се врши у складу са законима којима се уређује враћање одузете имовине бившим власницима.

Мишљења смо да ће предложена измена Закона о пољопривредном земљишту имати смисла само у светлу дугорочног планирања и отварања нових економских перспектива, те стратешког промишљања даљег развоја не само пољопривреде, већ целог друштва.

Став Посланичке групе СВМ – Партија за демократско деловање јесте да су предложена решења о условима стицања пољопривредног земљишта у духу постојећих европских решења, као и да ће долазак једног броја нових власника донети нове технологије и знања и допринети побољшању конкуренције у Србији.

Чињеница је и да се у пољопривреди позитиван трговински биланс значајно повећао у последње две године, и поред бројних сумњи које су исказане због политике либерализације која се спроводи сходно ССП-у. У 2016. години позитиван трговински биланс Србије са ЕУ за основне пољопривредне производе износио је више од 440.000.000 евра, 12% више него у 2015. години.

Посланичка група СВМ – Партија за демократско деловање подржава предложене измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту полазећи од чињенице да суштина проблема које треба да решимо није само питање продаје земље страним држављанима већ питање

перспективе како оснажити економски положај пољопривредника, како решити проблем депопулације села, демографског старења.

Оно што је најбитније јесте да кроз ово законско решење Србија испуњава обавезе из Споразума, а уједно штити интересе наших држављана, односно пољопривредних произвођача, што стоји и у нашем коалиционом споразуму са Српском напредном странком.

На крају само још желим две теме да споменем министру и да искористим прилику да поставим нека питања. Прво питање је везано за сушу. Оно што ме интересује јесте – кад могу произвођачи да рачунају на неке мере које ће у неком делу смањити њихове губитке, односно шта Министарство планира да предузме и како жели да помогне пољопривредницима у овој екстремно сушној години?

Друго питање је везано за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредних произвођача. Господине министре, оно што нас интересује јесте да ли постоји шанса да у току ове године решимо проблем дугова наших пољопривредника и да мењамо Закон о пензијском и инвалидском осигурању, део који се односи на пољопривредне произвођаче. Обећали сте, и доста је урађено по овом питању, али нас интересује кад можемо да очекујемо даље помаке.

На крају треба да поновим још једном да у вези с Предлогом закона о измени и допунама Закона о пољопривредном земљишту можете да рачунате на подршку Савеза војвођанских Мађара и Партије за демократско деловање. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Фремонд.

Реч има министар.

Изволите. Пријавите се поново.

Нешто није у реду са системом, сачекајте само мало.

Направићемо паузу од једног минута, да сачекамо нову картицу за министра како би могао да одговори колеги. Хвала.

(После паузе – 11.45)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Недимовић.

Изволите, министре.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Поштовани председавајући, извињавам се због овог техничког недостатка. Желео сам колеги Фремонду неколико ствари да одговорим, јер осетио сам да су била постављена питања у неколико различитих праваца.

Ваша прва мисао, везано за стратешки интерес и пољопривредно земљиште, то је несумњиво, то превазилази границе пољопривреде, изузетно важна политичка тема, тема о једном ресурсу једне земље који је необновљив и о коме јако мора да се води рачуна. Тако да апсолутно стоји

то ваше становиште. И искуства која сте поменули, у ЕУ, апсолутно говоре у прилог ономе што смо ми предложили, иако су они, морам још једном да кажем, имали прелазни период након уласка у ЕУ, сви. ССП је 2008. године тако испреговаран да ми немамо право на то, али овим алатима се користимо. Алати које смо прилагодили томе су апсолутно у складу са праксом која постоји.

Било је једно питање ових дана – да ли сте питали ЕУ за ово, односно шта ће се десити поводом овога? Ми смо земља која је на путу европских интеграција и то је несумњиво. Залажемо се за улазак у ЕУ и прихватање свих вредности из ЕУ. Али има једна ствар, овде смо водили рачуна о интересима Србије.

Ја сам поставио једно контрапитање. Пошто смо ми користили све услове и сва, да тако кажем, правила писана у земљама чланицама ЕУ, попут Пољске коју сте навели, попут Словачке, Румуније, Естоније, Литваније, Чешке, они би морали онда да избаце својих десет чланица уколико било ко жели нешто да каже на ову тему. А ми смо послали Предлог овог закона када смо га усвојили на Влади, у складу са процедурама које су прихваћене у оквиру прихватања одређених прописа.

Две ствари о којима сте ви покренули питања. Једна је питање Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који се односи на пољопривреднике. Да, у току су његове припреме. Наш део, који је Министарство пољопривреде било обавезно да уради, у погледу утврђивања економске снаге пољопривредног газдинства, ми смо тај посао урадили, тачно утврдили. Не паушално, како је то рађено пре двадесет-тридесет година, пре седам-осам до десет година – свима све; и онда кад дођете, утврђује се иста обавеза за један хектар и за сто хектара. Тако је било по Закону из 2008. или 2009. године, више не могу да се сетим. Само су се правиле обавезе.

Ви у овом тренутку имате 180 милијарди динара обавезе, што по основу главнице, што по основу камате. Мора се пресећи једном овај зачарани круг и људима омогућити да имају спрам своје економске снаге; они људи који желе да плате више да имају веће пензије. Али, утврдити, исто тако, где је та доња граница где држава мора да интервенише. Причам о пензијском и инвалидском осигурању. Потпуно је другачији сегмент здравственог осигурања, јер врло често људи то мешају. Наравно, са Министарством рада радимо на овоме, они то припремају и то ће бити пред народним посланицима у наредним месецима.

Што се тиче суше, јако важна ствар за српску пољопривреду јесте колика вредност ће се направити на пољопривредном земљишту у току ове године. Ми смо имали екстремно добру 2016. годину, са јако великим

приносима, најзначајнијим пољопривредним културама. Подсетићу вас, нама је БДП у пољопривреди подељен у односу 67:33 – ратарство са повртарством и воћарством према сточарству. У структури биљне производње највише учествује кукуруз, природно, скоро 35%.

Чињеница је да ми ове године имамо проблематичну ситуацију, негде више, а негде мање. Мислим да је потпуно нормално да на један егзактан начин утврдимо колике ће бити штете, а не да паушално одређујемо још у јулу месецу да ли ће бити овако или онако. Чињеница, и не бежим од тога, изаћи ћемо са сетом мера, Министарство пољопривреде, већ смо увелико почели да радимо још од јула месеца, није ова ствар нас сад претекла. То што ми не причамо о тим конкретним мерама, па, не могу да схватим да неко на једном подручју умањује пореску обавезу, а још не зна колике су штете и последице биле од тога. То је у политичком смислу јако добро, али мислим да морамо егзактно да се односимо према овим стварима.

Јако важно, осетљиво питање: Влада Републике Србије, Министарство пољопривреде ће изаћи са мерама, већ смо разговарали са свим пословним банкама, везано за евентуалну немогућност или могућност плаћања финансијских обавеза по основу субвенционисаних или комерцијалних кредита које су узимала пољопривредна газдинства или задруге. Водимо рачуна о томе и немојте да имате никакву сумњу.

Оно што је наша борба против суше јесу системи за наводњавање. Дакле, ове године 50.000 хектара нових, завршених система за наводњавање ће бити, односно за следећу пролећну сетву већ ћемо имати завршене те системе, једанаест система укупно. Покренут је циклус, нама је идеја да сваке године имамо по тај капацитет, наредних пет-шест година, да дођемо до жељене цифре од 300.000 хектара које ћемо надоградити на ово.

Ово су магистрални правци, каналска мрежа. Ви имате систем наводњавања који је везан за индивидуалне системе путем бушења бунара. То је посебан сегмент, који субвенционишемо са 50% у односу на трошак који неко има, из једног простог разлога – желимо да што више земљишта буде у систему за наводњавање. Оно што је за друмски транспорт ауто-пут, то су за пољопривреду системи за наводњавање. Тридесет, четрдесет година, од краја седамдесетих, почетка осамдесетих, не да се нису градили, него једно време ни одржавали системи за наводњавање.

Мислим, ми смо се ухватили укоштац са овим проблемом и већ имамо прва четири пројекта која су започета. Ове недеље, односно сутра, креће још пет пројеката. Неки су двонаменски системи који служе и за одводњавање и наводњавање, неки су регионални системи попут система Тиса–Палић. Дакле, на овај начин желимо да што већу количину

пољопривредног земљишта ставимо у функцију. То је наша борба против суше, системска борба против оваквих прилика или неприлика које се јављају.

Исто тако, нарочито ћемо инсистирати на систему осигурања пољопривредне производње, јер то је начин да се борите против штете која може настати. Чињеница је да ми имамо свега 10,5% пољопривредних површина које су покривене системом осигурања. Нешто више у воћарству и повртарству, мање када је у питању ратарство. Најчешће код нас иде она мисао – па ваљда мене неће. Људи, ми од 2012. године имамо често периоде са различитим временским неприликама. Да ли ће ово у будућности бити овако или не, ја то не знам и не можемо да се уздамо да то неће нас баш. Из тог разлога, систем субвенционисања премија за осигурање је такав да 40% од премије за осигурање, било основно било посебно осигурање, држава враћа.

Ићи ћемо и корак даље следеће године. Нама је намера да за она подручја која се налазе у пограничном делу, где нема... Јер, не испаљују се противградне ракете под углом од 90 степени, ви браните простор или иза себе или испред себе, у зависности како се поставите, дакле браните суседну општину која се налази северно, јужно, источно или западно у односу на вас. Морамо тај систем да развијемо.

Ми имамо у овом тренутку преко 1.300 противградних станица. Ове године смо прибавили више противградних ракета него претходних година, али нама то није циљ. Нама је циљ један нови, дигитални систем противградне заштите. Можда то некеме звучи смешно, али данас, живимо у 21. веку, знамо у сваком тренутку где је у облаку потенцијална опасност. Са даљинским системима, који су лишени субјективног приступа, са којим може да се буквално упарује облак са противградном ракетом, да имамо највећи могући степен превентиве да остваримо. Морамо само водити рачуна о једној ствари – противградни систем није стопостотно сигуран. Не постоје системи који у таквом систему одбране сто посто пружају заштиту. Па, ево, Мађарска, која се налази поред нас, само пет жупанија има развијен овај систем. Пазите, ни савремени ракетни системи у одбрамбеним структурама немају сто посто увек прецизност, то видимо свуда у свету данас.

Трећа ствар, која је јако важна: морамо да се окренемо пољопривреди на један нови начин, да урадимо електрификацију поља, велике инфраструктурне коридоре са електрификацијом поља да бисмо појефтинили пољопривредну производњу, како би системи за наводњавање могли да функционишу. Знамо да сви то добро знате, али ми то намеравамо да урадимо. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има народни посланик Бошко Обрадовић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани грађани Србије, сваког дана све незадовољнији овом катастрофалном влашћу Српске напредне странке, која вас већ шест година лаже и понижава, желим да на самом почетку одмах кажем став ПП Српског покрета Двери по питању предложених измена и допуна Закона о пољопривредном земљишту.

Дакле, ми смо апсолутно против продаје нашег пољопривредног земљишта странцима. Када се Двери буду питале и одлучивале, ниједан милиметар нашег пољопривредног земљишта, наше земље неће бити продат ниједном странцу. То је питање прехранбене и националне безбедности Србије и око тога се не воде никакви преговори и никакве расправе, као ни о питању Косова и Метохије у саставу Србије.

Оно што је овде проблем јесте да сте ви заправо само суочени са роковима и диктатима из Брисела, односно раније склопљеним споразумима са ЕУ које сада ви, као настављачи политике Бориса Тадића и Демократске странке, морате да испуните.

Господине министре, колико год ви замајавали јавност вашим причама да ви овде штитите нешто од некога, ви заправо само настављате утабану стазу уласка Србије у ЕУ по сваку цену. Управо је Споразум о стабилизацији и придруживању са ЕУ антиуставан зато што је склопљен на тај начин да негира Косово и Метохију у саставу Србије. Он кад-тад мора бити суспендован, поништен и стављен ван снаге. Ви сте то, уосталом, могли да учините за ових шест година ваше власти, али као последњи евроунијати у Европи, као последњи верници пропале идеје ЕУ, ви ћете све ставити на коцку због погубног пута Србије у ЕУ. Ви ћете, наравно, и све наше законе прилагодити диктатима и захтевима европских, бриселских комесара из централног комитета из Брисела.

Ви ћете, наравно, скочити и у бунар ако вам то каже ЕУ, а управо овакве измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту јесу скакање у бунар, продаја нашег пољопривредног земљишта странцима. Да ли сте ви то сада накратко ограничили? О томе можемо да дискутујемо. Ви сте то одобрили, ви сте прихватили да се наша земља продаје странцима, ви сте настављачи политике Демократске странке. Политике Српске напредне странке и Демократске странке по питању европских интеграција по сваку цену апсолутно се не разликују.

Кажете, неко је лоше испреговарао Споразум о стабилизацији и придруживању. Зашто то нисте поправили неки новим преговорима? Нема преговора са ЕУ. Значи, не можете ништа да тражите на корист овог народа и државе од ЕУ, него морате да испуните све оно што је неко пре потписао

или што вам они сада траже. Како ви онда штитите наше националне и државне интересе? Ви сте заиста, господине министре, у том смислу трагикомични.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Обраћајте се мени, колега Обрадовићу, немојте директно министру.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, господине председавајући. Министар је био веома инспиративан па сам желео да му одговорим на неколико ствари које заправо само крију истину о овом закону.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала вама.

Ви сте, наравно, и сами признали све то што радите, и то је добро. Дакле, ви све радите, како ви кажете овде, у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању са ЕУ, је л' тако? Све радите, дакле, по налозима из Брисела. На другом месту лепо каже – ради испуњења међународних обавеза и усклађивања прописа са прописима ЕУ. Имате извесне међународне обавезе? Нешто сте се обавезали, нешто морате да урадите? Нисте самостални, нисте независни? Немамо суверенитет наше државе, немамо независну Владу и политику? Лепо је што то признајете, господине министре, односно представници власти. Под три, лепо се каже: „Овим законом се решава питање испуњавања обавеза Републике Србије које су преузете на основу Споразума о стабилизацији и придруживању...“.

Дакле, ми велики напредњаци, велики противници Демократске странке, трчимо да испунимо све што је потписала Демократска странка и не пада нам на памет да уђемо у преговоре са ЕУ и да кажемо – па, има нешто ваљда овде да се уради коначно и у српском интересу, у овом Споразуму о стабилизацији и придруживању.

Ниједна држава није ушла у ЕУ а да је овакав закон донела пре уласка у ЕУ, ниједна. Све државе које су ушле у ЕУ одложиле су могућност продаје земље странцима седам плус четири године. Колико је то? Једанаест година, од уласка. А ми немамо појма када ћемо ући у ЕУ, односно тачно знамо да никада нећемо ући у ЕУ, па одобравамо продају пољопривредног земљишта странцима. То се зове кршење наших националних и државних интереса и рад у интересу Брисела и ЕУ.

Дакле, ви то признајете, ви настављате политику Демократске странке, и хвала вам што то и јавно признајете. Признајете ви још једну ствар овде у образложењима у вези с овим законом, која је још важнија, а то је министар лепо образложио – пошто тренутно сву земљу у Србији, посебно у Војводини, а ради се о стотинама хиљада хектара, држи неколицина тајкуна, да бисте мало увели конкуренцију, ви нећете дати осталу земљу српским породичним газдинствима и малим и средњим

породичним фирмама, него ћете, наравно, то дати странцима. Дакле, критикујући тајкуне ви заправо уводите странце у конкуренцију у Србију. То је скандалозно!

Прво, зашто се нисте обрачунали са тајкунима? Зашто тајкуни нису у затвору, зашто им нисте наплатили екстрапорез, зашто им нисте одузели имовину коју су стекли незаконито, зашто нису завршили на вишегодишњој робији па да онда не буду власници 200.000 ха у Војводини? Дакле, нисте ништа урадили од обећане борбе против криминала и корупције, све је била лаж.

С друге стране, тај вам је изговор веома танак. Сада, ми ћемо да поверујемо да ће странци бити боље газде наше земље него тајкуни. Па и то су страни тајкуни. И наши ће тајкуни такође на крају своје да продају странцима када их притисне конкуренција којој не могу да се супротставе, као што су то урадили у случају наших банака, осигуравајућих друштава. Тако ће на крају продати и све те фирме које су пљачкашким приватизацијама купили.

Дакле, ви заправо овде на мала врата... И, хвала вам на томе што то отворено кажете у образложењу шта су предности овог закона, па кажете: „Овај закон отвара могућност за стварање нових привредних субјеката на тржишту, што за последицу може имати стварање тржишне конкуренције на основу могућности да се у процес пољопривредне производње укључе нови учесници.“

Веома су симпатични ови нови учесници. Дакле, до сада сте штитили тајкуне, који нису завршили у затвору. Добро знате како су стекли имовину, добро знате како су купили фирме па са фирмама добили и пољопривредно земљиште, добро знате како су опљачкали задруге. Све то знате и ништа нисте урадили за шест година власти.

Сада још отварате тржишну конкуренцију увођењем страних тајкуна и страних фирми које, је ли, треба да купују наше пољопривредно земљиште не само као приватна лица, него као правна лица. Тај ваш изговор да је то домаћа фирма која је у власништву странаца, то можете да окачите мачку о реп. Да, она овде сервисира део својих обавеза, али основни профит износи у иностранство. То није наш интерес. Наш интерес је да наше фирме задрже тај профит овде и да ми послујемо у сопственој држави, на нашој земљи.

Ту долазимо, наравно, до кључног питања – шта ћемо са реституцијом коју нисте завршили? Шта ћемо са 400.000 хектара задружне имовине, односно пољопривредног земљишта у власништву задруга које су опљачкане? Шта ћемо, господине министре, што нисмо имали јавну расправу о овом закону? Шта ћемо с тим што нисте продају

пољопривредног земљишта странцима ставили на референдум? Зашто не питате народ шта мисли о овом питању? Ево, ви велике демократе, ви који верујете у те демократске процедуре, зашто не питате народ да ли је за продају пољопривредног земљишта странцима, па макар и са ограничењима за десет година?

Зашто нема референдума у Србији? Не памти се када је последњи пут био референдум по било ком питању. Зато што је председник Србије Александар Вучић јасно рекао да би изгубио на сваком референдуму и да га неће никада дати, јер не може да прође на референдуму ни улазак Србије у НАТО, ни улазак Србије у ЕУ, ни геј-параде, ни продаја пољопривредног земљишта странцима. Зато бежите од референдума као ђаво од крста. Мислите да на овакав начин, на мала врата, омогућите странцима да купују пољопривредно земљиште у Србији?

Где сте били шест година, да испреговарате са вашим пријатељима из ЕУ, па да нам изађу мало у сусрет, да мало одложимо могућност да продајемо пољопривредно земљиште странцима, да имају мало разумевања према нама пошто нисмо члан ЕУ, па када уђемо једног дана у ЕУ, да видимо онда да ли ћемо за једанаест година евентуално да продајемо земљиште странцима или ћемо после тога, као што је урадила једна паметна држава која се зове Мађарска, да у Устав унесемо забрану продаје земље странцима? Тако се ради, господо властодршци. Тако се ради када штитите националну и прехранбену безбедност, тако се ради када имате у виду сопствене националне и државне интересе – свака част Виктору Орбану и Мађарској – забрана продаје своје земље странцима.

Друга важна ствар, како сте могли себи да дозволите да на овај начин доносимо овај закон, а да никакву сигурност уласка у ЕУ немате? Да вам цитирам шта ви овде кажете... Ово је заиста феноменално, када сами признате оно што радите. Кажете да све ово радите како бисте држављанима чланица ЕУ осигурали... Пазите, ви бринете о држављанима чланица ЕУ. Свака част! Када ће на ред да дођу држављани Србије да о њима бринете, господо властодршци? Ви бринете да држављанима чланица ЕУ осигурате исти третман као и својим држављанима. Хеј, исти третман странцима као својим држављанима?! Људи, је л' то нормално? Где је то нормално? Јесмо ли ми члан ЕУ? Нисмо. Зашто би имали исти третман у Србији док ми нисмо члан ЕУ? Зато што сте ви слуге Европске уније.

То је сада поента на коју желим за крај да се вратим. Дакле, да сте ставили један леп члан на крају ових измена и допуна Закона, господине министре и други из власти, да сте лепо написали „овај закон ће почети да се примењује када Србија уђе у ЕУ“, то би било бар мало смислено. Ми бисмо били такође против тога, јер, ја вам кажем, Двери су за забрану

продаје наше земље странцима, али то би барем било поштено и јасно би се рекло – господо из ЕУ која нас уцењујете, не знамо никакву перспективу уласка Србије у ЕУ, нема даљег проширења ЕУ, нема шансе да ћемо икада ући у ЕУ, а ми да доносимо законе којим се прилагођавамо прописима ЕУ и којим изједначавамо држављане ЕУ са држављанима Србије, то је, људи, потпуно бесмислено, то нема никаквог смисла, то је против наших националних и државних интереса, то је против наших економских интереса, то је кршење нашег суверенитета у сваком погледу.

То није логично. Ево, размислите сви заједно да ли је логично. Нисмо члан ЕУ, ко зна кад ћемо бити, вероватно никада нећемо бити, а изједначавамо држављане ЕУ са држављанима Србије. Па то је скандал!

И после ми ви кажете да сте нека нова власт. Каква сте ви нова власт? Ви сте продужетак власти Демократске странке, ви сте исти. Ваша политика служења интересима Брисела је потпуно иста. Ви ћете због уласка Србије у ЕУ да продате и рођеног оца и мајку, а камоли да измените неке ситне законе које вам траже ради прилагођавања прописа прописима ЕУ.

Па не интересују ме прописи ЕУ, интересују ме искључиво прописи Србије, како да бринем о својим грађанима, како да заштитим домаћу привреду, како да заштитим домаћу пољопривреду, како да помогнем оне који су данас угрожени у Србији.

О свему ви мислите и бринете: и о хомосексуалцима, и о мигрантима и о држављанима ЕУ, једино не бринете о сопственом народу. То је поента онога што Двери вама овде непрестано говоре.

У том смислу, имало је толико тема, толико засушних, приоритетних ствари које су морале да се нађу у изменама и допунама Закона у вези са пољопривредом. Где вам је ограничавање величине поседа у Србији, и онима који су у закупу и онима који купују пољопривредно земљиште? Где вам је органска пољопривредна производња? Где су вам пољопривредно-индустријски комбинати? Где вам је индустрија пољопривредне механизације, која је уништена? Где су вам задруге? Где вам је борба против суше, града и мраза? Где вам је, дакле, српски сељак? Где су сигурна откупна места? Где је гарантована цена пре него што се ступи уопште у пољопривредну производњу?

Знате ли ви, господине министре, да људи неће имати хране, силаже и сточне хране, за стоку на јесен? Знате ли да су људи уложили огромна средства да финансирају ову пољопривредну годину? Од чега ће сада да живе када им је све уништено, када имамо милијарду евра губитка само у пољопривреди?

Где је држава да помогне држављанима Србије, а не да брине о држављанима ЕУ које хоће да изједначи са држављанима Србије? Где вам

је брига за више десетина хиљада незапослених пољопривредних стручњака, од пољопривредних техничара до доктора наука? Где вам је брига да зауставите увознички лоби, који овде увози све оно што ми можемо да произведемо и уништава нашу домаћу пољопривредну производњу? Чак сам у Споразуму о стабилизацији и придруживању са ЕУ пронашао место и чланове у којима ми имамо право да ванцаринским мерама заштите заштитимо домаћу производњу. Зашто то не радимо?

Зато што не смемо, зато што сте слуге ЕУ, зато што не смете ништа што је у нашем националном интересу. То је заправо поента читаве приче. На крају ћете да продате и ПКБ, као највећи пољопривредно-индустријски комбинат у овом делу Европе, који овде, поред самог Београда, има стратешку националну вредност, који има кључну улогу за прехранбену безбедност ове државе, који је наша стратешка економска будућност у тој сфери. То је пут којим водите Србију. Ово је, заправо, издаја српских националних интереса у сектору домаће привреде и пољопривреде. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Имам неколико повреда Пословника.

Колега Александар Мартиновић, шеф посланичког клуба СНС.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Захваљујем, господине Маринковићу. Повређен је члан 107. Мислим да сте морали да реагујете. Овде је господин Бошко Обрадовић на најгрубљи могући начин вређао и министра пољопривреде и народне посланике СНС-а; помињао је оца, мајку, то му је већ обичај.

Желим, због јавности, да господина Бошка Обрадовића, коме је вероватно слава ударила у главу, пошто не силази са америчке телевизије *NI* – када год упалите ту телевизију, видите да Бошко Обрадовић прича о свим темама које су актуелне тога дана, па му је вероватно мало та медијска слава са телевизије *NI* пореметила здрав разум – подсетим на неколико ствари. Он је против Европске уније, али није против евра.

Питајте господина Шеварлића колико је десетина хиљада евра добио од Саше Драгина, од Душана Петровића, преко фамозних СТАР пројеката за унапређивање пољопривредне производње у Србији. Где су те паре? Ево, ту је господин Шеварлић, нека каже да ли га је финансирала Демократска странка и њени министри пољопривреде.

Даље, желим да обавестим господина Бошка Обрадовића да је за време док је његова странка, односно странка са којом је изашао на изборе, била на власти „Агрокор“ Ивице Тодорића купио „Дијамант“, „Фриком“, кланице у Пландишту, „Кикиндски млин“, „Мивелу“, „Нову слогу“ из Трстеника, „Златни траг“ из Лесковца. Затим, компанија „Нашице цемент“ купила је четири фирме, за време њихове власти, све њихове власти,

досманлијске власти: „Јелен До“, „Полет“, „Стражилово“ и „Опеку“. „Атлантик група“ постала је власник „Соко Штарка“, „Гранд прома“, „Паланачког кисељака“. Хрватска млекара „Лаура“ купила је „Сомболед“ из Сомбора ...

(Председавајући: Време.)

Ево, завршавам.

„Виндија“ је купила Млекуру Лајковац, Фабрику сточне хране УНИП из Ваљева и осам фарми „Агрожива“ у Пландишту. Инвеститорима из Хрватске – дозволите још једну реченицу – продата су српска предузећа: „Радијатор“ Зрењанин, „Потисје“ Кањижа, „Интекс“ из Младеновца, „МИН холдинг“ из Сврљига, Фабрика хартије „Београд“, циглана ... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Повреда Пословника, Радослав Милојичић.

Изволите.

РАДОСЛАВ МИЛОЈИЧИЋ: Господине Маринковићу, рекламирам члан 106, говорник може да говори само о теми дневног реда о којој данас расправљамо, који је претходни говорник повредио, тј. колега Обрадовић.

И рекламирам члан 108, који сте управо ви повредили – сваког посланика опозиције прекидате, одузимате реч, не дозвољавате да завршимо мисао, а видели смо да је сада колега Мартиновић говорио 25 секунди дуже него што је дозвољено.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: И вама ћу дозволити. Наравно, само сам сачекао да заврши мисао. Изволите.

РАДОСЛАВ МИЛОЈИЧИЋ: Тако да вас молим, прво, да ме не прекидате у 32. секунди, јер сте претходног колегу пустили да говори 25 секунди више него што је дозвољено.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хоћете да кажете у чему се састоји повреда Пословника и ког члана или ћете да ми образложите шта сам ја допустио или нисам допустио колеги Мартиновићу? Изволите, искористите ваше време на најбољи могући начин.

РАДОСЛАВ МИЛОЈИЧИЋ: Не знам да ли добро чујете, нисам стручан за то, то је тема, др Милисављевић може то да погледа.

Образложио сам у почетку да је колега Обрадовић повредио члан 106, тј. ви јер га нисте прекинули. И, повредили сте члан 108; образложио сам због чега сте повредили члан 108.

Не бих да се бавим претходним говорницима. Видимо да је и Српској напредној странци и Дверима проблем једино Демократска странка. То значи да смо на добром путу и да ћемо сменити СНС, али нећемо дозволити да овакви узму власт у Србији. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има Марија Јањушевић, повреда Пословника.

МАРИЈА ЈАЊУШЕВИЋ: Захваљујем, председавајући. Пре свега, ви сте повредили став 27. Дужни сте да држите ред на овој седници. Не може Пословник да служи за реплику.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Ред на седници је 108, колегинице. Молим вас да погледате боље Пословник. Позовите се на неки други члан.

МАРИЈА ЈАЊУШЕВИЋ: Цитираћу вам, ако треба, и члан 107. став 2 – ниједан народни посланик не може увредљивим изразима да се изрази о неком другом. Овде сте могли чути да се инпутира здрав разум. Мислим да стварно било који члан Српске напредне странке није позван да у Србији прича о здравом разуму.

Морам да се вратим на члан 27, јер се ви старате о томе да ова седница прође како треба. Молим вас да се више не дешава да дозвољавате да се повреда Пословника злоупотребљава као реплика. Поготово што сте чак дозволили и два минута и двадесет секунди, како сте сами рекли.

На овај начин заиста нећемо моћи данас да радимо, јер овде се говори о кључним стварима, о издаји државе, о предаји пољопривредног земљишта...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Молим вас, немојте сада о томе. Хвала вам.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Да.) Хвала пуно.

Колико видим, никоме овде са леве стране није сметало када је говорено о слугама, продаји, издаји, велеиздаји; то никоме није сметало и ту није било повреде Пословника. Када се неко јави из позиције, онда је то проблем. Ја гледам да стварно свако има исти третман и да има право да каже шта жели и шта мисли када је у питању ток ове седнице.

Идемо даље.

Реч има министар Бранислав Недимовић, да одговори.

Извините, Александра Јерков.

Подигните само Пословник. Нисам видео.

(Александра Јерков: Ја сам тражила реч, повреда Пословника.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Извињавам се, реч има Александра Јерков.

Подигните само Пословник, нисам видео.

АЛЕКСАНДРА ЈЕРКОВ: У нашем пословнику, између осталог, и не пише да треба махати папирима када се јављате, него видите да је неко пријављен па га питате по ком основу се јавио.

Ја бих вам скренула пажњу на члан 103. Пословника. Питала бих вас да ли се вама чини да је господин Мартиновић своје излагање о повреди Пословника прилагодио члану 103, по ком је требало да каже који је члан

Пословника повређен, да образложи у чему се састоји повреда и да то своје излагање смести у два минута, колико је предвиђено.

Не знам да ли је господин Мартиновић про форме рекао који је члан повређен, чини ми се да није, не могу тврдити. У сваком случају, ту повреду није образложио ни једном једином речју и, као што су колеге већ рекле, говорио је дуже од два минута.

Дакле, онда бих вас питала да ли вам је познато, господине Маринковићу, да је ваша обавеза да посланика који се на такав начин понаша приликом злоупотребе права да вама укаже на повреду Пословника опоменете, да му изрекнете меру опомене и одузмете његовој посланичкој групи два минута или време које је користио злоупотребљавајући Пословник.

Дакле, прво ми реците да ли знате да такве одредбе постоје у Пословнику. Да ли сматрате да је требало да их употребите? Зашто сматрате да не, ако сматрате да не? Или, да ли имате намеру, пошто је председница увела и нови институт да може накнадно да се утврди па да се изрекну мере опомене? И, генерално, да ли вам се чини да је господин Мартиновић у свом излагању баш нама образложио у чему се састоји повреда Пословника или вам се чини да је ипак било неке злоупотребе?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала пуно. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни?

Ја сам га врло добро разумео, потпуно, његово објашњење, тако да он може то и поновити ако буде желео да се јави поново.

Реч има министар Недимовић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Захваљујем, господине председавајући. Желео бих да у контексту свега онога што је малопре речено изнесем одговор на приче о замајавањима, издајницима и осталим стварима.

Има још једна ствар која је можда била за опомену, али ја не могу да улазим у то, ја сам овде гост који је у име Владе Републике Србије дошао да образлажем измене Закона о пољопривредном земљишту. Односиле су се на продају оца, мајке или не знам чега од стране моје маленкости.

Не знам, просто, шта бих вам рекао а да се не спустим на ниво разговора на који неко жели да пренесе. Мени је отац покојни већ 30 година, тако да ово нисам доживео ни на какав начин да бих могао било коју реч да кажем. Тако да шта год бих причао, ово су све општепознати модели понашања, које смо већ виђали од стране појединаца не само у Скупштини, него и ван Скупштине, и у старој згради Народне скупштине.

Прича о ССП-у је занимљива тема, о томе да ли смо ми користили алате који нам пружа ССП. Наравно да да, али је неко преспавао лето, или да не кажем да је био на неком другом месту, што је легитимно. Ми смо током јула месеца баш тако искористили своја права из ССП-а и регулисали, заштитили Србију од једне чланице ЕУ која је кренула да примењује на Србију мере које нису биле у складу са европском праксом.

Мени не можете рећи да не примењујемо оне клаузуле које иду у прилог Србији. Ако смо игде показали став како се Србија брани и поштовање Србије, то је било у том случају. Видели сте како се завршило. Не желим да ламентирам над тим. Ми смо само чували интересе Србије, баш као што и сада чувамо интересе Србије, исто тако како са овим временским периодом од десет година одлажемо продају.

Прича о томе шта народ мисли... Мислим да је то бар неколико пута у последње две-три године речено. Када неко узме на изборима тридесет или четрдесет пута више од неког, мислим да то довољно говори о томе шта народ мисли; и реч шта народ мисли се даје на изборима, а не о томе шта мисле појединци од нас.

Прича о удружењима пољопривредника која нису била укључена у ово апсолутно не стоји. Откако сам министар, годину дана, разговарам са различитим удружењима пољопривредника, која и критикују и подржавају мере. О овоме сви имају исти став. Разговарам и са онима који имају проблеме у овом тренутку са пољопривредном производњом, јер то је мој посао.

Прича о криминалу и корупцији; ако је ико кренуо у обрачун, то је било од 2012. године. Једино што сам ја овде чуо јесте један лични суд о томе шта неко мисли, што је потпуно легитимно. Ми спроводимо ону политику за коју смо добили подршку грађана Србије, штитимо интересе Србије.

Међународне споразуме који су потписани и на које је сагласност дала Скупштина Србија морамо да поштујемо. Па нисмо ми рушитељи који ће у сваком тренутку ући и срушити било коју ствар. Хајде да градимо. Хајде да градимо и системе за наводњавање и све оно што може да помогне српској пољопривреди, а и да се заштитимо на овакав начин, изменама Закона о пољопривредном земљишту. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Реплика, народни посланик Владимир Орлић.

Изволите.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала, госпођо председнице.

Да, видим да се чудите, господине министре, шта сте чули. Гомилу бесмислица сте чули, истих оних које ми слушамо овде на свакој седници од онога који очигледно преживљава извесну кризу јер већ пар недеља није

никакву реплику изазвао па је морао данас. Желео сам да искористим прилику да упутим пар честитки том лицу. Иначе, ако се питате ко, зна се ко. Реч је о дежурном досовском лакеју у овој скупштини.

Дакле, пар честитки. Прво да честитам што је успео данас да, све онако надахнуто, помињући оца и мајку, помене и једног бившег председника државе, а познатог манекена, и странку жутог предузећа. Честитам јер нас је навео на прави пут помињући свог политичког оца и своју политичку мајку, оне који су га политички створили. Он нас је све заједно подсетио данас, и нас и народ који ово гледа, да је оног момента када је решио да се са њима јавно грли и љуби, сећате се, у оним свечаним белим кошуљама, када се са њима онако лепо изгрлио, пригрлио и све њихове добре резултате и све оне ствари на које су они поносни, између осталог и тако испреговаран ССП 2008. године, између осталог и куповину тих ораница од стране тајкуна о којима се данас говорило, између осталог и њихов однос према Косову и Метохији, али и суверенитету ове државе у било ком смислу.

Данас он стоји са њима поново раме уз раме, са бившим председником а чувеним манекеном и странком жутог предузећа. Данас је он заједно са њима против овог предлога закона. Против чега? Да разумеју грађани Србије, против мера које служе за то да се интерес грађана ове земље заштити. Као што су увек били на страни штете ове државе и овог народа, тако су и данас, сви заједно, апсолутно без икакве разлике. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Бранимир Јовановић.

Изволите.

БРАНИМИР ЈОВАНОВИЋ: Поштована председнице, поштовани министри, даме и господо народни посланици, ове измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту треба на неки начин да коригују, односно ублаже ефекте Споразума о стабилизацији и придруживању. Зато је најбитнији члан који прописује услове за промет пољопривредног земљишта у приватној својини држављана држава чланица ЕУ и односи се на лица, на пољопривредно земљиште и на то колико неко може да стекне пољопривредног земљишта у приватној својини.

У претходном периоду нисмо били у идеалној ситуацији. Једноставно, нисмо имали неки период транзиције који су имале неке друге земље које су тежиле Европској унији и нисмо могли, односно било је тешко променити ССП из простог разлога што би све државе чланице морале да гласају потврдно.

Потребно је да усвојимо овај закон из два разлога: прво, на тај начин ћемо наставити да испуњавамо своју међународну обавезу; друго, онемогућићемо да настане хаос на тржишту пољопривредног земљишта.

Овим променама прописа страним држављанима биће отежано да стекну власништво над нашим њивама. Ја ћу поновити да они морају да буду десет година стално настањени на територији локалне самоуправе у којој желе да купе земљиште, да три године морају да обрађују земљиште, да поседују механизацију и опрему за пољопривредну производњу и да имају регистровано пољопривредно газдинство.

Оваква пракса није неуобичајена и примењивала се и у другим државама које су приступале и биле на путу ка ЕУ. Ми практично на овај начин до 2027. године нећемо продавати земљу странцима. На тај начин добили смо додатно време да одговоримо на нове изазове који се односе на решавање проблема у пољопривредном сектору и његово усклађивање са начином функционисања у земљама ЕУ.

Могу се чути критике да се овим законом не регулише питање правних лица. Уставом је ово јасно регулисано. Уколико правно лице жели да постане власник над земљиштем, мораће да се упише у наш регистар.

Увек полазим од тога да су правна лица, односно предузећа, стране фирме ту ради стицања добити и да стране инвестиције не треба увек посматрати скептично јер могу да донесу нове технологије и могу позитивно да утичу на конкурентност домаћих привредника. На овај начин, усвајањем ових измена и допуна Закона, ми ћемо физичка лица условити пребивалиштем а правна лица уписом у наш регистар.

Као што сам већ рекао, нису неуобичајени примери да се онемогућава потпуна либерализација трговине земљиштем. Навешћу неколико примера из земаља Централноисточне Европе које су пролазиле исти овај пут као ми сада. Ми смо, додуше, нешто раније ушли у фазу либерализације када говоримо о пољопривредном земљишту. Друге државе су рестриктивним мерама увеле ограничење да страни држављани купују пољопривредно земљиште да би заштитиле домаће пољопривреднике. Оне су углавном тражиле и добиле могућност да у неком периоду, који је најчешће био седам година, странцима буде забрањена куповина пољопривредног земљишта.

Рецимо, Мађарска је ту била најрадикалнија. Она је, као што је већ поменуто, Уставом забранила да страни држављани могу да купују пољопривредно земљиште.

Прилично строге услове је поставила и Пољска. Када су ушли у ЕУ, они су успели да дванаест година пролонгирају продају пољопривредног земљишта страним лицима, а тај период истекао је пре неколико месеци.

Онда су донели закон којим се фаворизују домаћа газдинства. У Пољској приватне породичне фирме, то морам да напоменем, учествују са 88% у укупном коришћењу пољопривредног земљишта. Цена пољопривредног земљишта константно расте од када су ушли у ЕУ.

И балтичке земље, Литванија, Летонија и Естонија, такође су тражиле и добиле могућност да задрже своје прописе који се односе на продају пољопривредног земљишта а важили су пре ступања у ЕУ. Свој захтев образложили су потребом да се заштити домаћа социоекономска пољопривредна структура од евентуалног шока који би настао због разлике у ценама пољопривредног земљишта и приходу у односу на старе чланице Европске уније.

Навео сам ове примере да бих показао да је свака држава, у складу са својим унутрашњим приликама и неким својим специфичностима, покушала да пронађе најбољи модел.

Ми ћемо овим законом добити додатни период од десет година. У једном делу смо чак били и рестриктивнији од других, јер смо предвидели услов да физичко лице мора да има пребивалиште баш у оној локалној самоуправи у којој жели да купи пољопривредно земљиште.

Треба пажљиво да анализирамо и пратимо дешавања у другим земљама, да се учимо на њиховим грешкама и да, без обзира на њихове специфичности, можемо да извучемо поуке и избегнемо проблеме у неким ситуацијама у којима ћемо се ми налазити, које су сличне или идентичне.

Са изазовима са којима се ми суочавамо суочавале су се готово све земље које су приступиле ЕУ. То су углавном биле тешкоће као што су застарела механизација, проблеми са наводњавањем, ниски приноси и недовољне субвенције.

И друге земље, у ствари поједине, привредном структуром и власничким уређењем личиле су на Србију. Тако је, када су приступале ЕУ, њихов недовољно развијен пољопривредни сектор морао да се ухвати у коштац са развијеним старим европским економијама, где су пољопривредници добро организовани и имају снажне институције које их подржавају и помажу финансијски. Поред тога, због проблема нерешене власничке структуре, недовршеног процеса приватизације и уситњених поседа, било је неопходно да се продужи забрана куповине земљишта страним лицима.

Слична је ситуација и код нас. Ми морамо у наредном периоду да учинимо све да наши пољопривредници што пре стану на ноге и постану конкурентни на тржишту. Не смемо заборавити ни то да је и код нас као и у већини земаља Централноисточне Европе дуго година на снази била централнопланска економија, где је и држава учествовала као

земљопоседник. Морамо, такође, да се фокусирамо на неке недостатке, као што су незавршен процес реституције или недефинисана власничка структура и земљишни регистри, што може отежавати укрупњавање поседа а тиме може узроковати ниске приносе и лошу ефикасност.

Ова привредна грана ће код нас несумњиво претрпети значајне трансформације у наредном периоду, једноставно, јер постоји разлика између пољопривредног сектора у Србији и ЕУ. Треба да нам буде циљ боља ефикасност и боља организација пољопривредних газдинстава.

Из искуства других земаља можемо уочити да је у овом периоду долазило до раста цена обрадиве земље, до пада запослености у овој грани и смањења учешћа пољопривреде у БДП-у. Сада добијамо овим изменама још простора за маневрисање и морамо се фокусирати на мере које ће ублажити овакве ефекте.

Поред квалитетних законских норми, неопходно је да формирамо јаке институције које ће бити подршка нашим пољопривредницима да би били што конкурентнији на европском тржишту.

Према неким подацима, запослени у пољопривреди код нас учествују са преко 20% и то је изнад просека ЕУ. Можемо у наредном периоду, сигуран сам, да припремимо и сет мера како овај проценат не би драстично опао и како не бисмо поновили искуство других земаља.

Треба да се угледамо на најбоље примере, на најбоље уређене земље које пољопривредно земљиште посматрају као ограничено природно добро, као што је Немачка, која више од половине своје површине користи у пољопривредне сврхе, а 94% фарми су сопствена предузећа, породични бизниси, који су највећи пољопривредни произвођачи у овој земљи.

Одредбе овог закона о којима данас говоримо не примењују се у случају повраћаја имовине, што је добро, наравно, која се врши у складу са законима којима се уређује враћање одузете имовине бившим власницима. Код нас је овај поступак реституције у току и било би добро да се заврши што пре и успешно.

Морамо бити свесни колики је значај пољопривреде, колики је значај производње хране, посебно у време климатских промена. Још од економске кризе 2008. године у свету влада права трка за откупом пољопривредног земљишта. Зато сматрам да су ове измене Закона које ће то одложити на неки период од десет година добре. Битно је да држава остане доследна и не дозволи да се плодне њиве претворе у грађевинско земљиште, да препознамо шансу за развој ове привредне гране, да препознамо нове шансе, као што већина наших произвођача све више препознаје шансу у органској производњи. Не смемо дозволити да у будућности велики земљопоседници прегазе ситне произвођаче.

Према попису из 2012. године, а ви сигурно имате новије податке, 628.000 породичних пољопривредних газдинстава је било у Србији. Просечна површина коју су обрађивали је била око 4,5 хектара, а најбројнији су били они који обрађују око два хектара. Управо мала газдинства у укупном збиру треба да буду аграрна снага Србије и треба на тај начин да се позиционирамо на тржишту ЕУ.

Пољопривреда је једна од најважнијих привредних грана у Србији, о чему сведочи и укупан број запослених и учешће у БДП-у. Због тога је веома важно да, без обзира на све трансформације које следе и све проблеме са којима ћемо се суочити, овај сектор у будућности постане конкурентан, да пољопривредна производња буде компаративна предност Србије у односу на друге државе чланице ЕУ.

За крај да кажем да ће посланици Социјалдемократске партије Србије подржати ове измене Закона. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Ђорђе Милићевић): Захваљујем.

Реч има народни посланик Јован Јовановић.

Изволите.

ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем.

Даме и господа народни посланици, предлог измена и допуна Закона о пољопривредном земљишту је само још једна илустрација рада ове власти и Владе Републике Србије, како према начину доношења одлука, у последњем тренутку, без консултација, у овом случају са Европском комисијом, тако и у погледу садржине, где су уведене непотребно рестриктивне одредбе које у ствари представљају демагогију и жељу да се компензују неки неуспеси Владе, поготово на међународном плану.

Међу главним питањима је и питање кредибилитета Владе Републике Србије и искрености њених намера када су у питању европске интеграције које су, да поново подсетим, означене као стратешки циљ на самом почетку експозеа тада мандатарке а сада председнице Владе Ане Брнабић.

Питање искрености и намера Владе поставља се, пре свега, због начина на који се ове измене и допуне Закона усвајају. Наиме, иако је у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању, који је ратификацијом постао део домаћег правног система, постојала обавеза да се наши прописи постепено, у року од четири године, ускладе са прописима ЕУ, до овог назовиусклађивања долази у последњем тренутку, у тренутку када су европске институције на одбору, и без претходних консултација са Европском комисијом.

О томе да консултације нису обављене најбоље сведоче тачке 7. и 8. изјаве о усклађености предлога измена и допуна овог закона са прописима

ЕУ коју смо добили од Владе Србије. Наиме, сам предлог који је доставила Влада, а потписала премијерка, садржи негативне одговоре на следећа два питања: да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ, као и да ли се сарађивало са ЕУ, односно да ли су консултанти ЕУ учествовали у изради прописа и дали мишљење о усклађености. Јасно је да без позитивних одговора на ова два питања није могло да дође до консултација.

Када овакви одговори долазе од саме Владе, поставља се питање ко говори истину – премијерка Брнабић, која је потписала овај предлог закона који је упућен Скупштини, или министар Недимовић, који је тврдио макар да су обављене консултације са Европском комисијом, у медијима, док је данас мало ублажио тај став и само се позвао на решење у законима о пољопривредном земљишту неких земаља које су већ у ЕУ. Мада су неке од тих земаља сада у спору са ЕУ, тако да не знам да ли се треба позивати на те примере.

Поред начина на који се доноси овај пропис, кредибилитет и искреност намера Владе Републике Србије доводе у питање веома рестриктивне одредбе које садржи предлог измена и допуна Закона.

Пре осврта на ове одредбе, подсетићу да је чланом 85. Устава прописано да страна физичка и правна лица могу стећи право својине на непокретностима под условима које прописује закон или међународни уговор.

Споразумом о стабилизацији и придруживању између страна потписница прописано је усклађивање прописа Републике Србије са прописима ЕУ и успостављање зоне слободне трговине, што подразумева могућност продаје пољопривредног земљишта странцима под истим условима као и домаћим лицима почев од 1. септембра ове године, због чега ми данас и заседамо.

Свакако најрестриктивнија одредба, која није у складу са изједначавањем статуса држављана ЕУ са домаћим држављанима, јесте она која као предуслов за куповину пољопривредног земљишта захтева од држављана ЕУ не само да живе десет година у Србији, него да живе у локалној самоуправи у којој желе да купе земљиште и, поврх тога, три године да обрађују то земљиште. Ако истовремено имамо у виду да за грађане Србије практично не постоји обавеза обрађивања пољопривредног земљишта, односно не постоје додатни порез или казне за запарложену земљу, онда се на овај начин свакако држављани ЕУ не изједначавају са држављанима Србије, кад год то било.

Ове одредбе иду чак и даље од одредаба једног од најрестриктивнијих закона у овој области у државама ЕУ који је прошле године усвојила пољска скупштина, Закона о суспендовању продаје

државне имовине Државне пољопривредне агенције. Чак и тако рестриктиван, овај закон дозвољава куповину странцима уколико су пољског порекла или у браку са држављанином ове земље, уз додатни предуслов да у Пољској живе најмање две године.

Имајући претходно речено у виду, као и чињеницу да у својству правног лица страни држављани већ могу да купе пољопривредно земљиште, намеће се логичан закључак да су овакве рестриктивне одредбе само део демагогије Владе Републике Србије и још један израз лажног патриотизма како би се скренула пажња са стварних животних проблема. Рецимо, попут чињенице да је Србија, на основу података Светске банке, на коју се често позива ова влада, по привредном расту убедљиво последња земља од 13 земаља Централне и Југоисточне Европе. Као пример навешћу само Албанију, према којој се често односимо са потцењивањем, која је имала раст од 4%, док је привреда Србије, поред незабележених историјских успеха, имала раст од занемарљивих 1,3%. Стога, чини се да имамо покушај неке врсте назовипатриотске компензације за уступке или неуспехе ове владе, како на унутрашњем тако и спољашњем плану.

Сама чињеница да је Србија једина земља у процесу приступања ЕУ која се Споразумом о стабилизацији и придруживању обавезала на продају земље странцима пре стицања чланства у ЕУ, без захтева за транзиционим периодом, даје одговор на питање да ли је неки вид заштите, нарочито у прелазном периоду, потребан. Земље које су се за претходних тринаест година прикључиле ЕУ имале су различите видове и динамику либерализације продаје пољопривредног земљишта, при чему су на једном, рестриктивнијем крају Пољска и Мађарска, а на другом, либералнијем Словенија и Румунија, али оно што је најважније, све државе су имале тај транзициони период. Стога, не доводи се у питање потреба за заштитом у овој области, већ начин на који се то ради.

Када се разматра решавање овог питања, требало би имати у виду чињеницу да су се пре приступања ЕУ претходно наведене државе суочавале са сличним стањем у области пољопривреде: ниским приносима, застарелом технологијом, веома ограниченим субвенцијама, а да су у овом тренутку у великој мери, захваљујући чланству у ЕУ, знатно испред наше земље.

Пољопривредно земљиште један је од најважнијих ресурса сваке земље, без сумње, који у себи садржи три основне димензије: економску димензију – то је обезбеђивање прихода; затим, безбедносну – обезбеђивање прехранбене сигурности и еколошку – очување животне средине.

Пољопривреда има посебан значај за нашу земљу како због високог удела у бруто друштвеном производу (око 16,5% је било прошле године), тако и због чињенице да је ово једна од ретких привредних грана која бележи спољнотрговински суфицит. Поврх тога, о значају пољопривреде, шумарства и рибарства за нашу економију сведочи и учешће контингента запослених у овој грани у укупном броју запослених који је близу 20%. За поређење, у земљама ЕУ овај проценат је тек нешто изнад 4%.

Када већ говоримо о високом проценту радне снаге запослене у пољопривреди, либерализацијом пољопривредног земљишта знатан проценат запослених би изгубио посао у овом сектору или би се запослио у другим делатностима, као што је био случај у осталим земљама које су постале чланице ЕУ, а имајући у виду стање у којем се налази наша привреда, овакав сценарио би вероватно изазвао негативне последице.

Када говоримо о жељеним ефектима либерализације тржишта пољопривредног земљишта, они би пре свега требало да се посматрају кроз призму остварења два или три основна циља: један је повећање продуктивности, други је повећање извоза пољопривредних производа, а трећи, који би требало да допринесе овоме, јесте укрупњавање парцела кроз повећање коришћеног пољопривредног земљишта по пољопривредном газдинству.

У знатној мери, као последица остварења претходна три циља требало би да се остваре још два, а то су: повећање цене пољопривредног земљишта и повећање приуштивности пољопривредног земљишта за наше држављане. Јер, тренутно је за многе држављане ЕУ много приуштивије да дођу до наше земље, и по десет пута више, него што је за наше држављане. Поставља се питање да ли су обављене анализе по овим питањима на основу којих би могле да се донесу одговарајуће одлуке о моделу либерализације.

Истовремено, један од главних разлога против несметане и неограничене продаје пољопривредног земљишта странцима јесте правна несигурност. Наиме, услед неуређених имовинскоправних односа, јер још увек нису у потпуности спроведени прописи који уређују евиденцију државног и друштвеног пољопривредног земљишта, враћање земљишта у поступку реституције, враћање утрина и пашњака селима, као и усклађеност података из регистра који води евиденцију непокретности са уставним категоријама својине, потпуна либерализација могла би да доведе до негативних последица, односно да произведе низ судских спорова који би могли да произведу трошкове држави, односно грађанима Србије.

Наиме, ради обезбеђења правне сигурности потребно је усклађивање облика својине уписаних у катастар непокретности, који води

евиденцију о непокретностима и подацима о власницима, са Уставом. Устав Републике Србије познаје три облика својине: приватну, јавну и задружну, а катастар поред тога познаје још мешовиту својину и остале облике својине, што је супротно Уставу. Због тога није истина да за спровођење овог закона нису потребна средства у буџету, јер баш за уређивање ове области, односно за уређивање катастра, потребна су средства.

На крају, рекао бих неколико речи о вероватним последицама усвајања оваквог закона. Без обзира на начин и време усвајања овог закона, он ће свакако доћи на дневни ред Европске комисије и држава чланица ЕУ, те може да се одрази на Поглавље 4, које се односи на слободу кретања капитала, једну од четири врсте слобода на којима је засновано функционисање унутрашњег тржишта ЕУ.

Упрошћено говорећи, могућа су два сценарија: песимистички, да усвајање оваквог закона одложи отварање Поглавља 4 све док се не отклоне спорне одредбе; оптимистички, којем сам ближи, да Европска комисија оцени да је без обзира на рестриктивност одредаба и неусаглашеност са правним тековинама ЕУ постигнут напредак самим тим што се законски регулише ова област, али да се затварање Поглавља услови изменама.

Без обзира на то који сценарио ће бити остварен, биће доведен у питање кредибилитет Владе, односно искреност њених намера у остварењу стратешког циља – прикључивања Европској унији, као и једног од три стратешка циља у области пољопривреде, који је такође прокламован у експозеу премијерке Брнабић (који, наравно, има упориште у претходном, најтранспарентнијем, најсвеобухватнијем, најпрецизнијем итд. експозеу), а то је усклађивање са заједничком аграрном политиком ЕУ.

У сваком случају, не бих био изненађен да овај сазив Парламента у не тако далекој будућности поново разматра измене и допуне овог закона, када ћемо се можда морати одрећи неких решења која само могли да задржимо да смо на одговарајући начин сада поступили.

Имајући у виду претходно поменути прокламовани стратешки циљ уласка у ЕУ, поставља се питање да ли је пожељно да узор у решавању проблема куповине пољопривредног земљишта буду већ поменуте државе ЕУ које су тренутно у сукобу са Бриселом. Овакав однос према европским институцијама је, најблаже речено, некоректан, посебно имајући у виду да смо колико јуче тражили... (Ви сте то поменули, министре.) ... тражили и добили помоћ Европске комисије да Хрватска укине трговинске мере које су наносиле штете нашој привреди, када је прекршила трговински споразум који имамо са Европском унијом. И то не само у овом случају, него и пре

две године када је, према речима министра спољних послова, Хрватска објавила трговински рат Србији.

Да закључим, стиче се утисак да се ове измене и допуне Закона доносе не ради испуњења, већ неиспуњења међународних обавеза, односно и жеље да се донекле прикрију неуспеси Владе на домаћем и међународном плану, и вероватно ће само додатно нарушити односе са ЕУ. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Бранислав Недимовић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Господо народни посланици, сад имамо потпуно два различита става у погледу... Једни кажу да смо издајници, други кажу да смо претерано рестриктивни. Наравно, парламент је суштина демократије, али има једна друга ствар: мени је драго што сте ово изговорили, јер из овога се види колико смо ми били рестриктивни и желели да заштитимо интересе Србије.

Ваша брига за то шта ће Европска комисија рећи, немојте да вас толико побуђује и иритира из једног простог разлога – ми смо одговорни људи, не бисмо Србију никада довели у ситуацију да изазове неки други проблем поводом овога, исто тако, водећи рачуна о заједничкој европској пољопривредној политици.

Један од основних алата који у ЕУ постоји јесте у ствари буџет који је намењен за пољопривреду. Сложићу се с вама да је управо та интенција била једна од водећих покретачких сила сваке земље да уђе, да постане део тога, плус тржиште, плус све што стоји на располагању.

У току претприступног периода бројне земље су имале могућност да користе у пољопривреди претприступна средства; негде су се звала САПАРД средства, касније ИПАРД. То је још једна тема од које су сви бежали, нису желели да је решавају. Овако обавештавам народне посланике, вас који сте покренули ту тему – нама је прва фаза екстерне ревизије готова и ми смо све блокирајуће факторе отклонили.

Дакле, после дугог низа година имаћемо прилику да крајем ове године, крајем новембра или почетком децембра, дођемо у ситуацију да претприступна средства из ЕУ, у вредности од 175.000.000 евра плус 50.000.000 евра нашег учешћа, 225.000.000, ставимо на располагање нашим пољопривредним газдинствима. Чињеница је да ми у једној години издвојимо толико новца, али исто тако је чињеница да морамо да навикнемо да радимо по процедурама које су предвиђене овим ИПАРД алатом.

Малопре сте поменули, везано за раст БДП-а и комплетну ситуацију, ММФ, Светска банка су Србију окарактерисали у претходној години као некога ко је бележио више него успешан раст у односу на оно што су они прогнозирали. То је чињеница, то се не може оповргнути. Нама предстоји јако велика борба да не будемо само извозници јефтине а квалитетне сировине, него да се усредсредимо на прерађивачку индустрију и отварање нових тржишта, како би наша роба из Србије била што скупље продавана. То је циљ ка коме иду Министарство пољопривреде и Влада Републике Србије.

После ваших тврдњи и поређења са Пољском, да смо још рестриктивнији, апсолутно сам сигуран да смо на максималан начин заштитили интересе Србије. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Горан Јешић.

ГОРАН ЈЕШИЋ: Хвала вам.

Поштовани господине министре, одушевљен сам вашом жељом да, како сте рекли, заштитимо интересе Србије, а поготово један од најважнијих ресурса – пољопривредно земљиште. Пољопривредно земљиште јесте и биће нешто што је стратешки важан привредни субјект за сваку земљу и, ако хоћете, политички.

Стога сам изненађен када данас причамо о овом закону који је морао доћи јер имамо ту обавезу или „обавезу“ из уговора о придруживању, и данас се фокусирамо и дижемо толику драму око тога како смо спречили неколико појединаца из ЕУ који су паори да дођу и купе пољопривредно земљиште, пре свега на територији АП Војводине. А само месец дана раније смо једним указом Владе доделили две и по хиљаде хектара компанији која се зове „Тенис“, без лицитације, у закуп, не у власништво.

Имамо други проблем са „Ал Равафедом“, који нам се провлачи овде већ пет година. Пре пуних годину дана, када је тадашњи мандатар Александар Вучић седео ту негде на вашем месту или иза вас, понудио ми је да одемо да видимо тај „Ал Равафед“ у Бачку Паланку. Неколико пута сам га молио да то урадимо и да видимо ту успешну трансформацију Карађорђева и 10.000 хектара и десет милиона евра датих из Фонда за развој, шта се ту десило, осим губитка фирме, коју не можемо да нађемо нигде сем на вратима залепљеним у бившем ЦК.

Али да се вратимо на овај закон, државно земљиште јесте страховито важан сегмент и питање је... Да просто појаснимо ову драматургију око овог закона грађанима и гледаоцима који гледају ову расправу. Ви овим законом, односно ми који дебатujemo о овом закону антиципирамо следећи проблем: да ће три паора, Ханс, Јозеф и Пјер, из Француске, Белгије и Немачке, напустити уређена аграрна економска

друштва и преко 10.000 минимум прихода субвенција по газдинству и већ првог у буљуцима јурити на ову границу да би добили, једва чекајући, земљу овде у Републици Србији.

Ви сте озбиљан човек и знате да се то неће десити. Да су они то хтели да ураде, урадили би у протеклих петнаест година. Тако ће та три поменути странца која се баве пољопривредом доћи овде, отворити фирму и узети хиљаде и хиљаде хектара земље у закуп или у власништво када оснују домаћу фирму, као поменути „Тенис“ или „Ал Равафед“ или страна компанија коју представља Тодорић. То није спорно. Ми имамо сада драматургију око тога да ли ће неки паор доћи и имати шансу да купи земљиште. Осим ако немамо политички проблем. А политички проблем се огледа у томе да неко свесно, а о томе нисте причали, додели грађанима своје државе средства да купују земљиште, из неких политичких разлога.

Оно што јесте тема јесте политика земљишта. У процедури имате два предлога закона, односно један предлог закона са два предлагача из Демократске странке, где хоћемо да укажемо на проблематику у вези са земљиштем. Били смо страховито против тога да 30% државног земљишта алоцирате из средстава која се дају на лицитацију зато што верујемо да су наши примарни пољопривредни произвођачи једини конкурентни привредни субјект у овој земљи, то су показали и вама и нама стотинама пута до сада.

Малопре сте изговорили да је наш главни циљ прерађивачка индустрија. Апсолутно се слажем. Никола Кмезић, председник Извршног већа Војводине, 1984. године изговорио је једну реченицу која је била страховито важна за развој једног дела ове републике. Рекао је – ако наставимо да се бавимо примарном производњом и не инвестирамо у неке друге делатности, пре свега у прерађивачку индустрију, образовање и нафтну индустрију, Војводина ће бити најразвијенији регион у тадашњој Југославији. Човек је направио акциони план и 1983. године смо већ имали бруто национални доходак који је био драматично већи од Хрватске и Словеније. Ви то хоћете и то подржавате.

Подржали смо вас око Закона о пољопривреди негде у новембру прошле године зато што сте антиципирани ИПАРД у њему. Ми нисмо антиевропска странка, нисмо људи који не верују у европске интеграције и бољитак и друге паре које треба да помогну нашим пољопривредницима, али, с друге стране, ви верујете у потпуно погрешне ствари. Ви верујете, Закон о државном пољопривредном земљишту, када одузмете 30% основног средства за рад земље, да ћете тиме повећати конкурентност прерађивачке индустрије. То је погрешно.

Очекивао сам данас, пошто се негде у фебруару, марту завршио конкурс, да ћете нам дати извештај шта се десило с тим пројектом. Ништа значајно се није десило, јер мислим да је концепт потпуно погрешан. Ако хоћете да подстичете прерађивачку индустрију, то радите тако што либерализујете тржиште, склоните тајкуне и све оне што имамо око прерађивачке индустрије. Ми имамо полузатворено прерађивачко тржиште. Имамо потпуно либерализовано примарно пољопривредно тржиште – то сте објашњавали малинарима, да ви не можете да утичете на цену, то објашњавате произвођачима пшенице, кукуруза итд., што је потпуно тачно.

С друге стране, имате полузатворено прерађивачко тржиште. Имамо криминализацију протеклих пет година ове владе, имамо отимачину сунцокрета за време мандата Горана Кнежевића, имате класично прављење монопола када вам уљари деградирају сељаке и откупе за 24 динара уместо да дозволе сељацима да продају за 40 динара и извезу своје производе. Да ли се то десило у мандату Владе у којој је председник Владе био Александар Вучић? Јесте.

Стално причамо о томе како желимо добро пољопривреди, како желимо да урадимо врхунске ствари, како хоћемо да дамо капиталне инвестиције, а ништа се не дешава, сем што смо основно средство за рад, пољопривредно земљиште, смањили као ресурс паорима, који су једини конкурентни.

Немојте да се меримо са Пољском, Украјином, Мађарском итд. Да вам кажем један податак, за време социјалистичке Југославије 74% земљишта је било у приватним рукама, остатак је био у задругама и комбинатима. Ми имамо континуитет пољопривредних произвођача, за разлику од тих земаља где нисте имали власнике и индивидуалне пољопривредне произвођаче. То је драматична разлика, културолошка разлика. Украјина данас као највећи ресурс има своје земљиште, али нема паоре. Од револуције, од царске Русије па до данас нису имали паоре; имали су феудални систем па прешли у комунизам, људи нису имали паоре, нема ко да обрађује то земљиште.

Данима слушамо како ће ова суша да нам сруши БДП. Хоће, али то није нормално. Није нормално да у 21. веку чекамо да ли ће да падне киша и да ли ћемо да имамо принос 7,5 тона кукуруза или ћемо имати три тоне, као што ће бити просек ове године.

Немојте махати главом, измерићемо то. Прошле године смо имали на милион хектара седам и по 7,5 тона просечан принос, што је званично Завод за статистику дао, тако је било. Ове године ће бити драматично мањи.

(Војислав Шешељ: Колико?)

То ћемо да видимо кад се обере, али ће бити драматично мањи, не мањи од 50%.

Оно што јесте ненормално је да гледамо у небо. Јесте ненормално да причамо од 2013. године... А овде смо са министром Вујовићем дискутовали када смо продужавали кредите, када смо расправљали о новом задуживању, о чувеном кредиту који су Александар Вучић и Млађан Динкић потписали са Арапима. Док ви нисте дошли, ништа се није десило. Па, да ли треба да чекамо да долазе и пролазе министри, плаћамо интеркаларне камате и да се не уради ништа за четири пуне године? Тај кредит истиче сада, у новембру 2017. године.

Сада ћемо имати ефекте тога, али суштина је у томе да морамо да погледамо просто једни другима у очи. Ви нисте били на Одбору и имате ту навику да ретко долазите на Одбор, али суштина је у томе да морамо да разговарамо о озбиљним проблемима уколико желимо да ово стварно буде потенцијал развоја ове земље. Ако вам је потенцијал нешто што једне године донесе нечега 100, следеће године 30, а оне тамо године не знате колико ће донети, то вам није развојни потенцијал. Јер не знате како ће тај сељак да преживи и не знате да ли ће ова држава имати шта да извезе или неће имати шта да извезе.

Суштина јесте потпуно јасна – да морате коначно да се бавите и удружите са струком, да кажемо шта су проблеми, да одустанете од тог скарадног закона о државном пољопривредном земљишту, где сте 30% алоцирали и да вратите могућност паорима да га лицитирају.

На крају, један од аргумената за измену тог закона јесте драматично мања наплата и „криминал“ закупа и количина новца која је дошла у Министарство. Ви сте данас, крајем трећег квартала, скупили 25% укупних средстава од прошле и претпрошле године од закупа пољопривредног земљишта. Колико имате на данашњи дан сакупљено средстава од пољопривредног земљишта? Знате ли зашто вам је пало? Зато што имате неспособне председнике општина, који не могу да спроведу термине који су предвиђени законом о пољопривредном поступку да изврше лицитацију и зато што сте алоцирали део земљишта одатле, без озбиљних ефеката.

Ко каже да је 300 евра у Банату које сте дали „Тенису“ економска цена? Ко каже? Просечна цена коју сте рачунали? Па, ко каже? Ставите на лицитацију па нек „Тенис победи“. Зашто више верујете у „Тенис“ него у било којег банатског паора? Ја подржавам „Тенис“ у прерађивачкој индустрији, али не подржавам „Тенис“ у примарној производњи. Мени је исти паор из Аустрије и Немачке или овај овде у односу на „Тенис“, Мишковића или било ког другог, Костића. Ми имамо разилажење око тога.

Кажете да имамо развојну шансу, а годину дана смо пропустили. Ви сте озбиљан човек, искористите годину дана. Имате корупцију у Министарству, причао сам вам то прошли пут. Имате озбиљну корупцију у Министарству. На то су вам се жалили малинари, на то вам се жале прерађивачи. Имате мешање политике у рад појединих, много важних, делова Министарства пољопривреде, пре свега у ветерину. То је ваш проблем. То су ствари које се могу решити, немојте да нам се жале људи да имају проблем са инспекцијама које су потпуно у вашој надлежности.

Имамо слуха што се тиче европских интеграција, али немамо слуха да се прави драматургија, да се замагљује и баца прашина, а с друге стране имамо озбиљан проблем. Данас причамо о томе да ли ће неки странац купити пар десетина хектара земље. Да сте либерализовали сто посто, јавило би се десет или сто људи годишње, и то оних из мешовитих бракова, румунско-мађарских, војвођанских итд. Ми правимо драматургију око тога, а с друге стране у пет минута дамо десетине хиљада хектара земље „страном инвеститору“. Није он страни инвеститор, то је ресурс. Да ли сте дали неком за цабе земљиште у Митровици када сте доводили инвеститора? Нисте дали никад, продавали сте као општина. Што сад дајемо по некономским ценама?

Ко је „Равафед“, то нас интересује. Да ли је Андреј или није Андреј? Ја бих волео да није, али бих волео да ми одговорите на то питање. Битно је, 10.000 хектара и државни субјект, односно Војска Републике Србије је тамо.

Смањење корупције је озбиљна ствар. Пред нама је проблем вероватно са микотоксинама. Имамо катастрофалне ситуације са кукурузом, имаћемо миграцију микотоксина из корена биљке. Ако се појави трећа генерација пламенца, доћи ћемо у тај проблем. Тада ће бити питање као онда: тадашњи потпредседник Владе каже „Горане, ти си у праву“, а када ми отворимо питање робних резерви – каже „Шта да радимо?“, а ми кажемо „Отворите робне резерве, замените хранива“ – онда постанемо *public enemy number one*, зато што је схватио да су опљачкане робне резерве. Значи, знамо ли шта имамо у робним резервама данас? Да ли ћемо да знамо колико и чега има у робним резервама? Немојте да нам мишеви све поједу, и разновразни посланици, припадници политичких партија итд. Морамо да знамо шта ћемо радити ако се деси тај проблем.

За крај у овом делу, имали сте кризу са контаминираним јајима из Холандије. Молим вас, опет вам кажем, ви сте озбиљан човек, нисте Горан Кнежевић – само је фалило да узмете живо јаје и прогутате га. Не може, тиме нас нећете убедити. Значи, кажите нам колико сте анализа направили и покажите, кажите ко контролише то, а не да кажете да потпуно нема код

нас, а сутрадан се појави у Румунији. Није могуће да се појавило у Румунији, а да нема у Србији. То је зато што немамо систем безбедности, а то је ваш проблем, ветерина вам је критична, коруптивна и катастрофална, могу роман о томе да напишем. Морате да нас убедите да то није завршило на српском тржишту, а нисте нас убедили. Горан Кнежевић је убеђивао тако што је пио млеко, и платили су кампању.

Мислим да је овај закон, овакав какав јесте, направљен како би се покупили политички поени. Суштински ништа не мења. Још једном, он спречава паора из ЕУ да буде паор у Војводини, то неће нико луд да уради у Србији, али не спречава одлуку председника државе или председника Владе да дискреционим правом да земљиште, по неком основу, некој страном компанији, за коју не знамо ни чија је, ни каква је. То је мој проблем са земљиштем. Закон о државном пољопривредном земљишту је наш проблем с вама и ту постоји доза нетранспарентности и корупције. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Бранислав Недимовић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани посланици, ја сам из претходног излагања неколико ствари видео, пре свега контрадикторност, из једног простог разлога: прича се да је пољопривредно земљиште важно политичко питање, а онда после прича о, сада ћу да цитирам, Хансу, Јозефу и Пјеру. Ако је важно политичко питање, онда нема места појединостима. Значи, важно је исказати став Републике Србије поводом продаје земље држављанима ЕУ. То је на овај начин исказано.

Друга ствар, питање прехранбене индустрије. Нажалост, прехранбена индустрија је нешто што ми у овом тренутку, у оном капацитету који треба да имамо – немамо. Чињеница је да је седамдесетих година прошлог века направљен искорак са прехранбеном индустријом прављењем у лучким подручјима великих складишних капацитета како би, уколико се ради о зрнастој роби, роба могла лакше да се транспортује до тачака на које је ишла продаја.

Али ја ћу једно питање да поставим – када су престали да постоје прехранбени гиганти? Да ли су приватизације у ствари нешто што је прекинуло постојање, и либерализација, која је у једном дану, чини ми се, крајем 2000. или почетком 2001. године, више не могу да се сетим... Мислим да је у питању октобар 2000. године, када је потпредседник Савезне владе, Лабус, прокламовао либерализацију трговине и када је дошло до масовног престанка рада прехранбене индустрије.

Оно што нама у овом тренутку треба јесу инвестиције. Инвестиције зависе од три врсте ресурса, у глобалу: прва је да ли имате довољно сопственог новца да инвестирате; друга, да ли имате капацитет да се задужите да инвестирате и, трећа, да ли имате прилив капитала из иностранства да би могло да дође до развоја инвестиција. То је оно што је нама неопходно и на томе инсистирам све време.

Прича о „Тенису“ и „Ал Равафеду“ – искрено, то видим као класичну замену теза, да не кажем да ту мешамо бабе и жабе. Право својине и право закупа не можемо никако да ставимо у исти оквир, сложићете се с тим.

„Тенис“... Постоји Закон о пољопривредном земљишту, који је усвојила Народна скупштина Републике Србије, чини ми се, крајем 2015. године. У њему је дато право да се по основу инвестиција земљиште може дати у закуп до 30 година. Процедура како ће се спровести читав овај поступак утврђена је уредбом Владе Републике Србије. Уредбом је предвиђено да ће ићи јавни позив. Приче... Ја сам се овде наслушао претходних годину дана о нетранспарентности тог поступка, о директним погодбама, непогодбама. Мој посао је да слушам, али је мој посао, исто тако, да браним оно што је истина и чињеница.

Јавни, транспарентни поступак, по коме је могао да се пријави свако, спроведен је у јануару и фебруару. На бази тог позива, 219 различитих субјеката је аплицирало. На бази тога, а то сте ме питали, тражили да дам одговоре на та питања, 219 компанија, у овом тренутку, прилично рестриктивним приступом, из једног простог разлога – јер је пољопривредно земљиште ресурс о коме се мора водити рачуна, једном када дате, после нема да се кајете – десет пројеката је досад одобрено. Од десет пројеката, 51.000.000 евра инвестиција, засада. Остало је, причамо о одлукама комисије, да скупштине јединица локалних самоуправе усвоје то. Укупна инвестиција – када би се то претворило у хектаре, колико је дато – 9.400 евра по хектару. Ви знате колико је то важно.

Што се тиче „Ал Равафеда“, хајде једном више да ту причу истерамо на чистац. Мислим да смо се наслушали, и у медијима и овде у Скупштини, прича о томе како ова инвестиција није добра, како је лоша за Србију, како се ништа није решило. Ево, ја сам спреман да идем путем према Врбасу, па даље ка Кули, да прођемо и видимо шта је стварно резултат. Резултат је ово – ово нису слике, ово су реализоване инвестиције – сада ћу вам рећи где је ово: „Млади борац“, 461 ха под системом за наводњавање; „Агробачка“, 205 завршених ха под наводњавањем; „Јадран“, 392 ха; „Сивац – север“ 2.198 ха, „Сивац – југ“ 1.240 ха. Ево, сада ћу вам показивати: ово је у Новој Гајдобри, ово је у Обровцу, Карађорђево – север.

(Војислав Шешељ: Имаш ли неке слике старлета?)

Немам, господине, ја се бавим послом и системима за наводњавање, јер сте ми ви то као Народна скупштина дали за посао да радим. Овако изгледају системи за наводњавање. Само да нађем још један пример.

(Војислав Шешељ: Мени изгледа све исто.)

Па системи за наводњавање су сви исти, углавном, на каналској мрежи. Ево, господине Шешељ, можемо отићи заједно да то погледамо и да се уверимо сви у то.

Чињеница, март 2018. године је тачка завршетка приче „Ал Равафед“, на основу међународног споразума. Све ће бити под системима за наводњавање.

Још једну ствар да кажем у погледу пољопривредног земљишта. Оно се налази у власништву компаније „Ал Равафед Србија“ д. о. о., регистроване по Закону о привредним друштвима. Ваше инсинуације апсолутно не стоје. „Ал Равафед Србија“ д.о.о. То значи, господине, да је у овом тренутку овај закупац платио 250 евра по хектару унапред за 4.250 хектара земљишта; исплаћено све.

Ја сам у једној емисији на једном медију разговарао на ову тему...

Ово су озбиљне теме. Мислим да је прича о наводњавању 6.000 хектара врло озбиљна тема, поред наводњавања 50.000 ха, што смо покренули. Па бар ви треба да знате шта је наводњавање, били сте покрајински секретар, знате шта су системи за наводњавање у Војводини, да је то извор живота за Војводину, за ратарство у Војводини. Мислим да око тога нема... Као што је данас чињеница да је четвртак и да радимо измене Закона о пољопривредном земљишту, то су системи за наводњавање. То је живот за пољопривреду, исто као што је за друмски транспорт ауто-пут, тако је систем за наводњавање.

Има ту један систем, ја сам се сетио тога да радим чим сам постао министар, решили и ставили систем у функцију – ставићемо 10.900 ха који се налазе на простору централне Србије, обухватају подручје Богатића и Шапца, исто под систем за наводњавање, комплетно ће се вршити наводњавање. Тако да те приче... Поред тога... Извињавам се ако сам премотиван, али је мени јако стало до овога. Почето је, у току је, биће завршено.

На крају, што се тиче закупа пољопривредног земљишта... Можда ја вама изгледам смешно, али трудим се да одрадим посао који сам добио. Приход од пољопривредног земљишта, од закупа, 2016/2017. године у односу на 2015/2016. годину је за 50.000 ха више у закупу, 53.000.000 евра је приходовано, закуп је 314.000 ха, уз коришћење два алата која нам стоје по закону на располагању. Један је на основу лицитације, а други је на

основу права пречег закупа за сточаре зато што сточари морају да имају одређени привилеговани статус.

Чињеница је да имамо проблеме у спровођењу закона и због тога ћемо радити на тим изменама како би се спречиле злоупотребе.

Хајде да се вратимо на једну ствар. Сећате се времена, колико је било донето програма о давању у закуп пољопривредног земљишта у државној својини 2010/2011. године? Ко је имао надзор над тиме? У овом тренутку постоје само четири локалне самоуправе које то нису урадиле и којима су покренути алати, обустављена су им трансферна средства; све док не ураде онако како је по закону, неће нико ништа добити. Мислим да је то поштено и да је по закону, поштено према онима који своје законске обавезе испуњавају.

Трудимо се да уредимо систем пољопривредног земљишта. Није лако. Имамо једну ограничавајућу околност, подељена је одговорност између локалних самоуправа и државе. Једни доносе програм, покушавају све и свашта, имамо различитих ситуација, али је чињеница да се кренуло и на принудно убирање летине тамо где постоји узурпирано земљиште.

И, још да завршим, радимо колико знамо, колико можемо, трудимо се да покренемо ствари које деценијама нису биле покренуте. Време и грађани ће да суде да ли је то било добро. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине министре.

Господине Орлићу, ви сте тражили реплику на излагање господина Јешића. Изволите.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала, господине председавајући.

Па због питања шта је радила влада Александра Вучића, у неколико наврата, са све драматичним апелом да се не меримо с Пољском и другим земљама.

Чуо сам и ваш коментар, господине министре, ту сте потпуно у праву – много тога контрадикторног ми чујемо овде. И данас, али не само данас. Између осталог, и позиве оних који су, наводно, на речима, у теорији само, проевропски. Од тих позива чујемо да не треба да урадимо оно што је наш међународни споразум, обавеза, управо у контексту тих европских интеграција до којих је некима, као, стало, али нису баш до краја сигурни.

Ако данас наступају са тезом – не служи овај закон ничему јер овде нико неће доћи... Када смо се тога сетили? Како се не сетисмо тога у оним силним месецима иза нас када су управо ти људи народ у Србији плашили? Плашили су причама – јао, сада када буде либерализација, па када нагрну сви, упропастиће све живо, а ова штеточинска влада, тада влада Александра Вучића, не ради ништа да вас спасе. Наравно, лицемерно и подло, како

само умеју, пребацују оно што су сами замесили другима. Данас им можда делује да су ипак превише неозбиљно звучали па причу мењају.

Шта су радиле те владе Александра Вучића? На пример, на тему оних ИПАРД фондова, да ли јесу или нису, ту је министар да ме исправи ако грешим, радиле су на томе да се испуне технички услови. Пре десетак дана дошла је вест да је испуњен и четврти. Сада имамо независну ревизију и сада ћемо испунити могућност, испунити услов да конкуришемо за 175.000.000 управо у сфери о којој данас причамо, захваљујући напорима те владе за које се неко пита који су.

Да ли је та влада радила на проблему наводњавања, рецимо, кроз програме Абу Даби фонда? Јесмо ли пре пет дана добили званично, са покрајинског нивоа, информацију, почела је имплементација система, 50.000 хектара ћемо кроз 14 система решити? Јесу ли те владе радиле домаћински, па захваљујући неком плусу који су направиле у каси стекле могућност да се баве пројектима за нову траншу оваквих кредита? Јесу ли те владе радиле на европским интеграцијама озбиљно и имплементирале стандарде, па да се поредимо и са Пољском и са другим успешним земљама, да будемо део света, а не ДОС паланка како су неки рекли? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Господине Јешићу, ви тражите реплику исто? Изволите.

ГОРАН ЈЕШИЋ: Са министром хоћу да разговарам.

Министре, за труд имате 10, уметнички дојам 9,90.

Ја знам сваки дужни метар канала које сте показали. Да ли сам вам рекао, док ви нисте дошли, то је стајало? Сада чујемо, ИПАРД чекао вас. Па шта је председник Владе, председник странке бирао четири године, какве је министре то имао?

Што се тиче земљишта, наравно да сам банализовао ствари, пошто ви драматизујете последњих неколико дана у медијима да ћете спречити тог Јохана, Ханса и Пјера да дођу и купе, а грађани морају да знају да ти треба да дођу да купе, неће доћи, немамо подстицаје, нисмо тако добро развијени, нису нам ни цене производа такве какве су тамо, неће доћи.

С друге стране, имамо проблем с вама јер оправдавате ово давање у закуп. Јесте, министре, власништво и закуп, али 30 година закуп, то је цео живот један, један цео живот.

Што се тиче закона о државном пољопривредном земљишту који сте спомињали и пројеката које сте добили, знам структуру пројеката које сте добили, само ми реците на који начин ми ту повећавамо конкурентност, тако што ће му неко излицитирати земљиште и он ће направити већу фарму. Супер. Или ће направити нешто друго. Али како ће повећати

конкурентност? Не треба њему сто хиљада хектара земље да би направио прерађивачку индустрију.

Укините корупцију у ветерини, то сам рекао првог дана, имате проблем; у фитосанитарној имате проблем. Имате проблем, жалили су се малинари да имате проблем; када крену сами да раде, да их зауставе са свих страна. Имате проблем са тим стварима. То разрешите и ту повећајте инвеститоре, ту дајте бесплатна средства, у прерађивачкој индустрији. Ја немам проблем... Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Бранислав Недимовић.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Само кратко, на конто прехранбене индустрије – управо оно што је било код доношења буџета критиковано, средства која су опредељена у оквиру Министарства привреде за подршку инвестицијама су управо намењена за прехранбену индустрију.

Има још једна ствар која ми је сада дошла у мисао, везана је за Закон о пољопривреди – јесте, у расправи је било приче да ћете подржати. Када је дошло до гласања, није никога било. Тако је било у децембру месецу. Ви то добро знате.

Трећа ствар, што се тиче инвестиција, ми подржавамо инвестиције које на свом крају имају прерађивачку индустрију, тако је написан закон, тако је написана уредба, а не просто улагање у примарну пољопривредну производњу. То нигде нећете видети.

Мени ће бити задовољство, у наредних петнаестак дана, пошто смо завршили 80% предмета, постоји доста велики терет имовинскоправних односа, реституције и свега осталог, да изађемо у јавност и кажемо – ово су ти пројекти, ово су у овим срединама, овде је прерада воћа, овде је прерада поврћа. Нама је јако важно због тржишта.

Завршићу са „Тенисом“. „Тенис“ је важан због тржишта и због прерађивачке индустрије. Он је важан јер је 6.000 километара његов простор, који он обухвата са финалним производима, не са полуткама, кило меса, шест килограма меса, него са финалним производима, баш исто као што „Митрос“ у овом тренутку извози своју робу, термички обрађену, на простор ЕУ и Русије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине министре.

Реч има народни посланик Војислав Шешељ.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ: Даме и господа народни посланици, Народна скупштина Републике Србије доведена је у извесну изнудицу. Ми смо били пред катастрофом и ви сте пред само избијање катастрофе изашли са овим законским предлогом. Он није довољан, није потпун, није оно што би требало Србији, али неке проблеме решава.

То мене подсећа на ову катастрофу која се управо десила у Црној Гори. Планула је одједном трећина Црне Горе. Црна Гора – НАТО држава, не би ти она сада руску помоћ прихватила ни за шта на свету – чека НАТО помоћ. После дугог, дугог чекања дође један хеликоптер из Бугарске, сркну мало воде, па зали негде нешто, па опет оде да сркне, и све тако. Уместо да дође онај циновски „антонов“, да одједном пљусне и реши проблем.

Е, да сте ви хтели да дођете „антоновом“ да пљуснете и решите проблем, ви бисте као Влада донели одлуку да Србија одустаје од чланства у ЕУ. Другог озбиљног решења проблема нема.

Овде је било карикатуралног помињања Пјера, Ханса, Рудолфа и, кога још беше, Јохана. Пазите, неће нама долазити западноевропски паори појединачно да купују земљу, него ће нама долазити разноразни Тодорићи и још гори од Тодорића.

Тодорић је купио 6.000 хектара пољопривредног земљишта, за време досманлија. Нисте ви кривци за све, али ви сте довољно криви да вас треба... Сви су они мени исти. И ти си био лидер ДОС-а, колико се сећам, у своје време. Опаметио си се, али не довољно.

Има неки Марко Пипунић из Осијека, његова фирма „Жито група“ 2.000 хектара у Раткову има. Има нека ирска фирма која се зове *Baltic Property Investments Limited*, 13.000 хектара. Немојте, људи, да се играмо са Хансом, Пјером, Лудвигом и Бетовеном; нису у питању паори, него нешто много гадније. Ми имамо срећу па је Тодорић на самрти, па је морао хитно да прода овом нашем Матијевићу шест хиљада хектара. То, изгледа, више није његово, колико сам ја чуо. Сада је Матијевићево, је л’ тако? Сада ми је мало лакше. Али ја чекам да Тодорић толико пропадне да ми повратимо и „Карнекс“, да повратимо и Фабрику уља из Зрењанина и да повратимо Фабрику сладоледа „Фриком“ (Је л’ то?). Добро, није битно, ви разумете о чему говорим. Био сам дуго на службеном путу, па баш нисам све конце имао непрекидно у рукама.

Када је Румунија либерализовала продају земље... А ви знате како је експресно Румунија ушла, заједно са Бугарском, у Европску унију. Њима је речено – хоћете ли у НАТО? Хоћемо. Ево вас и у Европској унији. Није било оних 35 преговарачких пакета. Није било условљавања: одреците се Ердеља, Добруце, одреците се још којечега. Трансилваније су се на други начин одрекли; тамо, чујем, западне компаније врше испирање нафте из уљних шкриљаца, уништили су огромне површине земљишта да је тешко да се то за сто година опорави колика је штета нанесена.

Није Румунија огромна као Сједињене Америчке Државе, које себи дају на вољу да огромна пространства девастирају цедећи нафту и гас из уљних шкриљаца, па онда могу чекати хиљаду година да то природа

обнови. У Румунији је то катастрофално. У Румунији је 800.000 хектара ораница продато по изузетно ниским ценама. Ту нису долазили ни Пјер, ни Ханс, ни Лудвиг, ни Јохан. Има ли их још? Нису то паори дошли да купе.

Зашто је наша земља привлачна? Зато што је још незагађена. Наша земља још није упила онолико хемије колико је упила западна Европа. На сву срећу испаде. Тражиће се храна која није хемијски третирана, и то врло брзо, и то ће бити најуспешнији извоз. Морамо се зато бар мало сачувати.

Видите, у Војводини има 1,6 милиона хектара пољопривредног земљишта. Било га је много више. То земљиште је помало девастирано индустријским развојем. Уместо да се бирају неплодне ливаде, да се бирају слатине за изградњу индустријских објеката, често су најбоље оранице жртвоване. Још увек се то ради. Јер је овамо, као, већи приход. На дуге стазе то ће се показати као грешка. Ми не бисмо смели да те грешке чинимо.

Споразум о стабилизацији и приступању је ступио на снагу 1. септембра 2013. године. Ми смо ове напредњаке морали тада да најуримо из странке, јер је Томислав Николић, не консултујући никога у странци, прихватио тај споразум, јер је водио преговоре са Божидаром Ђелићем никога не консултујући; изашао и каже – ми смо преговарали, усагласили смо се и прихватамо. Ја гледам пренос далеко две хиљаде километара, ухватих се „савеза телефонских снага“, Београд, хитна седница. Е, мало сутра ћеш то прихватити. Није ни он смео да гласа за то. Наравно, после оде својим путем без повратка.

Ми морамо, када је реч о овим стварима, шире проблематику да сагледавамо. Ви сте, министре, говорили о фондовима где нас чекају паре. Знате и сами, претпостављам, колико је компликовано, и када се стекну услови, користити новац из тих фондова, колико треба службеника ЕУ подмитити да би паре легле; па паре не легну, него они траже да уплаћују уместо вас, па вас уцењују које ће се фирме ангажовати за одређене послове, па читав низ других ствари. Европска унија је данас највише корумпирана државнополитичка творевина на свету. Нема ниједне државе која је више корумпирана од ЕУ.

Друго, ЕУ има невероватно развијену бирократију. Бирократски систем ЕУ има већ скоро 15.000 закона, прописа. Ви сте хтели то да преводите, па вам Хрвати понудили њихове преводе; то је још у време досманлија било, колико се сећам. Али, то сваки дан расте. Ви политиком приступања ЕУ желите у црну рупу Србију да гурнете, а нико не зна шта је та црна рупа, само гута – гута планете, гута звезде, гута целе галаксије. То би за Србију била ЕУ.

Зашто смо ми њој интересантни? Она нама не жели добро. Она жели да нас гурне у НАТО. Када би Србија данас рекла хоћемо у НАТО, они би рекли можете и у ЕУ, па ћемо примити Србију и Косово заједно, равноправно, па ћете бити чланови ЕУ, загрљени као рођена браћа. Немамо шта добро да очекујемо од Европске уније. Она нам жели само зло. Желе и Војводину да отцепе од Србије, нису одустали од тога. Ко зна шта нам спремају у Рашкој области, односно Санџаку. Ко зна шта желе тамо. Нови сукоб Срба и муслимана, да би они ту мешетарили и неку корист извличили.

Рат у Босни је због тога изазван. Ми смо имали готов споразум са Изетбеговићем да Босна и Херцеговина као равноправна федерална јединица остане у скраћеној Југославији, потпуно равноправна, да се муслиманима апсолутно призна статус нације који су имали и да Изетбеговић буде први председник те скраћене Југославије. Све је прихватио, Американци и други западњаци га наговорили – немој, шта ће ти то када можеш имати независну државу. Можеш, али како, по коју цену? По цену 100.000 мртвих – и Муслимана, и Срба и Хрвата; редослед је по броју погинулих.

Морамо се ми искобељати из те Европске уније. Зашто она нас уопште третира? Она код нас може да дође до јефтиних сировина још увек, и долази. Има веома јефтину радну снагу; наша радна снага је обесправљена, робовска радна снага. Када је Фридрих Енгелс писао о положају радничке класе у Енглеској, ја сам то читао као гимназијалац, као да је имао ситуацију у Србији, у предузећима где су власници странци. Не мислим у свим, али у великом броју таквих предузећа. Поготово тамо где се Србија одрицала доприноса и пореза на плате и давала по сваком запосленом 10.000 евра итд. И где радници данас морају да носе „памперс“ пелене када одлазе на посао.

Србија прима сваке године више од две милијарде евра дознака наших људи који живе у иностранству. Како ЕУ то извучи из Србије? Тако што смо у полуколонијалном статусу па смо принуђени да купујемо све њихове робе, и које нам нису потребне, поготово пољопривредне производе, поготово храну.

Досманлије су криве, наравно. Нисте ви за све криви. Ви сте у мојим очима само њихови настављачи, некад мало блажи, некад мало оштрији, некад ово, некад оно, али ту сте. Преузели сте им политику и зато сте их осакатили овако. Преузели сте им политику уласка у ЕУ.

Они то извлаче из Србије својим млеком, својим месом, било којим својим прехранбеним производом, а наше млекаре пропадају, наши произвођачи меса пропадају. Видите колико се смањује сточни фонд у

Србији сваке године. Да ли је тако, министре? Уместо да се повећава, смањује се из године у годину.

Видите, досманлије су прихватиле да укину, 2008. године, једнострано, царине на скоро све производе из ЕУ, и то нас је загушило. Па боље појести српску јабуку иако је динар-два скупља, или кромпир, или пасуљ, него јести увозни. Шта ће нам пољске јабуке?

Кажете, то радите ви напредњаци, да су наш увоз и извоз највећи из ЕУ. Зашто? Зато што купујете свашта. Што се извоза тиче, једна од највећих ставки вам је овај „Фијат“. А ту правог извоза нема, то ви знате. Уђу делови, склопе се у Крагујевцу и оде. Шта је ту српска производња? Врло мало. Мени рекоше, има нека дизалица што се производи у Свилајнцу; нека приватна фирма производи добре дизалице. То су уградили у ово „Фијатово“ возило из Крагујевца. Ништа ми ту не добијамо.

Ми морамо што пре изаћи из ЕУ. Морамо у економски савез, и политички и војни, наравно, са државама које су нам економски комплементарне, са државама где можемо све што произведемо да продамо. Наравно, морамо задовољити квалитет, више нико неће да купује неквалитетну робу. Нема, врате, униште записнички итд. То је оно што је у овом случају важно.

Овде је било помена о реституцији. Реституција је једно велико зло. Зло је било и комунистичко отимање имовине људима, али је много веће зло било стрељање невиних цивила. Данас је један наш колега поменуо стрељане у Новом Пазару. Па нема града у Србији где комунисти нису стрељали невиних цивиле.

(Маријан Ристичевић: Седамдесет хиљада.)

Каквих 70.000? По неким истраживањима, око 200.000 Срба су партизани...

(Милорад Мијатовић: И ти си био комуниста.)

Слушај, шта сам ја био, то ће историја да покаже, али ако сам некад био као мали дечак, ја сам се бар излечио од тога, а не верујем да си се ти икада излечио.

(Милорад Мијатовић: Нисам.)

Ниси? Е, добро је. Има добар лек за то.

Европска унија вас је натерала, и вас и досманлије, да улазите уопште у ту реституцију, а за њу није било правног основа. Ако је нешто отето, протекао је рок застарелости и готово. Оно што је национализовано, то је и плаћено. А ви сад унуцима и прауницима некадашњих тајкуна надокнађујете штету. Чекајте, ако ви случајно неког тајкуна ухапсите и стрпате у затвор, после двадесет, тридесет година и они ће тражити одштету и да им се врати све што је тако одузето.

Мислите да су се само сад лопови преко ноћи богатели? То је и раније било. То је било време првобитне акумулације капитала. Од књаза Милоша па надаље многи, многи су пљачкали српски народ. Он је цело једно српско богатство изнео из Србије, вредније је било његово богатство склоњено у Влашку, односно Румунију, него сва остала државна имовина Србије. Немојте то.

Како је ко стекао? Била је једна катаклизма; дошли комунисти, све упропастили. Не можемо вратити стрељане у живот, па што онда да враћамо имовину коме је отета? Хајде, сад је враћена имовина, и појављује се у јавности пре извесног времена, неких месец дана, директор те Агенције за реституцију Страхиња Секулић и напада саму идеју да се исплаћује одштета невиним стрељанима. Значи, ко је невин стрељан, породица нема право на одштету, а коме је одузета имовина, ма како да је та имовина стечена, е њему се мора надокнадити имовина!

Ево шта је у нашој земљи урађено. Нико о томе није размишљао. Онога ко би размишљао, изоловали су на довољан број година да овде могу глупаци да воде главну реч. Сада, док ја исправим све то што је забрљано за дванаест година досманлијске власти и шест година ваше власти, мени треба бар пет-шест година власти да све то доведем у ред.

Министре, само се ти смешкај, ја озбиљно говорим. И када се највише смејем, ја сам врло озбиљан.

Шта је сад најопасније? Најопасније је што је оно што није враћено у реституцији обрачунато да вреди две милијарде евра, и сада ће наша једна сиротиња у наредних десет година да измирује тим некадашњим богатацима још две милијарде евра. Немојте, па вадите оне комунистичке лидере из гробова. Продајте им бронзане споменике, па исто га надокнађујте. Ено оне штафете продајте из Куће цвећа.

(Председавајући: Захваљујем, господине Шешел.)

Нисам још све рекао. Није ми ваљда време истекло? Ево, још једну реченицу.

(Председавајући: Молим вас да приведете крају.)

Дакле, мора се хитно тражити извештај од Агенције за реституцију шта је и коме враћено. Великом броју странаца је враћана имовина, који немају држављанство Србије. И да се обустави новчана надокнада.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Народни посланик Александар Мартиновић, реплика.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господа народни посланици, не знам да ли је Војислав Шешел и даље комуниста или није,

али спомињао је у неколико наврата СНС и то како је он увек био против ЕУ.

На састанку тима за одбрану господина Војислава Шешеља који је одржан 9. јула 2008. године...

(Вјерица Радета: Јеси ли ти био ту?)

Полако, немојте да се нервирате.

Дакле, деветог јула 2008. године један део разговора између Војислава Шешеља и Томислава Николића. Шешељ каже: „Добро. Ништа, ми се држимо ове позиције коју смо договорили. Ако иде наш закон о ратификацији, гласамо за“, мисли на ССП, „ако се наш овај амандман убаци у њихов закон о ратификацији, гласамо за. Ако се не прихвати то наше, гласамо против. Јесмо се ту договорили?“ Николић: „Јесмо.“ Шешељ: „Е, добро. Значи, ту смо прецизни до краја и свуда можемо да бранимо ту позицију. Хоћемо у ЕУ ако нам гарантују Косово у саставу Србије. То смо дефинисали пред изборе и, значи, држимо се тога и не одступамо нигде. Ето, па да мало са осећајем гађења хоћемо у ЕУ, али Косово је изнад свега. Значи, ко нам гарантује Косово у Србији, може да рачуна на нашу подршку.“

То је било деветог јула. Четрнаестог јула – ово говорим због јавности, због грађана Србије – госпођа Вјерица Радета, која ми је малочас добацивала, и Томислав Николић подносе два амандмана на Закон о потврђивању ССП-а, које је Влада прихватила. Договор је био: ако Влада, ондашња, из 2008. године, прихвати два амандмана Српске радикалне странке на Споразум о стабилизацији и придруживању, а кључан је био амандман Томислава Николића, тзв. интерпретативни амандман који је све оне спорне одредбе ССП-а које се односе на наш суверенитет и територијални интегритет тумачио у нашу корист, онда гласамо за ССП. Према томе, ово што је рекао господин Шешељ једноставно у историјском смислу није тачно. (Аплауз.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Право на реплику, народни посланик Војислав Шешељ.

Изволите.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ: Демократија аплауза, то је једино под Стаљином још било.

Људи, нека нам данас гарантују да Косово остаје у саставу Србије, ево, ја ћу бити одмах за ЕУ, шта вам је?! Али ја знам сигурно, сто посто, да нам неће дати Косово да остане у Србији.

Ова два амандмана немају везе с Косовом. Томислав Николић је прекршио овлашћења која сам му дао и отишао, без ичијег знања, да преговара са Божидаром Ђелићем. Због тога је пукао на председничком

колегијуму, остао усамљен, од петнаест чланова четрнаест је било против њега. Тек када су се умешали други, удбашки, полицијски и тајкунски фактори, онда су се неки почели одвајати, задивљени количином новца која им је понуђена.

Што се тиче Европске уније, ево, сада пристајем да се учланимо одмах, али да они гарантују Косово у саставу Србије и да чланице ЕУ које су признале независност Косова опозову ту независност, односно то признање.

Нема сумње, за Косово бих дао сада мени овде да одсеку главу за говорницом, а камоли пристао у ЕУ. Па распашће се, велим, за десет-петнаест година, па издржаћемо некако, али да нам Косово остане.

Дакле, ту су ствари јасне. Код нас није било промене политике по том питању. А Николићево је било инсистирање – Косово, Косово, Косово. Хоће, може, ја сам ово конципирао, може ако гарантују да ће Косово остати у саставу Србије. Али они то неће, и ми смо знали и тада да неће. А он је добио кофер пара да прихвати Ђелићеву варијанту. Зато је изгубио част и образ, па макар и био председник Републике у једном мандату.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Александар Мартиновић, право на реплику.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Опет зарад историјске истине, како гласи амандман за који је господин Шешел као председник СРС-а рекао да га подржава и да може да уђе у процедуру.

Дакле, амандман Томислава Николића гласи: „После члана 1. Предлога закона о потврђивању ССП-а додаје се нови члан 2. који гласи – Република Србија, као правни следбеник Савезне Републике Југославије, одредбу седмог по реду параграфа преамбуле Споразума, у којој уговорне стране исказују своју посвећеност потпуном спровођењу свих начела и одредби Повеље УН, ОЕБС-а, посебно оних садржаних у завршном акту Конференције о европској безбедности и сарадњи, закључним документима Мадридске и Бечке конференције и Париској повељи за нову Европу, и Пакта за стабилност Југоисточне Европе, у циљу доприноса регионалној стабилности и сарадњи између земаља региона; члана 2. Споразума, према којој ће поштовање начела међународног права представљати основ унутрашње и спољне политике уговорних страна и чинити суштински елемент Споразума; члана 4. Споразума, којом уговорне стране потврђују значај који дају испуњавању међународних обавеза; и члана 135. став 2. Споразума“, даме и господо народни посланици, „по којој то што се Споразум не примењује на Косову, које је тренутно под међународном управом у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна

1999. године“, наглашава ову завршну реченицу, „не доводи у питање садашњи статус Косова нити одређивање његовог коначног положаја према истој Резолуцији“, дакле према Резолуцији 1244, „Република Србија разуме као потврду да Споразум не угрожава територијални интегритет Србије, а посебно статус покрајине Косово и Метохија као саставног дела територије Србије, што је гарантовано Резолуцијом Савета безбедности УН 1244, делом њене преамбуле, који гласи: ’поново потврђујући приврженост свих држава чланица суверенитету и територијалном интегритету Савезне Републике Југославије и других држава региона,...

(Председавајући: Захваљујем.)

... Како је наведено у Хелсиншком документу и Анексу 2,’...

(Председавајући: Захваљујем.)

... И Анексом 2. тачком 5. прве Резолуције 1244...“ (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине Мартиновићу.

Извињавам се, омогућио сам вам једанаест секунди.

(Александар Мартиновић: Само да завршим реченицу.)

Добићете накнадно још два минута, с обзиром на то да се господин Шешелј...

(Александар Мартиновић: Одузмите ми од времена посланичке групе.)

Не могу, заиста. Даћу вам накнадно још два минута с обзиром на то да се господин Шешелј јавио и тражи реплику.

Изволите.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ: Ово нема везе са ССП-ом. Ово није прихваћено, нема га у Споразуму. Где има то за Косово?

(Александар Мартиновић: Ево амандмана.)

Ма, где је прихваћен?

(Александар Мартиновић: Па прихваћен од Владе.)

Ма, није га прихватила! Није, јер је Томислав Николић нашао компромис са Божидаром Ђелићем.

(Александар Мартиновић: Ђелић за говорницом прихватио.)

Ма, прихватио измењену верзију.

(Александар Мартиновић: Ма, прихваћен је.)

Није тачно. Па нема га онда у закону о прихватању Споразума. Нема га. Пола одавде су били присутни.

(Александар Мартиновић: Прихваћен је. Ево питај Наташу да ли је прихваћен.)

Није тачно, није прихваћен.

Ево и Красића, који је најпаметнији био у вашем саставу тада, у мом одсуству. Није то прихваћено. Да је то прихваћено, још би Томислав Николић и Александар Вучић били чланови Српске радикалне странке, али то није прихваћено.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Александар Мартиновић, право на реплику.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, амандман је прихваћен.

На седници тима за одбрану господина Шешеља, 5. септембра 2008. године, Шешељ пита: „Како је Скупштина данас изгледала“? Онда одговарају – изгледала је овако и онако. Онда каже – добро, нека они усвоје тако и готово. Они када тако усвоје, онда тиме могу да заврше расправу, да ли је тако, каже Зоран Красић, кога сте сада спомињали да је најпаметнији. Ја кажем, јесте најпаметнији. Каже Красић – постаје саставни део закона. И после тога – већ се вечерас изјаснио он о амандману, Ђелић.

Дакле, господине Шешељ, Ђелић је за говорницом прихватио оба амандмана Српске радикалне странке.

(Војислав Шешељ: Где су уграђена у закону?)

Прихваћена су оба амандмана Српске радикалне странке. Онда сте ви, уплашени од тога, како кажете, „да ће Војислав Коштуница да нас истисне са ултранационалистичке позиције па да он то постане. То мене само брине.“ А 5. септембра питате – шта каже ДСС на то? Вјерица Радета каже – ДСС неће да гласа ни под овим условом, а онда ви кажете – онда нећемо ни ми да гласамо.

То је била права истина. Ви сте рекли – гласаћемо. А када сте се уплашили да ће Коштуница у очима народа да испадне већи националиста од вас, онда сте преломили преко колена и рекли – е, нећемо сад да гласамо. А Томислав Николић је дан пре тога, 4. септембра, рекао – гласаћемо ако прихватите наше амандмане. Божидар Ђелић излази за говорницу и каже – Влада прихвата оба амандмана Српске радикалне странке, и амандман Вјерице Радете и амандман Томислава Николића. А ви, у страху од ДСС-а и Војислава Коштунице, кажете – немојте да Коштуница испадне већи националиста од нас, сад нећемо да гласамо за ССП.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Поштовани народни посланици, сагласно члану 27. и члану 87. ст. 2. и 3. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да ће Народна скупштина данас радити и после 18 часова због потребе да Народна скупштина што пре донесе закон из дневног реда ове седнице.

Изволите.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ: Ово је невероватна интерпретација!

Гледајте сада: да је наш захтев прихваћен, да га је Влада прихватила, он би одмах био уграђен у текст Закона и Закон би био усвојен са тим нашим амандманом. Погледајте текст Закона, видећете да тога нема. Када се нешто договори, а преговарао је Томислав Николић са Божидаром Ђелићем, па се усвоји, онда се то угради у текст предлога закона и о томе се гласа. Ако је то договорено, па ми на крају одбили да гласамо, то би ипак остало у Закону. Како то није остало у Закону ако је Влада прихватила?

Ја не могу ту небулозу да схватим од Мартиновића. Он каже да је био луд кад је био радикал; онда би логички било закључити – кад је престао да буде радикал, кад је постао напредњак, да му се здравствено стање поправило. Међутим, овде је катастрофа, овде је све горе и горе по том питању.

Да је прихваћен наш амандман, он би остао у Закону и данас би био у Закону, и то је јасно. Погледајте Закон, видећете да овог нема, јер ово никада није прихваћено.

Опет вам понављам, нек ЕУ каже да прихвата Србију са Косовом у свом саставу и да гарантује останак Косова у саставу Србије и да све чланице ЕУ које су признале Косово повуку своје признање и ја ћу гласати, невољно, с муком, зачепићу нос, али ћу гласати за улазак у ЕУ, рачунајући – брзо ће то пропасти. Али неће.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем, господине Шешел.

Реч има народни посланик Александар Мартиновић, право на реплику.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Признајем, по ко зна који пут, и да сам глуп, и да не знам ништа, и да сам највећи идиот на свету, и све је то у реду. Али, ево, 4. септембар 2008. године, Момир Марковић, посланик Српске радикалне странке, мој колега: „Хајде одговорите, министре“, обраћа се Ђелићу, „да ли прихватате амандман. Прихватите амандман СРС и одмах можемо да идемо на гласање о Споразуму о стабилизацији и придруживању“.

Наташа Јовановић, која ми сада каже да лажем, да сам будала, да сам идиот: „Ми хоћемо да се интегришемо и свакако нисмо против тога. Према томе, морамо ипак да усмеримо ствари у правом смеру, да кажемо да ми хоћемо да прихватимо овај споразум кад се прихвати амандман СРС, ако се буде прихватио, и само под тим условом који ће да значи један дуг и трновит пут када је у питању ЕУ.“

Гордана Пауновић Милосављевић, посланик СРС: „Сви ми овде тежимо, а не само посланици који седе са моје леве стране, да идемо у ЕУ.“

Дакле, господине Шешел, нисте ви безусловно за ЕУ као што тврдите. Ви сте за ЕУ под условом, али под тим условом је и Српска

напредна странка. Нико вам не даје за право да ви нас етикетирасте као некакве велеиздајнике. И ми кажемо – хоћемо у Европску унију са Косовом и Метохијом. Кад сте чули од неког функционера СНС-а да је рекао – хоћемо у ЕУ по сваку цену и без Косова и Метохије?

Ово што ви сад говорите – ЕУ нас третира као робове, пљачка нас, трује нам земљу, уљни шкриљци, нафта итд., али ако признају да је Косово наше, онда хоћемо у ЕУ... Ви сте у контрадикторности са самим собом.

(Војислав Шешељ: Реплика. Мора бити моја последња реплика.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Господине Шешељ, с обзиром на то да је 14 часова, у складу са чланом 87. став 1. Пословника Народне скупштине одређујем паузу од једног часа. Са радом настављамо у 15.00 часова.

(После паузе – 15.00)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Даме и господо народни посланици, настављамо са радом.

По Пословнику реч има народни посланик Наташа Јовановић.

Изволите.

НАТАША Сп. ЈОВАНОВИЋ: По Пословнику, господине Милићевићу, управо због вас, јер сте на најгрубљи начин прекршили члан 27. Пословника о раду Народне скупштине. Седницу сте завршили пре почетка паузе од сат времена, која је уобичајена, тако што нисте дозволили председнику посланичке групе проф. др Војиславу Шешељу да заврши круг реплика на тенденциозно манипулисање и изношење лажи и неистина од стране Александра Мартиновића, који овог тренутка није у сали, али и да јесте, свакако ћете ви да му пренесете и, на крају, нека чује читава јавност, да се не доведе у заблуду можда неко да је Александар Мартиновић у периоду о којем је говорио био нека појава у Српској радикалној странци.

Јесте био народни посланик. Касније му је дата шанса да се промовише тако, јер је говорио да верује у идеологију СРС-а, у оно за шта се ми и наш председник залажемо више од двадесет година, да је против чланства Србије у ЕУ.

Онда је, зарад огромних привилегија, функција и свега онога што су му дали напредњаци, окренуо ћурак наопако. Искористио је, уз ваше аминовање, господине Милићевићу, директан пренос седнице Скупштине Србије да манипулише, лаже и обмањује јавност Србије. Суштина је у томе, господине Милићевићу. А морам да вас подсетим, малопре сам се и ја подсетила, да сте баш ви, Ђорђе Милићевић, тог дана 2008. године такође дали изјаву, после тог фамозног иступања, односно крађе мандата од стране Томислава Николића, да је Томислав Николић имао намеру не да штити Косово и Метохију, како је то хтео да представи Александар Мартиновић,

већ да учини све како се Војислав Шешељ не би вратио из Хашког казамата. А он се вратио, на понос нације и на жалост Томислава Николића.

Молим вас, господине Милићевићу, да убудуће не радите такве ствари, јер, као што је неко рекао, а то је био један од слогана, да против нас српских радикала и Војислава Шешеља у правном смислу и политичком лека нема – немојте да кршите Пословник и да мислите да ћете на такав начин да нас ућуткате, јер увек истина изађе на видело.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Најпре желим да вам кажем да ми заиста није била намера да било кога ућуткам. Дозволио сам расправу, и господин Шешељ и господин Мартиновић су износили аргументе и за и против.

Не знам да ли сте приметили, али у току расправе која је трајала неколико народних посланика ми је прилазило и инсистирало да расправу усмеримо на оно што јесте тема данашњег дневног реда, а то су измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту. Заиста нисам имао намеру да ускратим право ни господину Шешељу ни господину Мартиновићу да изнесу јасно и прецизно ставове својих посланичких група. То је, наравно, легитимно право њих као шефова посланичких клубова.

Мислим да пуштајући демократско сучељавање мишљења, демократску, отворену расправу, нисам прекршио Пословник.

Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника? (Да.)

Изволите.

НАТАША Сп. ЈОВАНОВИЋ: Да, желим да се изјасни Скупштина.

Поново имам повреду Пословника, овог пута члана 107. Значи, ви грубо вређате сада моје достојанство, кажете како су вама тобож забринуте посланици већине прилазили зато што расправа одмиче у смеру у којем ви не желите. Најпре, зашто сте пландовали толико времена па нисте заказали седницу Скупштине, по налогу ваших ментора из ЕУ, да вам закон стигне на ред? Друго, ви не можете, господине Милићевићу, ако је Александар Мартиновић грубим изношењем неистине отпочео серију реплика, да закључите заседање тако и прекинете, а да ономе ко је прозиван на начин на који је то радио Мартиновић, а то је проф. Шешељ, не дате да заврши то и каже шта је суштина.

А то је оно што би Мартиновић морао да зна, тиме ћу завршити – када већ говоримо, сада би требало да подсећам читаву јавност, оне који нису гледали пре паузе о чему се ради, о томе на који начин се усвајао тај фамозни закон о проглашењу ССП-а – не гласа се о амандманима, они постају саставни део закона. Тако да нико није могао, као што је то Мартиновић неистинито рекао, да гласа против неког амандмана, јер таквог амандмана у процедури гласања међу народним посланицима није ни било.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Као што видите, ни сада нисам желео да прекинем ваше излагање, поштујући ваше право, иако се непосредно пре вас јавило неколико народних посланика указујући на повреду Пословника.

Дакле, желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника? (Да.)

Повреда Пословника, реч има народни посланик Александар Мартиновић.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Члан 107. Мислим да сте, господине Милићевићу, на крају преподневног рада били изложени тешким увредама од стране господина Шешеља, по мом личном мишљењу без икаквог разлога. Он је човек убеђен да увек мора, и по сваку цену, да буде у праву.

Ако је Војислав Шешељ за вас нови Стаљин, који је безгрешан, за мене није. Војислав Шешељ је мене покушавао да убеди да сам будала, хајде, то је у реду, да сам кретен, и то је у реду, све то прихватам, али не може да ме убеди да амандман Томислава Николића који је прихваћен од стране Владе није уграђен у Закон о потврђивању ССП-а, када је уграђен.

Сада сам донео, да грађани Србије виде, Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, објављен у „Службеном гласнику РС – Међународни уговори“, број 83/2008.

Члан 2. тог закона о ратификацији ССП-а гласи у слово онако како гласи амандман Томислава Николића. Дакле: „Република Србија, као правни следбеник Савезне Републике Југославије, одредбу: седмог по реду параграфа“ итд., између осталог, „члана 135. став 2. Споразума, по којој то што се Споразум не примењује на Косову које је тренутно под међународном управом у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН, не доводи у питање садашњи статус Косова нити одређивање његовог коначног положаја према истој Резолуцији.“ Тек онда члан 3, који каже: „Текст Споразума у оригиналу на српском језику гласи: Споразум о стабилизацији...“ итд.

Дакле, амандман Томислава Николића који је Влада прихватила, који је прихватио Божидар Ђелић за скупштинском говорницом, уграђен је у текст Закона о потврђивању ССП-а.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Не мислим да сам ни на један начин прекршио члан на који сте указали.

Моје питање вама је само једно: да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника? (Не.)

Захваљујем.

Повреда Пословника, реч има народни посланик Неђо Јовановић.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем, председавајући. Мислим да сте повредили члан 27. Пословника, који вас обавезује на примену Пословника када је у питању руковођење расправом и одржавање реда на Скупштини. Ми посланици морамо бити доследни само према Пословнику, ни према чему другом, а то подразумева да не можемо злоупотребљавати Пословник нити овлашћења из Пословника.

Конкретно, ради се о томе што на ваше образложење због чега сматрате да нисте повредили Пословник није дозвољена реплика, није дозвољено да се вама било ко од посланика обрати реплицирајући и злоупотребљавајући Пословник, дајући неке друге чињенице које излазе из оквира повреде Пословника. Ви сте то толерисали, то није спорно. Мислим да, у смислу члана 27. Пословника, сви ми заједно, без обзира на то којој посланичкој групи припадамо, морамо расправу примерити пре свега култури, достојанству, јер ми оличавамо достојанство ове скупштине, и у том духу треба да водимо дискусију и, што је најважније, да поштујемо како себе тако и функцију председавајућег који одржава ред и који мора да одржава ред на овој Скупштини.

Вама хвала на толеранцији коју сте у име свих нас посланика испољили, без обзира на оно што сте имали прилику да претрпите. И то је оличење достојанства ове скупштине, преко вас и вашег понашања. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине Јовановићу.

Дакле, ја једноставно не могу да предвидим на који начин ће народни посланици образложити повреду Пословника. Ту сте, наравно, између осталог и ви као колеге да сугеришете. Да сам на било који начин спречио колегиницу Јовановић да говори о другој заредом указаној повреди Пословника, то би се могло дефинисати као моја намера да спречим опозицију да говори, што заиста не желим. Мислим да сам то показао и у првом делу седнице, не желећи да спречим демократско сучељавање мишљења иако у одређеним тренуцима јесмо поодмакли од онога што јесте тема данашње расправе, а то су измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту.

Да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника? (Не.)

Захваљујем.

Повреда Пословника, народни посланик Наташа Сп. Јовановић.

НАТАША Сп. ЈОВАНОВИЋ: Господине Милићевићу, сада рекламирам члан 32. Пословника. Ја бих имала право на реплику с обзиром

на то да се директно мени на извештан начин обраћао малопређашњи говорник Александар Мартиновић.

Овде је суштина, тиме ћу завршити, не у томе што он жели да представи да је, тобож, Томислав Николић бринуо за судбину Косова и Метохије па се упињао да то угради у текст споразума о ССП-у; суштина је у томе, што ви знате, господине Мартиновићу, јер сте тада били наводно радикал, поштовалац лика и дела Војислава Шешеља, заточеног у хашком казамату, да је он за те своје мутљавине са Божидаром Ђелићем и Борисом Тадићем добио огроман новац, да је новац добио и од Станка Суботића, кога сте ослободили за сва његова криминална дела, од Мишковића и ко зна кога све још.

Ви нисте тада, господине Мартиновићу, учествовали у подели тог милионског колача. Па, кад вам се учинило да вам недостаје пара, онда сте променили дрес и отишли на другу страну, јер сада вам одговарају те привилегије.

(Председавајући: Колегинице Јовановић, молим вас, указали сте ...)

Молим, шта сте рекли? Не можемо ви и ја углас да говоримо. Дакле, чекајте да завршим образлагање, па онда говорите. Управо вам то говори члан 32, да ви помажете председнику у раду тако што ћете поштовати права народних посланика. Ви и ја да говоримо углас. Пошто сам такође у два мандата била потпредседник Скупштине, знам врло добро о чему причам и каква је ваша обавеза, то је просто немогуће.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Управо тако, члан 32. говори: „Потпредседници Народне скупштине помажу председнику Народне скупштине у вршењу послова из његовог делокруга.“ Потпуно сте у праву.

Ја сам само хтео да вас замолим да се обраћате мени, а не господину Мартиновићу и господину Орлићу. Само сам то желео да кажем. Није ми била намера да вас прекинем, већ само да сугеришем да се мени директно обраћате.

Да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника? (Да.)

Реч има народни посланик Владимир Орлић, повреда Пословника.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Члан 103. став 8. Класична злоупотреба права на рекламирање Пословника. Дакле, ви сте сами, господине председавајући, приметили да члан који је поменула госпођа Јовановић никакве везе нема, али никакве везе, ни са оним што се у сали дешава ни са оним што она прича.

Потпуно је бесмислено, дечје понашање да неко каже број који му падне на памет, да уопште не зна на шта се односи, на који члан се односи, чисто да би устао и почео да прича. Потпуно бесмислено.

Када се тако нешто деси, минимум минимума који треба да уради онај ко председава, то је да примени члан 103. став 8, о коме причам сада – у свакој прилици, у свакој ситуацији, нема никакве везе са тим колико се неко осећа повређено и са колико жеље и жара скаче да би искористио прилику да у два минута нешто прича.

Може некога да боли, слободно, до миле воље, чињеница да је сам цитиран како прича како подржава европске интеграције, али не даје му за право да лупи било који члан и прича два минута. Може неко, господине председавајући, да се осећа колико год жели увређено и повређено због тога што му је шеф посланичке групе осрамоћен пред целом Србијом чињеницом да је ухваћен у лажи, али не може тако да се понаша. Може неко, колико год жели, да се осећа кивно и бесно због чињенице да сваки пут када Александар Мартиновић реагује на нечије излагање, тај на чије излагање реагује испадне потпуно смешан, али не може тако да се понаша, господине председавајући.

Кад себи да за право да се понаша на тај начин, ваша је обавеза да кажете – видите овако, постоји ту неки пословник, можда вам је тешко да га прочитате, можда вам је тешко да га разумете, није важно, али он постоји и морамо да радимо у складу са њим. Онда члан 103. тог пословника, па став 8. тог члана 103. каже – два минута за даљу расправу се одузимају. Нелагода, бес који осећају нека им остане трајно, то није важно. У та два минута или нешто више, чињеница да су ухваћени у лажи и у признањима данас, она ће остати довека. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине Орлићу. С обзиром на то да сте се обраћали мени, мени лично заиста није тешко, прочитао сам Пословник и познајем га, али, понављам, није ми била намера да на било који начин ускратим посланицима опозиције, јер би онда било да ми представници већине узурпирамо право опозиције да говори у Парламенту. То је једини разлог. Дакле, желео сам да омогућим демократско сучељавање мишљења, демократску расправу.

Ви сте потпуно у праву, стоји члан 103, уколико ја као председавајући или неко од мојих колега, члан 103. став 8, да се може одузети од времена посланичке групе време које је кроз указану повреду Пословника на неки начин злоупотребљено, али исто тако знате да ја на неки начин јесам демократа, не желим да спречим демократско сучељавање мишљења. Опет, на другој страни, не желим да санкционишем јер знам колико су, када сте у опозицији, важна и она два минута.

Међутим, мора постојати један праг толеранције, ту се у потпуности са вама слажем. Слажем се да у времену које је пред нама, бар током

данашње расправе и наредних дана, уколико се буду дешавале овакве ствари, морамо примењивати и члан 103. став 8. То је једини разлог.

Да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди?

(Владимир Орлић: Није неопходно да гласамо, само да брже реагујемо.)

Захваљујем.

По Пословнику реч има Наташа Сп. Јовановић.

НАТАША Сп. ЈОВАНОВИЋ: Дужни сте и ви, господине Милићевићу, да користите Пословник тако да штитите достојанство Скупштине. Ви нисте никако могли овом потрчку Александра Мартиновића да дате реч да вас подучава шта ћете да радите. Он иначе претендује да Мартиновића замени на тој функцији.

(Председавајући: Само члан, молим вас.)

Члан 107, 27, 32, како год хоћете, има их пуно, ако ми дате за сваки по два минута.

Дакле, овде нико не користи говорницу и не злоупотребљава Пословник да би исправљао нешто, већ да се говори истина и само истина. Истина је да је Томислав Николић отишао у историју, истина је да је он издао интересе за које се наводно залагао. Истина је да Војислав Шешељ увек говори истину и само истину. Истина је да сте ви на најгрубљи начин данас завршили заседање тако што нисте дали да професор Шешељ заврши круг реплика који је отпочео Александар Мартиновић.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Јовановић, ово са чиме сте завршили, да сам ја на најгрубљи начин прекинуо господина Шешеља, о томе ће одлучити Народна скупштина у дану за гласање.

Ја сам вам рекао, током прве указане повреде Пословника у другом делу данашњег заседања, да ми то заиста није била намера. С обзиром на то да сте се све време обраћали мени, нисте се обраћали народним посланицима, наравно, ја лично сматрам да нисам прекршио чланове на које сте указали, али о томе ће суд дати колеге и колегинице народни посланици у дану за гласање. Моје је да вас питам да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника. (Да.)

Настављамо са расправом.

Реч има народна посланица Санда Рашковић Ивић.

САНДА РАШКОВИЋ ИВИЋ: Хвала, господине председавајући.

Уважени господине министре, уважени гости, поштоване колегинице и колеге народни посланици, иако је овај проблем са продајом земље, односно ораница странцима нешто што се вуче већ годинама, да не

кажемо пуно деценију, ипак, његовом решавању смо пришли у минут до 12, јер знамо да се рокови приближавају и да је рок за примену 1. септембар 2017. године, а то је за непуну недељу дана.

Одмах да кажем да је потписивање ССП-а било велика грешка. Та грешка је учињена. То знам ја, то зна и уважени министар, са којим сам била заједно у истој странци и против потписивања ССП-а када се то догодило. Међутим, ова власт је имала прилику да ту грешку исправи, и то је имала доста година да исправи – од 2012, па онда 2013. године пре него што је Споразум ратификован, па је и после ратификације ССП-а такође било прилике да се то уради.

Стојимо пред усвајањем ових промена Закона о пољопривредном земљишту, а да претходно није одржана јавна расправа. Пољопривредно земљиште јесте природни и државни ресурс, ако хоћете, од изузетно високог значаја. Јавне расправе није било, тако је одлучено. Нисмо чули зашто је тако одлучено.

Ако се неки споразум мења, знамо да онда ту треба да буду укључене све стране, па тако и ЕУ. Не знамо шта је на то рекао Брисел. Мене као евроскептика не боли много глава шта је рекао Брисел, али ми је, као некоме ко држи до институција и до владавине права, јако важно и шта је друга уговорна страна тог уговора (са којим се не слажем, али ипак је ту) рекла сада када ће ове промене бити изведене.

Да подсетим, ми смо се као држава након ратификације Споразума 2013. године обавезали да ћемо у наредне четири године, цитирам, постепено ускладити своје законодавство са европским, како би се странцима омогућио исти третман као домаћим купцима. Видимо да се то сад мења, а не знамо шта се дешава, не знамо шта стоји иза целе ове приче.

Видимо да има јако пуно рестрикција у куповини земље за стране држављане. Не могу томе да опонирам зато што мислим да земљу странцима заиста не треба продавати уопште, или да, уколико ипак Србија уђе у ЕУ, треба да вежемо продају земље странцима за евентуални улазак Србије у ЕУ, па онда још плус десет година, да оставимо то; у међувремену, наравно, и референдум и све оно што би требало у некој земљи која држи до владавине права да се деси.

Мислим да се овим изменама решавају палијативно одређене ствари. Ми стављамо брану и рестрикције једној популацији, односно једној групацији која и није нарочито заинтересована, од које нам не прети нека велика опасност. Оно од чега нам опасност заиста прети, то су велике стране компаније. Те велике стране компаније су до сада покуповале 20.000 хектара земље. То је такође грешка. Ту грешку не треба понављати, њу не треба никако продубљивати. Зато мислим да је требало да се прво

позабавимо том могућношћу куповине, односно продаје земље странцима, односно великим страним компанијама.

Ми смо већ сада, ево, у Београду видели – то додуше није пољопривредно земљиште, али јесте земљиште – лекс специјалис који је извукао из града Београда одређену квадратуру врло значајног терена. Иманентно је, односно постоји опасност продаје ПКБ-а. Пољопривредни комбинат Београд заузима по својој квадратури једну трећину општине Палилула, која је једна од пет највећих општина у Србији. Значи, неко сутра може ту њиву – испред куће, што би рекли сељаци – да прода и да останемо без великог дела земљишта, односно плодне земље која храни цео Београд.

Мислим да би било добро да смо се осврнули на упоредна решења и да смо ишли ка ревизији тог дела ССП-а, ако га већ нисмо суспендовали. Како је урадила Хрватска? Хрватска је ставила мораторијум седам година и онда га продужила на још четири. Словачка, такође, седам година, продужила је за још три или четири године. Пољска је ставила мораторијум, прелазни период од девет година, продужила је за још три године. Најрадикалнија је у свему томе била Мађарска, која је Уставом забранила продају земље странцима иако је пуноправна чланица ЕУ.

Рестрикције које видимо у овом закону су велике. Чак је предвиђено и то да уколико та два хектара земље странац жели да купи након што се десет година бавио пољопривредом, боравио у неком месту, ту може да се појави држава са правом прече куповине. Немам ништа против тога, али ту имамо једну колизију, да не кажем конфузију. Имамо, у ствари, примену државног интервенционизма, мислим да се то тако зове, против тога немам ништа. С друге стране, када се ради о Закону о приватизацији, о могућности да те велике стране компаније купују огромне хектаре, десетине, стотине па и хиљаде хектара терена, ту имамо примену нечега што се зове либерални капитализам. Тако да ту имамо два закона која у једном делу третирају исту материју, имамо два потпуно различита идеолошка концепта.

Мислим да су ове промене које су донесене овим законом у ствари урађене да се мало умири унутрашња јавност, јер су људи, поготово пољопривредници, били врло узбуђени и незадовољни овом продајом земље странцима.

Знамо да су војвођански пољопривредници против продаје земље странцима. Они процењују, рецимо, да ће локалне самоуправе барем једну трећину земљишта дати само једном купцу. Они не желе амандмане, него да овај закон буде повучен. Тако, рецимо, из Лиге паора поручују да није фер и није у реду да 30% земљишта, државног земљишта у једној локалној самоуправи буде дато само једном купцу. Ту долазимо до простора за

манипулацију, до простора за корупцију, који није дефинисан овим законом и ту није богзна шта урађено.

Зашто сам против продаје земље странцима? Изнећу неке податке. Између последња два потпуна пописа пољопривреде, од 1960. до 2012. године, расположиво пољопривредно земљиште у Србији, које укључује Војводину и централну Србију, смањено је различитим пренаменама, било да је постало шумско подручје, било да је, још више, постало грађевинско земљиште, за милион и по хектара. Понављам, милион и по хектара за ових педесет година. Последњу познату пренамену имамо овде у комшилуку, случај ИКЕА. Стручњаци кажу да се са једног хектара може прехранити пет људи, то значи 20 ари по становнику. Дакле, са овог пренамењеног пољопривредног земљишта могло је да се прехране седам и по милиона становника. Данас то више не може.

Шта то значи? То значи да Србија више не може да каже да је богата пољопривредним земљиштем. Према попису пољопривреде из 2012. године расположиво пољопривредно земљиште чини мање од половине укупне територије, а оно чини 49,08%. У 46 општина, од укупно 166 општина, има мање од 20 ари расположивог пољопривредног земљишта по становнику. То је тај проблем, велики проблем, око даљег 'арчења нашег државног и, рекла бих, виталног ресурса за преживљавање Србије.

Поред овог морамо да знамо да, по оним подацима које ја имам, српски пољопривредници још нису почели да користе нити један једини евроцент од 175.000.000 евра који су одобрени из буџета ЕУ за побољшање конкурентности пољопривреде и равномернији развој руралних подручја. То значи да је од укупно 631.522 пољопривредна газдинства просечно намењено 39,6 евра по газдинству за лечење конкурентности. Овај податак говори сам о себи и о Европској унији.

Предлажем вам још једном да сви заједно размислимо и да овај закон о продаји земље странцима вежемо за евентуални улазак Србије у Европску унију и да онда десет година после евентуалног уласка ту земљу, уз рестрикције наравно, продајемо странцима.

Лично сматрам да земљу као ресурс ни у саксији не треба странцима продавати. Зашто тако мислим? Не зато што спадам у неке ксенофобичне или задрте људе, него због тога што је, рецимо, за стварање једног сантиметра земљишта у природи, у зависности од геолошке подлоге, потребно од хиљаду до 25.000 година. За стварање нових 20 цм обрадивог земљишта, колико се уобичајено оре за ратарске усеве, потребан је период од 20.000 до 500.000 година, односно епохе живота 267–6.667 генерација, ако узмемо да је просечни животни век 75 година, а толико отприлике у Србији и јесте.

Зато вас молим, господине министре и уважени народни посланици, размислимо још једном о могућности да се овај закон веже уз евентуални будући улазак у ЕУ, уз рестрикције и уз одлагање које би било. Ако уђемо у ЕУ, онда ћемо тако поступати, а ако не уђемо, земљу нећемо продавати и она ће и даље остати наша. Хвала вам на пажњи.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Ненад Чанак.

НЕНАД ЧАНАК: Пре него што бих рекао пар речи хтео бих да приметим да је у дискусији о овој теми у више наврата спомињан ССП, који је донет 2009. године, као основни узрочник свих зала против којих сада треба да се изборимо.

Тачно је да је Лига социјалдемократа Војводине, као и највећи део наших партнера из посланичког клуба, гласала за тај споразум. Међутим, подсетио бих на једну врло важну ствар, да је Споразумом о стабилизацији и придруживању регулисано много других ствари пошто је он ишао у пакету, укључујући „белу шенгенску листу“, за коју нисам приметио да је ико икада имао примедбе, до које не би дошло да смо одбили тај споразум.

Подсетићу такође на једну чињеницу, које се људи који су седели у овој сали у том тренутку можда сећају, а то је да је у исто време гласано и о ССП-у и о Енергетском споразуму. Подсетићу да је за ССП гласало 140 народних посланика, а за Енергетски споразум 220. Лига социјалдемократа Војводине конкретно није била међу тим који су гласали за Енергетски споразум, јер смо већ тада говорили да је предавање НИС-а у руке друге државе практично исто као када бисте изнајмили своју јетру алкохоличару да пије на ваш рачун, а вама остане после само цироза.

Питање ССП-а је далеко комплексније и ја не бих поједностављивао придруживање ЕУ и тај битни корак који је морао бити учињен, а то је ССП, са овим конкретним питањем, тим пре што су се поједине државе које су чланице ЕУ, као што су Словачка и Мађарска, веома оштро супротставиле ничим омеђеном промету пољопривредног земљишта.

Управо због тога је још 18. октобра 2015. године у Белој Цркви Лига социјалдемократа Војводине покренула акцију да се прикупи 100.000 потписа, да покушамо да прикупимо 100.000 потписа, да се покрене референдум око заустављања продаје земље странцима. Учинили смо све што смо могли на ту тему.

Седамнаестог новембра 2015. године Покрајинска скупштина АП Војводине донела је шест амандмана које је предочила Народној скупштини Републике Србије, чији је циљ била заштита пољопривредних произвођача и спречавање продаје земље странцима.

Дошли смо у позицију да се 25. новембра 2015. године од стране Лиге социјалдемократа Војводине тражи да се из скупштинске процедуре

повуче Предлог закона о изменама и допунама Закона о пољопривредном земљишту и приступи писању новог закона. Два пута сам лично упозорио министарку пољопривреде Снежану Богосављевић Бошковић да чини страшну грешку са тим законом и да ће то једноставно упропастити хиљаде породица у Војводини. Нажалост, упркос свему томе, није било одговора тадашње владе. Дакле, за стање је одговорна не само ова влада него и владе пре тога.

Када кажем, с једне стране, да је ова влада одговорна за стање, а с друге стране поздрављамо овакав предлог закона, то изгледа контрадикторно. Ја ћу због тога то прецизирати. Ми смо веома задовољни идејом да се овако законски то регулише и веома смо задовољни да се то учини, али је штета већ начињена. Та је штета могла бити спречена или барем знатно умањена да је овај закон донет раније.

Подсетићу вас да смо још пре две године имали ситуацију помора пчела у Војводини. Ви се тога, господине министре, добро сећате. До дана данашњег не знамо како је дошло до тога да скоро три хиљаде кошница пчела у Војводини угине. А подсетимо се важне ствари, да без тих пчела у Војводини, не само у Војводини наравно, али без пчела 80% пољопривредних култура не би дало плода. Дакле, говоримо о врло озбиљним стварима, тим пре што се сумња да су пчеле троване пестицидима који су коришћени управо на парцелама којима газдују инострани инвеститори. Никада нисмо добили договоре на то. Волео бих да ме оповргнете у овом конкретним доказима, али конкретних доказа нема јер никад истраге није било, да смо нешто знали о томе.

С друге стране, ко води рачуна о томе како поступају и како се односе према том, немојте заборавити, необновљивом ресурсу као што је обрадиво земљиште? Да ли је тачно, господине министре, или није, да на појединим парцелама инострани инвеститори по пет пута сеју исту културу и да не поштују елементарна правила плодореда? Да ли је тачно да се на тај начин земља неповратно испошћава, да се на тај начин уништава пољопривредно земљиште и да ћемо доћи у позицију – управо због тога што се не води рачуна о томе шта раде инострани инвеститори, према њима се држава односи мајчински, а према домаћим произвођачима маћехински – да необновљив ресурс као што је пољопривредно земљиште буде израубован и уништен? Као што је тренутно ситуација са нафтом и природним гасом у Војводини који ће, када руски партнер заврши своје раубовање тог природног ресурса, једноставно бити уништени.

Дакле, ЛСВ поздравља доношење овог закона. Моје питање је врло јасно и на њега чак и не тражим одговор – зашто сте чекали до последњег

минута да се тај закон донесе? Хвале је вредно то што се он доноси, али зашто се чекало оволико? Зашто су штете већ направљене?

Шта ће бити са осталим проблемима у пољопривреди: са сушом, са поплавама, са одводњавањима, наводњавањима, са обновом каналске мреже у Војводини? Са измуљивањем канала које је, знате и сами, највећи проблем у наводњавању, одводњавању управо због тога што је депоновање муља главни проблем водопривреде у Војводини који се не може, ако се не схвати као стратешка ствар, решити?

С друге стране, газдовање водама је нешто од чега ћемо озбиљно имати проблема у наредном периоду. Сремска Митровица је једва спасена прошли пут, да не буде потопљена, али то се једном успело. Разлог је врло једноставан – шездесетих година, после катастрофалних поплава Дунава 1965. године, тадашња Југославија направила је читав план дизања брана и бедема, водозаштитног појаса, да би се могли прихватити високи водостаји. Дунав се изливао у земљама које претходе Југославији, дакле у Немачкој, Чехословачкој итд. Сада су и они подигли насипе. Дизањем насипа, дићи ће се водостај у нашим крајевима. Дакле, само је питање времена када ћемо доћи у позицију да се наш систем одбране од поплава покаже недовољно ефикасним.

Ако се у то стратешки не инвестира, ако се стратешки не определи за одговорно газдовање тим необновљивим ресурсом, а знамо да су вода и храна овога тренутка бесконачно значајне, нарочито у светлу климатских промена, Војводина врло лако може да се претвори у пустињу коју с времена на време до грла поплаве набујале реке. Тиме бисмо изгубили један од последњих извора елементарно здраве производње на овим просторима.

Зато ће ЛСВ гласати за овај закон. Али, одмах да се разумемо, не зато што мислимо да је добро што се он сада доноси, него зато што би било крајње неморално да не гласамо за нешто за шта се боримо већ годинама. Сматрамо да је ово добар потез напред, али вас молим да следећи пут не чекате оволико година да донесете неки закон, када су штете већ наступиле, него да то урадите пре него што се то догоди. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине.

Реч има министар Бранислав Недимовић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Хтео сам неколико ствари да кажем, тј. да се осврнем на претходна два излагања, која су у приличној мери другачија једно од другог.

Господине Чанак, изузетно сам захвалан и задовољан због подршке коју дајете овим изменама Закона о пољопривредном земљишту зато што на овај начин штитимо најбоље интерес грађана Србије, српских ораница. На ваше питање зашто то раније није било донето... Можемо ту доста дискутовати. Четири године смо имали времена за ово. Оно што је важно јесте да у овом тренутку имамо Предлог закона са јасним ограничавајућим условима. Повезао бих то са расправом пре вас, у којој је наведено да су поједине земље имале, парафразираћу, неке седам плус четири, осам плус три, потпуно је свеједно. Али то су оне испреговарале у Споразуму о стабилизацији и придруживању својевремено, када су га потписивале. Ми ту привилегију нисмо имали. Ово је реалност, ми на овај начин решавамо проблеме и негативно наслеђе које је настало током периода прихватања Споразума о стабилизацији и придруживању.

Оно што је чињеница, исто тако, јесте да Споразум о стабилизацији и придруживању обухвата велики корпус друштвених активности, широко захватање има, не тиче се само пољопривреде. Ту је било много ствари о којима је малопре господин Чанак говорио, које су допринеле квалитетнијем животу грађана Србије. Зашто је овако у пољопривреди, остаје за дискусију. Чињеница је да немамо прелазни период. Овим изменама Закона ми правимо десетогодишњи мораторијум на куповину земље од стране страних физичких лица што се тиче пољопривредног земљишта у приватној својини.

Оно што је запажање које се тичало квалитета пољопривредног земљишта, припремамо пројекат књиге поља, који постоји у Закону о пољопривредном земљишту и, исто тако, дуже рокове за закуп државног пољопривредног земљишта за оне актере у пољопривреди Србије који својом пољопривредном производњом, нарочито сточарством, могу обогатити пољопривредно земљиште и побољшати његов квалитет. То је неопходно. Морамо прекинути са једногодишњим давањем земљишта у закуп, на које смо мање-више притиснути због реституције и неких нерешених имовинскоправних проблема.

Желео бих на крају да кажем једну ствар која се тиче наводњавања и одбрана од поплава. Нисте били данас преподне када смо разговарали на тему наводњавања. Отпочети су пројекти наводњавања; једанаест пројеката је у овој првој фази. То су двонаменски системи – и за одводњавање и за наводњавање. Чињеница јесте да у претходном периоду због непостојања средстава, дугогодишњег, двадесет-тридесет година није било ни грађења канала, ни одржавања каналске мреже, то је оно што је проблем.

Што се тиче одбрана од поплава, потпуно сте у праву. Сви узводно на нашим рекама се штите. Уколико дође време, клима учини своје и дође

до наглог пораста, негде та вода мора да оде. Она може на више начина да се излије. Имали смо срећу у несрећи да се десило 2014. године пуцање одбрамбених система узводно на Сави. С друге стране, цео систем заштите старе Југославије заснивао се на реци Сави, на Лоњском пољу. Тренутно је у току пројекат природне ретензије у Моровићким шумама како би се спасао низводно ток реке Саве у односу на државну границу.

Малопре сам о томе говорио – колико су важни ауто-путеви за друмски саобраћај, толико су важни наводњавање и одбрана од поплава за пољопривреду и уопште за заштиту имовине која постоји. Једном када нешто направите, уколико то не одржавате и препустите да зависите искључиво од природних прилика или неприлика... Нисмо ми толико богато друштво да можемо искључиво на томе да се бранимо, да ли ће бити нешто или неће бити, морамо да улажемо у то. То ће бити интенција овог министарства, да максимално посвети себе у наредним годинама или шестогодишњем периоду да најмање 300.000 ха ставимо под системе за наводњавање. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Народни посланик Ненад Чанак, реплика.

НЕНАД ЧАНАК: Ја бих само скренуо пажњу, господине министре, на једну ствар. Немамо сада времена да улазимо у детаље.

Споменули сте наводњавање – то је, наравно, услов свих услова пољопривредне производње – само нисте споменули којом ће се то водом наводњавати зато што у условима оваквих, непречишћених вода боље да се не наводњава него да се трује тло отпадним водама које се непречишћене пуштају у канале, као што знате. Јер, да би се наводно додворавало страним инвеститорима, и не само страним, има и домаћих који се потпуно оглушују о било какве еколошке прописе и норме, а нико им не може ништа, најзад, долазимо у позицију да су нам канали затровани и да то једноставно не функционише.

Управо због тога ја показујем велику скепсу према одређеним инвестицијама, великим инвестицијама у сточарску производњу, са нерешеним питањем отпадних вода и депоније отпада, јер ако се то не реши, доћи ћемо у позицију да имамо много више штете него користи од таквог типа инвестиција.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине Чанак.

Реч има министар Бранислав Недимовић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Нисам био до краја потпуно прецизан. Наравно да приликом ових инвестиција водимо рачуна о квалитету воде која ће служити систему за наводњавање и да су у току неки пројекти којима ће се решити систем пречишћавања вода.

Оно што морам да приметим, никад Саву нисам видео чистију него ових година. Искрено вам кажем, дешавају се неке ствари које су потпуно невероватне. Разлози за то, можемо улазити у њих, али није то само тема.

Причате о каналу Дунав–Тиса–Дунав и његовом загађивању успут. У току су пројекти у оквиру ИПА пројеката који ће решавати овај систем.

Чињеница је да у овом тренутку, нарочито на простору Куле и Врбаса, имамо велике загађиваче. Ради се заједнички пројекат, то је било у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине, отпочели смо. Обезбеђена су средства у овој години да се овај посао заврши, и не само за то, него и за друге пројекте за пречишћавање отпадних вода.

Оно што морам да приметим јесте да смо имали код неких пројеката различите ситуације – има овде и посланика који су били председници општина и градоначелници – да локалне самоуправе нису испуниле свој део обавеза. Дошли смо у ситуацију, нарочито код система водоснабдевања и пречишћавања отпадних вода, да уђемо у проблем као држава. Држава је интервенисала пре неколико дана, преузела обавезе како би се ове ствари завршиле до краја. А чињеница је да су у то време локалне самоуправе улазиле у пројекте. Имамо и неке друге ствари које се тичу пречишћавања, где на пример нису биле решене линије за муљ. Шта с њима? Имамо тако један пречистач отпадних вода. Сада радимо на томе, ове и следеће године те ствари ће бити решене.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Господине Чанак, сматрате да сте погрешно протумачени или да допуните питање које сте поставили? (Да.)

Реч има народни посланик Ненад Чанак.

Изволите.

НЕНАД ЧАНАК: Само бих вам скренуо пажњу, господине министре, на следећу ствар: када оптужујете локалне самоуправе да нешто нису урадиле, сетите се да због централизације каква је спроведена у овој земљи локалне самоуправе немају пара за то.

Дошли смо у позицију да је перманентно сиромашење локалних самоуправа и сваљивање на њих кривице за све што не ваља у овој земљи један штетан процес даље централизације, који ће довести до потпуног гушења привредног и сваког другог живота ван Београда. Ако ће ова влада тим путем да иде, онда ће бити одговорна за, буквално, истребљење три четвртине становништва ове земље, које не живи у Београду.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Бранислав Недимовић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Само један коментар. Хвала вам на прилици, што сте ми дали да пуцам на празан гол.

Влада је пре месец дана, у оквиру Министарства финансија, определила средства која ће у ствари компензовати та недостајућа средства локалним самоуправама за подршку, за суфинансирање, нарочито пројеката који су везани за водоснабдевање и екологију.

Имали смо ситуацију са системом за водоснабдевање „Морава“, где је неколико локалних самоуправа испунило своје обавезе, а неке нису.

И сам сам био градоначелник, учествовао сам у тим процесима. Када неке ствари желите да завршите, ви их завршите, а не само потпишете уговор и кажете „баш ме брига за то“. То је неодговорно према средини у којој живите.

Направљена су средства, одвојена у буџету, за систем суфинансирања, да се не би локалне самоуправе више оптерећивале, да имамо одвојене паре за то. Исто тако, у покрајинском буџету су – неки дан сам разговарао са колегом Мировићем – обезбеђена средства за ту намену. Средства су обезбеђена већ у буџету. Чујем да 31. имају ребаланс буџета, можете да погледате.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине министре.

Реч има народни посланик Хаџи Милорад Стошић.

Изволите.

ХАЏИ МИЛОРАД СТОШИЋ: Поштовани председавајући, уважени министре са сарадницима, даме и господо народни посланици, поштовани грађани Србије, данас говоримо о Предлогу закона о измени и допунама Закона о пољопривредном земљишту и верујем да ћемо коначно у наредном времену разговарати о овој теми, а не о другим питањима.

Ми из ПУПС-а смо с нестрпљењем очекивали да на дневни ред Скупштине Републике Србије дође један овакав предлог закона којим ће се делимично исправити непромишљено прихваћени захтеви Споразума о стабилизацији и придруживању.

Не могу да се отмам утиску да је неко разговарао и преговарао... Није битно ко, нећемо говорити сада ко је разговарао и преговарао. Није ни први ни последњи пут да ће неко разговарати и преговарати у име народа и државе, али, драги пријатељи, другови и другарице, даме и господо, браћо и сестре, за нас из ПУПС-а и грађане Србије је битно да тај неко увек мора да води рачуна о државним интересима и интересима народа и да мора да води рачуна шта потписује. У овом случају није било тако.

Као што је познато, Србија је 2008. године потписала Споразум о стабилизацији и придруживању и једина је земља која је током преговора о придруживању ЕУ прихватила обавезу да либерализује тржиште пољопривредног земљишта пре него што постане пуноправна чланица. Закон о потврђивању тог споразума у члану 63. дословце каже у тачки 2 –

по ступању на снагу овог споразума Србија ће допустити државама чланицама ЕУ да стичу својину над непокретностима у Србији и изједначити их са грађанима Србије. Споразум је ступио на снагу 1. септембра 2013. године. Споразумом је предвиђено да 2017. године, 1. септембра, почне примена одредаба овог споразума које изједначавају права грађана Србије и ЕУ при куповини пољопривредног земљишта. Тиме се отварају врата да странци купују пољопривредно земљиште без икакве контроле.

Хоћемо ли то допустити? Свакако, ми из ПУПС-а то нећемо прихватити. Када бисмо се ми питали, не бисмо дозволили ни педаљ наше земље да иде у руке странцима. Пољопривредно земљиште је добро од општег интереса за Републику Србију и грађане Србије, које се користи за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе. Земљиште је јединствен и необновљив ресурс државе Србије и као такво треба да остане у поседу државе Србије и њених грађана.

Данас говоримо о Предлогу закона о измени и допунама Закона о пољопривредном земљишту, који ће страним држављанима ограничити куповину земљишта, што је за нас у ПУПС-у у овом тренутку прихватљиво. Овим предлогом закона спречиће се потпуна либерализација према пољопривредном земљишту, што је било предвиђено Споразумом о стабилизацији и придруживању. Решења која нуди овај закон су изнуђена и питам се да ли је могло боље. Свакако да је могло.

Господине министре, дајте да овај закон поправимо амандманима. И ми у ПУПС-у, као владајућа већина и одговорни људи, прихватићемо овај закон, мада наш став и даље остаје – ни педаљ земље странцима.

Хтео бих да истакнем да овај предлог о измени и допуни овог закона има добрих решења, пре свега мислим на новоуређени члан 72ђ, посебно ове четири тачке којима се предвиђа да је лице које купује земљу најмање десет година стално настањено у јединици локалне самоуправе где жели да купи земљу, да обрађује најмање три године то пољопривредно земљиште, има регистровано пољопривредно домаћинство и одређену механизацију за обраду тог земљишта.

Донекле добра стана овог закона јесте свакако спречавање куповине земљишта у већим количинама и дозвола да се могу купити само два хектара. Добро је што Република Србија има право прече куповине пољопривредног земљишта у приватној својини. Овај став треба допунити тиме да не само Република Србија, него домаћа правна и физичка лица, власници суседних парцела, имају право прече куповине пољопривредног земљишта у приватној својини које је предмет правног посла из става 1. овог члана.

Ми смо, као што сви знате, мајстори у проналажењу рупа у закону; не смемо дозволити да у овом предлогу закона таквих рупа буде. У закону стоји: „Држављанин државе чланице ЕУ пољопривредно земљиште у приватној својини, полазећи од Споразума, може стећи правним послом уз накнаду или без накнаде под условима прописаним овим законом“.

Ви сте данас, господине министре, објашњавали шта ће бити са правним лицима која ће бити формирана. И ја се питам шта ће бити са правним лицима која ће формирати сутра неко правно лице, а они су странци. Они ће добити право да купују земљиште као и наша правна лица.

Ово су питања која морамо разрешити и евентуално амандманом то поправити, да се поред држављана држава чланица ЕУ и сва домаћа правна лица где су власници или сувласници страни држављани исто ставе у контекст услова који су предвиђени тачкама од 1) до 4).

Такође, по овом питању поднео сам један амандман и верујем да ће тај амандман бити прихваћен у интересу заштитити наших грађана и наших физичких и правних лица.

С обзиром на то да имамо обавезу да донесемо одређени закон којим смо се обавезали да ће Споразум о стабилизацији и придруживању бити спроведен, сматрам да члан 4. треба да се измени и да закон буде усвојен одмах следећег дана након усвајања.

Партија уједињених пензионера Србије сматра да је Предлог о измени и допунама Закона о пољопривредном земљишту делимично неутралисао погубне последице Споразума о стабилизацији и придруживању из 2008. године, имајући у виду да су се друге земље избориле у преговорима о придруживању за вишегодишњу забрану продаје земље странцима и након уласка у ЕУ. Данас је о томе било доста речи. Само бих напоменуо, неке земље као што су Словачка или Хрватска избориле су се за вишегодишњу забрану продаје земљишта, док је наш сусед, Мађарска, која би требало да буде пример и нама, Уставом забранила продају земље странцима.

Овим законом решава се питање испуњавања обавеза Републике Србије које су преузете на основу ССП-а између ЕУ, њихових чланица и Републике Србије и ми се као озбиљна држава морамо придржавати тог споразума.

Ми из ПУПС-а бићемо задовољни само ако се овај закон поправи амандманима, имајући у виду да 40,5% нашег становништва живи у руралном подручју и од пољопривреде. Ми се све време залажемо за статусни и материјални положај свих социјално угрожених категорија становништва, а посебно сеоског становништва које нема услове за нормалан живот и рад на селу. Ту мислимо, пре свега, на 210.000

пољопривредних пензионера који примају пензију од само 10.000. Све вас питам – може ли се живети од пензије од 10.000? Ако том нашем пензионеру пољопривреднику доведемо још и купца, онда свакако можемо размишљати како ће то бити. Било би добро да та два хектара која смо предвидели за продају страним држављанима можемо поделити или дати у закуп или на бесплатно коришћење нашим младим брачним паровима или пољопривредницима који желе да обрађују ту земљу.

Господине министре, искористићу прилику да кажем неке речи које се тичу ПУПС-а и иницијативе коју је предложио Милан Кркобабић, верујући да сте ви као министар пољопривреде такође веома одговорни и заинтересовани за функционисање села и пољопривреде. Као што је познато, председник ПУПС-а господин Милан Кркобабић је све време док је био директор „Поште Србије“ – поред тога што је реорганизовао и стабилизовао ЈП „Пошта Србије“, остварио двоструко и троструко већу добит, која је делимично ушла и у буџет Републике Србије – посебну бригу водио управо о српском селу. Наиме, као директор Поште руководио се – „52 недеље у години, 52 поште“, пре свега у сеоском подручју. На тај начин, омогућио је становницима села да имају услуге поште.

На самом почетку свог министарског битисања покренуо је иницијативу „Држава Србија у селима Србије“, где је са локалном самоуправом у 55 села, у 11 градова и општина, довео лекара, довео поштару и довео општинског службеника, који су пружали услуге сеоском становништву. У том делу, имајући у виду да сам био учесник тих активности, видео сам велико задовољство наших суграђана на сеоском подручју, пре свега младих људи.

Као што је својевремено промовисао став да нема вишка радника него мањка посла и за четири године свог директоровања није отпустио ниједног од 15.000 радника, сада промовише став да свако село мора да има шест основних институција како би се створили услови за нормалан живот на селу, а то су: школа, амбуланта, задруга, пошта, дом културе и црква. Овде можемо сви скупа, као држава, као Парламент, као Влада и министарства, да помогнемо.

Због тога је господин Милан Кркобабић после председника Србије Александра Вучића највиђенији и најцењенији политичар у селима Србије. Министар Кркобабић, задужен за равномерни регионални развој и рад јавних комуналних предузећа у Србији, покренуо је низ других иницијатива, које је Влада делимично усвојила и вероватно ће у наредном периоду усвојити у целости. Што је посебно битно, поред подршке Владе Републике Србије, за те иницијативе министра Кркобабића подршку је дао и председник Републике Србије господин Александар Вучић, дала је

Српска академија наука и уметности, дао је српски патријарх, али и целокупна српска јавност.

Влада Србије усвојила је програм обнове српског села. На тај начин можемо вратити младе или задржати постојеће младе у тим селима. Једино на тај начин избећи ћемо садашњу стварност, драга господо – у градовима нема шта да се ради, а у селима нема ко да ради. Тешки услови за живот, удаљеност од градова, недостатак путева, продавница, школа, вртића, пошта, апотека, али и свих других погодности које имају грађани у градовима усложњавају живот на селу.

Не без разлога, господин Ристо Костов у листу „Данас“ пише: „Да сељак постане господин: недосањани сан Захарија Трнавчевића, у режији Милана Кркобабића“. Цитираћу део чланка господина Костова: „Ново, веома храбро и сасвим оригинално за модерну Србију је што министар Кркобабић већ ствара кроки и удара темеље нове аграрне реформе, која би уједно била и промоција нове социјалне политике и нових вредности на селу. Конкретно, за спас села, за почетак дугог процеса опоравка нуди решење које се тешко одбија: да младим људима држава понуди од 20 до 50 хектара државне земље на бесплатну обраду и још по десет хиљада евра за сваког запосленог у пољопривредном газдинству“.

Стварање услова за бољи живот на селу и задржавање младих на селу има важну безбедносну улогу с обзиром на то да је велики број напуштених села или села са малим бројем становника у пограничном подручју. Замолио бих вас за мало пажње. Земља и жена се не остављају; напуштена жена је незаштићена, напуштена земља је небраћена.

Господине министре, молио бих вас још једном да у потпуности подржите иницијативе господина министра Кркобабића: пре свега развој задругарства као основа за бољу и продуктивнију пољопривредну производњу; уступање државног пољопривредног земљишта младим брачним паровима; субвенционисање радних места у пољопривредним газдинствима, 10.000 по радном месту, по принципу субвенционисања радних места у неким другим гранама, односно при инвестицијама неких страних и наших инвеститора; обнова и реновирање домова културе; обука на савременим рачунарима. Верујем да сте ви на Влади... И да су одобрена одређена средства за све ове активности.

Ових дана имали смо прилику да отворимо две нове задруге. Пре неки дан имали смо конференцију за новинаре са тим задругарима, задругама; ти људи су презадовољни овом иницијативом. Само тако можемо задржати младе људе на селу, евентуално вратити неке који желе да се баве пољопривредом. Имамо велики број стручњака из пољопривредног домена: и агронома, и пољопривредних инжењера, и

ветеринара, који жељно очекују да се ангажују по одређеним питањима у оваквим случајевима.

За формирање задруга, само бих поновио и позивам све заинтересоване грађане Србије који живе од пољопривреде, за новоформирану задругу Министарство или кабинет министра Кркобабића даје до 50.000 евра, а за старе задруге до 100.000 евра, које треба да обнове пољопривреду и да евентуално запосле одређени број људи.

Програм развоја задругарства добио је пуну подршку пре свега академијског Одбора за село САНУ, и то је свакако велика ствар. Мислим да се око ових иницијатива господина Милана Кркобабића цела држава сложила, верујем и опозиција и позиција. Једино на тај начин можемо успети да задржимо наше младе.

Милан Кркобабић је стално на терену од заседања Владе Републике Србије у Нишу и доношења одлуке да се југоисточна Србија, односно ових пет управних округа: Нишавски, Топлички, Пиротски, Пчињски и Јабланички, посебно третира. Господин Милан Кркобабић је обавио разговор и обишао све округе, разговарао са свим председницима општина југоисточне Србије, а има их 41. Направили су договоре да ће локална самоуправа такође да учествује са својим програмима и капацитетима и у формирању задруга, и у обнови домова, и у подели земљишта, тако да морамо схватити да је ово један државни пројекат, један државни задатак и као таквог морамо га подржати.

Пре неки дан обилазио сам Пчињски округ, села у општинама Прешево, Бујановац, Врање и Врањска Бања, и могу вам рећи да је слика веома суморна: клубови омладине, задружни домови, све је то веома суморно и у лошем стању. Молим, имајући у виду да је за обнову домова културе у кабинету министра Кркобабића одобрено осам милиона евра за наредне три године, позивам министра културе господина Владана Вукосављевића да и он са својих позиција обезбеди одређена средства како би помогли у обнављању тих домова. То је један од предуслова да задржимо младе.

Обнова и оживљавање српског села – рећи ћу још једну реченицу – у петак, у Нишу, у скупштинској сали имамо трибину на ову тему, где ће бити присутни сви председници три округа: Пиротског, Нишавског и Топличког. Господине министре, ако имате представника кога можете послати у Ниш, сутра у 12 сати, било би нам задовољство.

Посланичка група ПУПС ће након ове расправе и расправе у појединостима, након побољшања квалитета овог закона кроз усвајање одређених амандмана које смо предложили, подржати овај закон. Захваљујем на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Владимир Ђурић.

ВЛАДИМИР ЂУРИЋ: Поштоване колеге посланици, господине министре, уважени грађани Србије, данас имамо на дневном реду још један од закона којима нас Влада Србије спасава од претњи за које се медијски свесно распирују страхови код нас. Данас регулишемо услове под којима ћемо, веома рестриктивно, дозволити држављанима ЕУ да стекну право власништва над нашим пољопривредним земљиштем онда када је продавац пољопривредног земљишта наш, домаћи држављанин, дакле физичко лице, у једној таквој приватној трансакцији.

Став наше посланичке групе је да смо пре регулисања ове проблематике на заштити нашег пољопривредног земљишта могли урадити много тога, а нисмо. Наиме, могли смо донети прописе којима бисмо нашим пољопривредним произвођачима омогућили да под повољним условима купе државно пољопривредно земљиште, да се кроз систем задруга економски оснаже, да се конкурентски оснаже и да тако конкурентски оснажени одговоре на те претње од грабежи за нашим домаћим пољопривредним земљиштем.

У погледу њихове конкурентске снаге и њиховог оснаживања могли смо пре тога разбити откупљивачке и прерађивачке монополе и картеле; могли смо доследно примењивати законе према разноразним загађивачима каналске мреже. О томе је било речи од стране претходних говорника. Наши грађани знају, они који живе поред каналских мрежа, како изгледају ти канали и знају ко их загађује.

Нажалост, ми смо донели одредбе Закона о пољопривредном земљишту о првенству закупа 30% земље на нивоу локалне самоуправе на 30 година у корист правних лица и инвеститора. То првенство закупа решава се по посебној уредби. Та уредба предвиђа формирање комисије у којој су три министра; одлучивање је стављено тој петочланој комисији у руке. Она доноси одлуку о дугорочном закупу на 30 година по разноразним општим и посебним мерилима која су у тој уредби дефинисана. Та комисија процењује која је инвестиција више оправдана од неке друге, при чему нема дефинисаних бројчаних критеријума за један овако широк појам као што је оцена оправданости. Ту имамо једно дискреционо одлучивање на основу неких нејасних и непознатих критеријума.

Ми ћемо дати у дугорочни закуп пољопривредно земљиште по праву првенства закупа на 30 година и по одређеним посебним мерилима којима ће се руководити министри у комисији када буду одлучивали о томе, а истовремено немамо дефинисано колико у укупном скору вреди то што је неки инвеститор високо рангиран по референцама, али је нпр. тек трећи по броју новоотворених радних места која ће та инвестиција донети. Дакле,

имамо побројане критеријуме, без њиховог пондера, без њихове тежине, колико нам они заправо вреде.

Онда, рецимо, кажемо – даћемо пољопривредно земљиште тамо где је велики допринос инвестиције, па сада цитирам: „на побољшању конкурентности и на обезбеђивању стабилног дохотка и постојаног окружења на домаћем тржишту“. На који начин ће ико доказати да нека инвестиција више доприноси обезбеђивању стабилног дохотка на домаћем тржишту него нека друга? Министри из комисије сада могу нама поставити питање – на које ћете ви начине доказати да неће? Легитимно је питање.

Зашто ово говорим? Зато што причамо о закону којим бранимо наше пољопривредно земљиште од грабежи, наводно, а истовремено оваквим критеријумима дајемо до 30% земље на нивоу локалне самоуправе правним лицима са инвестиционим плановима на период од 30 година. Тридесет година је заиста неке и животни век, 30 година је озбиљно дуг економски циклус за некога, поготово за домаћег пољопривредника који је узео кредите да купи механизацију па му је ускраћена могућност да кроз јавно надметање дође до тог пољопривредног земљишта које је раније закупљивао и због кога је и узео кредите за механизацију. Остаће му кредити, изгубиће земљу.

То што се на јавни позив за првенство закупа може јавити било ко поступак не чини транспарентним. Јављање на јавни позив је само почетак поступка, поступак се завршава додељивањем погодности дугорочног закупа по праву првенства на период од 30 година тек када се потпише уговор, тада је поступак окончан. Чак и тада постоје још неке обавезе које следе по уговору. Дакле, само објављивање јавног позива и могућност да се свако на њега јави поступак не чини транспарентним.

Посебно је интересантно како је проблематика првенства закупа третирана у извештају Министарства пољопривреде за први квартал ове године у делу који је дала Управа за пољопривредно земљиште. Из тог извештаја заправо, као да се ради о управи за управљање документима, ми не видимо како држава газдује пољопривредним земљиштем, колико је повећан приход по основу закупа, по ком основу: по првенству, по пречем закупу, по сточарској производњи, по јавном надметању, по овом, по оном. Дакле, имамо извештај у ком се набрајају бројеви докумената по врстама – обрађено је толико и толико уговора, толико и толико годишњих програма и планова итд. То је као управа за документационо управљање.

Надаље, пре свих ових одредаба којима регулишемо право држављана ЕУ нисмо решили наводњавање, нисмо обезбедили да наше пољопривредно земљиште добаци што већу економску вредност, без обзира на климатске услове. За пољопривреду смо буџетирали свега 2,47%

укупних буџетских расхода и издатака; 2,47%, ако се узме члан 8. Закона о буџету и фамозни ексел од 8.000 редова, 43 милијарде динара у односу на 1.916 милијарди динара, дакле када се то стави у однос, рекао бих да је пољопривреда буџетски закинута Законом о буџету, јер она носи 10–12% нашег БДП-а, зависно од године. Очекивао бих од министра пољопривреде да се избори да учешће пољопривреде у буџету буде што веће.

Тим истим Законом о буџету предвидели смо само 68.000.000 динара за изградњу система за наводњавање по основу Закона о потврђивању Уговора о зајму између Владе Републике Србије и Фонда за развој Абу Дабија. Дакле, по фамозном споразуму са Фондом за развој Абу Дабија само 68.000.000 сам успео да пронађем у Закону о буџету на име финансирања пројекта наводњавања. И, опет, у извештају Министарства за први квартал нисам пронашао информацију о томе како тај пројекат напредује.

Ви јесте показивали слике одређених инвестиција за наводњавање. То су, како сте рекли, слике „Ал Равафеда“. Морам да кажем, „Ал Равафедов“ завршни рачун за 2016. годину на АПР-у још увек није објављен, нема га, недоступан је. У 2015. „Ал Равафед“ је имао 217.000.000 динара губитка, на АПР-у објављено. О реализацији пројекта за наводњавање са Фондом за развој Абу Дабија у извештају Министарства за први квартал нисам нашао ништа.

Законом о буџету су предвиђени, дакле законом су прописани циљеви, и врло су експлицитни: да ће се формирати јединица за имплементацију пројекта, да ће се пројектом управљати у складу са добром инжењерском и финансијском праксом, да ће се примењивати принципи међународног јавног надметања, да ће се изградња уговорати са локалним надлежним водопривредним предузећима и, врло експлицитно, да ће бити изграђено 80 пумпних станица, 14% канала изграђено, реконструисано, 92% пројектованих радова реализовано.

То су циљеви прописани Законом о буџету. Можда је све то реализовано, али волео бих да као народни посланик и сви ми овде, колеге, имамо то написано у извештају, да тај извештај буде доступан јавности. Волео бих да имате само маркетиншки проблем, како бих рекао, односно да то није наведено у извештају. Надам се да је само то у питању.

Друга ствар, нисмо заштитили наше пољопривредно земљиште од града, или јесмо, али бих волео да добијем контраинформације о томе. Наиме, Закон о одбрани од града у члану 15. прописује да друштва за осигурање 10% премије коју уговоре на име осигурања усева треба да издвоје у корист прихода буџета Републике Србије на име противградних мера заштите. То је допринос Гарантном фонду Удружења осигуравача и

било би корисно чути како се тим средствима располаже и шта је конкретно од тог новца инвестирано у одбрану од града, јер не ради се о малом новцу.

Ако се узме податак о томе колико је осигурања усева уговорено у 2016. години, са сајта Народне банке Србије, 10% од тога је око 2,3 милиона евра. Сама компанија „Дунав осигурање“ у напоменама уз свој завршни рачун наводи да су они издвојили у ове сврхе 53.000.000 динара. Дакле, говоримо о 2,3 милиона евра који су прикупљени за одбрану од града. Пре неколико дана смо имали катастрофалну ситуацију у Горњем Милановцу, где је све било бело, покривено ледом.

Што се тиче самог законског решења, уставни основ који је предлагач навео, позвао се на члан 97. тачке 9. и 12, дакле одрживи развој, „Република Србија уређује и обезбеђује одрживи развој, систем заштите и унапређења животне средине, заштиту и унапређивање биљног и животињског света; развој Републике, политику и мере за подстицање равномерног развоја“, као уставни основ могла се навести и тачка 7. која прописује да Република Србија уређује и обезбеђује „својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине“.

Законом о пољопривредном земљишту оно је, у складу са чланом 1, проглашено за добро од општег интереса. Устав такође регулише поступање са добрима од општег интереса и то је такође нешто што је требало у образложењу закона бити наведено као уставни основ, да видимо имамо ли га или немамо, можемо ли дозволити странцима, држављанима ЕУ, да купују земљу или не. Када је реч о добрима од општег интереса, а пољопривредно земљиште је једно од њих, Устав прописује да странци могу стећи право концесије над природним богатствима и добрима од општег интереса, као и друга права предвиђена законом. Дакле, по Уставу, страна физичка лица могу стицати право својине над добрима од општег интереса.

Релевантан је, такође, члан 88. Устава који каже да је коришћење и располагање пољопривредним земљиштем слободно и да се законом могу ограничити облици коришћења и располагања, тако да остаје нејасно зашто Влада није комплетан овај уставни основ навела, јер се ради о осетљивој проблематици. Дакле, претња је да ће наше пољопривредно земљиште бити разграбљено у једној свеопштој куповини од стране странаца, који само чекају на граници да 1. јула дођу, као да не знамо да су они све ове године били ту, у форми правних лица са иностраним капиталом, која нису купила баш мало пољопривредног земљишта.

Искрено речено, поставио бих и питање саме одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању која је наведена као основ и као наша обавеза из које проистиче ова одредба закона. Превод одредбе члана 63.

став 2, која стоји на сајту Привредне коморе Србије, Споразума о стабилизацији и придруживању каже: „У периоду од четири године од ступања на снагу овог споразума Србија ће постепено усклађивати своје законодавство које се односи на стицање својине над непокретностима у Србији, како би држављанима чланица ЕУ осигурала исти третман као и својим држављанима.“ У периоду од четири године од ступања на снагу ћемо осигурати исти третман. С друге стране, предлагач каже: „У периоду од четири наредне године од ступања на снагу“, цитирам, „а тај период истиче 1. септембра ове године, требало је да постепено усклађујемо наше законодавство како бисмо држављанима ЕУ осигурали исти третман“.

Дакле, ако прочитамо оно што је Влада у образложењу написала и ако прочитамо превод одредбе Споразума са сајта Привредне коморе, нејасно је да ли треба 1. 9. да обезбедимо држављанима ЕУ исти третман или 1. 9. треба да почнемо да усклађујемо закон како бисмо им исти третман, једног дана, у поступку усклађивања коначно обезбедили.

Какво год да је тумачење, ми ћемо свакако овим законским решењем искорачити чак и испред неких актуелних пуноправних чланица ЕУ.

Ми смо свакако проевропска странка, али сматрамо да се европске вредности најпре мере у владавини права, у темељеном преговарању и чврстој борби за заштиту сопствених интереса, а онда, након тога, у доследном спровођењу уговореног. Ово како је написано у Споразуму о стабилизацији и придруживању, кад се прочита превод и кад се прочита образложење Владе, заиста остаје нејасно. Знате како, прописе пишу правници, али њих треба да спроводе и обични грађани, привредници који су економисти, инжењери, који нису правници. Ако су они нејасно написани, онда ми као законодавци нисмо добро урадили посао.

Какво год да је тумачење, ми ћемо, рецимо, искорачити испред Мађарске, која је овде више пута данас спомињана и која је Уставом забранила странцима да купују земљу, али уредно даје кредитну подршку својим новим држављанима који долазе из Војводине да купују земљу у Војводини; тај проблем нема.

С друге стране, интересантнији пример нам је Република Хрватска, која је пуноправни члан ЕУ и која је стицање власништва над пољопривредним земљиштем онемогућила не само нама који нисмо у ЕУ, него и странцима који јесу држављани ЕУ. Ми ћемо на овај начин наше грађане довести у неравноправан положај, јер ће хрватски држављанин, под неким (слажем се, врло рестриктивним) условима, пољопривредно земљиште моћи купити у Србији, а да српски држављанин то у Хрватској

неће моћи урадити ни када ми постанемо пуноправни члан ЕУ, а не може ни до тада. Дакле, то је нешто што нисмо добро извагали.

Да не улазим сад у то да ли је то зато што је Споразум о стабилизацији и придруживању лоше испреговаран или није. Доста међународних споразума је лоше испреговарано. Могли смо заштиту од града и системе за наводњавање финансирати од рудне ренте, по енергетском споразуму по ком је НИС ослобођен тржишне вредности рудне ренте, могли смо. Могли смо пуно тога урадити, али нисмо. Просто, некако тај буџет, то је као Алајбегова слама, пуни се овако и онако, али се крчми на све стране. Немамо стратешко промишљање и нисмо конзистентни у управљању јавним интересом и јавним средствима.

Још једна ствар која је, по мени, незграпна: Закон о пољопривредном земљишту у погледу отуђивања пољопривредног земљишта регулише само један специфичан део промета те врсте некретнина, да се тако изразим – ситуацију када је продавац држава, а купац домаће физичко лице. То је оно што Закон о пољопривредном земљишту регулише. Ми смо сада у том закону и у том његовом делу који регулише само то додали само још један члан закона који регулише још једну подврсту промета пољопривредног земљишта: између домаћег физичког лица и држављанина ЕУ, физичког лица, при чему смо наслов променили тако да прејудицира као да ћемо тиме промет пољопривредног земљишта потпуно регулисати.

Промет пољопривредног земљишта није регулисан само Законом о пољопривредном земљишту. Регулисан је и Законом о облигационим односима, ако хоћете, регулисан је и Законом о промету некретнина, регулисан је и Законом о основама својинскоправних односа, у ком је, узгред буди речено, за права страних држављана да стичу својину над некретнинама предвиђено начело узајамности. Зашто нисмо у предлогу овог законског решења такође предвидели начело узајамности?

Враћам се на пример Републике Хрватске. Дакле, право стицања својине над пољопривредним земљиштем није једнако регулисано ни у свим земљама чланицама ЕУ. Ми уз услове за стицање власништва над нашим пољопривредним земљиштем дајемо држављанима ЕУ, колико год да су рестриктивни, биће неки услови, при чему... Доћи ће нам неко из Хрватске, у којој ми никако не можемо купити ништа, доћи ће нам неко из Мађарске, у којој ми никако не можемо купити ништа. Дакле, начело узајамности је, по мени, ствар која овде озбиљно изостаје. Ми ћемо покушати амандманом то да урадимо.

Коначно, порука наше посланичке групе за овај део начелне расправе је – није претња Споразум о стабилизацији и придруживању, није

наше пољопривредно земљиште нешто на шта ће инострани држављани навалити, није оно ни јефтино, није ни инвестициона клима код нас нарочита, па да ће сви да трче овамо, али, понављамо, нисмо добро испреговарали Споразум о стабилизацији и придруживању, могли смо боље. Наши изабрани представници нису адекватно штитили јавни интерес и интерес грађана ове земље. Ово је сада – дај да се уради шта се урадити мора, да се спасе шта се спасти може.

Толико за сада од наше посланичке групе. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала лепо.

Реч има министар.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Захваљујем, госпођо председавајућа.

Поштоване колеге народни посланици, желим укратко да дам пар коментара на претходно излагање. Једино у чему бих се сложио јесте ово на крају, а то је да ми сад лечимо последице лошег преговарања о ССП-у у погледу либерализације трговине пољопривредним земљиштем. То је чињеница и ово је, у ствари, лек који имамо у овом тренутку.

Повезаћу то укратко са оном причом коју сте потенцирали, везано за третман. Третман и услови нису исто, то треба јасно ставити до знања. Ви сте у вашем излагању још неке ствари покушали да повезујете, али оно што је чињеница јесте да ми на овај начин, регулишући... Ради се о међународном споразуму између Европске уније с једне стране и Републике Србије с друге стране; свеобухватно се посматра Европска унија, не свака њена чланица појединачно. То је, када је реч о физичким лицима, овде регулисано, дати су посебни услови и максимално смо заштитили српски интерес, колико год смо могли, у складу са овако испреговараним Споразумом о стабилизацији и придруживању.

Једна ствар коју сте помињали малопре везана је за инвестиције и транспарентност поступка давања пољопривредног земљишта на 30 година. Морам само једну ствар рећи, ту се не ради о инвестицијама у примарну пољопривредну производњу, него о ономе што на свом крају има тзв. *food processing*, односно прерађивачку индустрију. Поступак је апсолутно транспарентан, од свог почетка, са доношењем закона, уредбе, јавног позива, целог поступка обавештавања и закључења уговора. У току данашње расправе причао сам о томе који су резултати овог поступка. Не знам да ли сте били ту, жао ми је ако нисте чули. У сваком случају, у извештају који ће бити предат надлежном одбору биће ти резултати.

Исто као за системе за наводњавање који се финансирају из Абу Даби фонда; ове године ће бити искоришћен капацитет око петнаест-шеснаест милиона евра од укупног капацитета који нам стоји од тог

кредита. Једанаест пројеката ће бити реализовано на тај начин. Ту нема никакве дилеме и нико ништа не крије, све ће бити транспарентно. Исто као што је био и овај поступак. Ја сам у децембру овде слушао приче да ће све бити по систему договарања – нема никаквих јавних позива, свако ту ради шта хоће. Доказали смо да радимо потпуно транспарентно и нема ту никакве дилеме. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Владимир Ђурић.

Изволите.

ВЛАДИМИР ЂУРИЋ: Хвала.

Захваљујем се на одговору. Слажем се са вашом констатацијом да намерава да спроведете поступак првенства закупа транспарентно, али уредба којом је он регулисан је, како бих рекао, доношење одлука на основу непрецизно дефинисаних критеријума. Како ћете вредновати пројекат који вам је прворангиран по броју запослених, а трећерангиран, ако уопште успете да рангирате критеријум, по доприносу економском развоју локалне заједнице? Како ћете уопште квантификовати? Шта ћете рећи, да овај пројекат три киле доприноси економском развоју локалне заједнице, а овај две и по? Па онда ћете рећи – ако си другопласиран по овом критеријуму, а првопласиран по овом, онда си генерално првопласиран, или како?

Темељно сам читао уредбу, мени заиста није јасно како ћете те тако растегљиво дефинисане критеријуме, који су потпуно квалитативни, без иједне бројке за рангирање, спровести? Јако бих волео да видим ту ранг-листу. Апелујем да то буде саставни део наредног извештаја Министарства пољопривреде. Јер, знате шта, одредбе у којима се одлуке доносе без квантитативно опредељених и прецизно дефинисаних критеријума, дубоко су коруптивне. Не желим било кога овде да оптужим за корупцију, али знате како каже пословица – прилика чини... Да не ризикујем сад повреду Пословника. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има Бранислав Недимовић.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Само кратка опаска на ово: не само да ће вам бити доступан извештај у погледу предмета који су одобрени, односно нису одобрени, него на увид можете добити комплетну документацију о сваком предмету. Анализа сваког пројекта...

Само ћу подсетити, конкурише се за простор једне локалне самоуправе; уколико постоје два пројекта која су на истом простору, они могу бити квантификовани на тај начин о коме ви причате. Имате могућност увида и сваком ће то бити доступно. Исто смо рекли људима из Мреже за реституцију. Немамо ми шта да кријемо у овом. Нама је циљ

један, а то је да добијемо што више пројеката у области прерађивачке индустрије и да по једном хектару имамо што већу вредност инвестиција. Само то. Биће то у извештају, не треба ниједног тренутка да сумњате. Овај други део не бих ни коментарисао.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има Снежана Богосављевић Бошковић.

СНЕЖАНА БОГОСАВЉЕВИЋ БОШКОВИЋ: Поштована председнице, господине министре са сарадницима, поштовани посланици, даме и господо, поштовани грађани Србије, тема парламентарне дебате овог скупштинског заседања изузетно је важна. Могли бисмо рећи да је у самом врху приоритетних и високоосетљивих тема сваког озбиљног и одговорног друштва. То је разумљиво, јер пољопривредно земљиште је добро од општег интереса, ограничен и необновљив природни ресурс, ресурс који смо наследили од наших предака и ресурс који смо позајмили од наших потомака.

Пољопривредно земљиште је основ српске пољопривреде, пољопривреде која је деценијама жила куцавица српске економије и саставни део социјалне политике, гарант социјалног мира, сигурности и егзистенције великог дела нашег становништва. Тако је било некада, тако је и данас. Данас око 19% од укупно запослених у Србији, дакле сваки пети, ради у пољопривреди.

Допринос пољопривреде српској економији и даље је велики. Навешћу само неке од показатеља: вредносни удео пољопривредних и прехранбених производа у укупном БДП-у наше земље просечно је око 10%; прошле године био је готово око 15%. У укупном извозу пољопривредни и прехранбени производи учествују са око 22%. Уз то, наша пољопривреда је једина грана привреде у Србији која годинама бележи суфицит у спољнотрговинској размени, и он из године у годину има раст. Примера ради, суфицит у спољнотрговинској размени пољопривредним и прехранбеним производима 2014. године био је нешто већи од милијарду евра, 2015. године био је 1.200 милијарди евра, а прошле, 2016. године рекордних 1.600 милијарди евра.

Када се овим показатељима дода и податак да је укупна вредност производње српског агара 2016. године била већа од пет милијарди евра, јасно је да је српска пољопривреда на добром путу и да ће и убудуће, уз напоран рад и још већа улагања, у складу са циљевима и правцима развоја садржаним у стратегији коју смо усвојили 2014. године, бележити све боље и боље резултате.

Пољопривредно земљиште је наше природно богатство, огроман ресурс за развој пољопривреде, али и свеукупан економски просперитет државе Србије. Република Србија располаже са око пет милиона хектара

пољопривредног земљишта, од чега око 3,5 милиона хектара јесу оранице и баште, воћњаци и виногради, а око 1,5 милиона хектара ливаде и пашњаци.

У погледу власничке структуре, око 20% расположивог пољопривредног земљишта или око милион хектара је у јавној, тј. државној својини, од чега је око 830.000 хектара, према подацима Републичког геодетског завода, земљиште које је идентификовано у виду катастарских парцела, док је око 200.000 хектара земљиште које се још увек води као друштвено, задружно, земљиште мешовите својине и слично. Преосталих 80% или готово четири милиона хектара је у приватној својини, тј. у приватном власништву физичких и правних лица.

Законска регулатива везана за земљишну политику до сада односила се претежно на пољопривредно земљиште у државном власништву. Тако је, на пример, 2015. године усвојен закон којим се правно регулишу питања заштите, уређења и коришћења искључиво пољопривредног земљишта у државном власништву. Новим предлогом закона из 2015. године практично се допуњује правним уређењем неких питања која се тичу продаје пољопривредног земљишта, и то сада искључиво пољопривредног земљишта у приватној својини.

Осим тога, желим да истакнем да је било много разлога због којих је Влада Републике Србије 2015. године, на предлог Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Народној скупштини предложила закон као правни оквир за увођење реда у праксу коришћења државног пољопривредног земљишта. Подсетићу вас само на неке разлоге, а то су били: нерационално коришћење овог природног ресурса, тј. мали удео легално издатог земљишта у закуп и велики део у такозваној сивој зони; велике неправилности, неажурност, злоупотребе у коришћењу државног пољопривредног земљишта и, као последица свега тога, огромни економски губици и за државу и за пољопривреду. Процењена штета тада износила је десетине и десетине милиона евра на годишњем нивоу и директно се одражавала на мања издвајања за пољопривреду како из републичког, тако из покрајинског и буџета локалних самоуправа.

Иако су од доношења тог закона прошле тек непуне две године, позитивни ефекти његове примене су видљиви: данас су готово све локалне самоуправе ажурне у доношењу годишњих програма заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта; поштују се рокови, процедуре јавног надметања за издавање овог земљишта у закуп. Мали пољопривредници равноправно са великима учествују на лицитацијама и сада имају много веће могућности да закупе државно пољопривредно земљиште него што је то раније било. Уз то, значајно су повећани приходи

од закупнина, па су, захваљујући у великој мери и томе, већ за 2017. годину могла да се одреде већа средства из републичког за аграрни буџет.

Осим наведеног, закон из 2015. године веома прецизно и јасно искључује сваку могућност да странац купи пољопривредно земљиште које је у државном власништву. Сва правна решења из овог закона, а само на нека од њих сам се осврнула, задржана су и у новом предлогу закона нису мењана.

Разлози за нове измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту о којима данас дискутујемо, као што је то детаљно образложено у Предлогу закона, произилазе из Споразума о стабилизацији и придруживању, који је Србија потписала са државама чланицама ЕУ 2008. године. Потписивањем овог споразума Србија је преузела, између осталог, обавезу да од 1. септембра 2017. године омогући грађанима ЕУ куповину пољопривредног земљишта у Србији под истим условима као и српским држављанима. Нема сумње, овај део Споразума изузетно је лоше испреговаран. Данас жалимо што тадашњи преговарачи нису са много више мудрости и одговорности за наше пољопривредно земљиште договорили либерализацију трговине онда када Србија постане пуноправна чланица ЕУ, онако како су то чиниле и друге земље у процесу придруживања.

Уместо тога, потписивањем Споразума прецизирани су рокови за његово спровођење. Тако су нам они који су неодговорно преговарали и потписали Споразум, не марећи за природна добра и ресурсе, ускратили могућност заштите достојанства и поноса, јер бићемо прва земља која је пре стицања пуноправног чланства у ЕУ уопште разматрала питања продаје пољопривредног земљишта страним држављанима.

Наравно, оправдано се поставља питање да ли смо могли да изменимо Споразум након његове ратификације, а последња ратификација је била 2013. године, и на тај начин одложимо доношење овог закона. Наравно, мислим на део који се тиче пољопривредног земљишта. Нажалост, за измене Споразума, уз евентуално прихватање, у том смислу, преговора од стране ЕУ, била је потребна сагласност и поновна ратификација од свих 28 држава чланица Уније. Јасно је да су због оваквих процедура Европске уније наше могућности да издејствујемо било какве измене биле минималне.

Ипак, упркос томе, надлежне институције претходних неколико година чиниле су низ напора да се 1. септембар 2017. године као рок одложи. Тако је, рецимо, Министарство пољопривреде и заштите животне средине 2015. године, када сам ја била на челу тог министарства, урадило детаљну анализу преузетих обавеза Србије у погледу либерализације трговине пољопривредним земљиштем и, с тим у вези, детаљну анализу

потенцијалних проблема и ризика институционалног и законодавног усклађивања са одредбама из Споразума. Осим тога, Министарство је припремило и упоредан приказ различитих законских решења као примера добре праксе из земаља које су успеле да сачувају своје пољопривредно земљиште у државном власништву или у власништву својих грађана.

Све то послужило нам је као добра аргументација да спорна питања трговине пољопривредним земљиштем покренемо на Преговарачкој групи 4, која се бави питањима слободе кретања капитала. Због изнетих аргумената од стране представника нашег министарства Преговарачка група 4 је за стручну и независну експертизу ангажовала стручњаке два наша научна института, Института економских наука и Института за економику пољопривреде. Верујем да су њихове анализе, мишљења и препоруке користиле садашњем министру и његовим сарадницима у припреми предлога овог закона.

Дакле, јасно је, Влада, суочена са преузетом међународном обавезом Србије, роковима али и обавезом да заштити домаће националне интересе, у овом случају да пољопривредно земљиште остане у највећој могућој мери у власништву наших грађана и српских домаћина, предложила је закон о коме данас расправљамо.

Предложеним законом правно се регулишу услови под којима физичка лица држављани земаља ЕУ могу стећи власништво над пољопривредним земљиштем у Србији које је сада у приватној својини наших грађана. Прописани услови су строги и за све оне који буду заинтересовани за куповину земљишта по овом закону биће тешко да их испуне. Уз њих, предложеним законом предвиђа се и право прече куповине пољопривредног земљишта од стране државе Србије. Предлаже се и формирање посебне комисије, владине комисије, која ће се бавити реализацијом овог права.

Ми посланици СПС-а сматрамо да је право првенства куповине пољопривредног земљишта од стране државе Србије добро и важно решење да се заштите домаћи национални интереси када је реч о пољопривредном земљишту, јер подржавамо све мере које ће допринети да наше пољопривредно земљиште остане у власништву наших грађана и у власништву српских домаћина.

Као допуну овом решењу предлажемо да Влада, држава формира посебан фонд који ће бити искључиво за намену куповине пољопривредног земљишта које би евентуално наша физичка лица понудила на продају било ком страном држављанину. Сматрамо да овај фонд може да буде финансиран не само из средстава буџета већ и из донација, поклона и разних других извора. Средствима фонда и коришћењем права прече

куповине од стране државе Србије пољопривредно земљиште би се сачувало, јер би држава пољопривредно земљиште понуђено за продају куповала и оно би постало државни ресурс.

Наш предлог је да овако купљено пољопривредно земљиште, које би било у државној својини, држава понуди на коришћење, без накнаде, младим пољопривредницима који желе да остану на селу, да увећају посед и своју пољопривредну производњу.

Такође, Посланичка група СПС има још један предлог за допуну закона, и то у форми амандмана. Наиме, сматрамо да закон треба допунити одредбом којом се забрањује продаја пољопривредног земљишта у граничном појасу од десет километара. Сматрамо да би то било изузетно важна мера безбедности и заштите државних интереса, заштите државне границе.

Иначе, оваква заштитна мера је прописана још увек важећим Законом о пољопривредном земљишту и односи се на државно пољопривредно земљиште и наше грађане. Аналогно томе, логично је да исто ограничење, односно иста забрана важи и за пољопривредно земљиште које је у приватној својини и које евентуално може бити предмет продаје физичким лицима држављанима земаља ЕУ.

Верујемо да ови наши предлози могу допринети побољшању квалитета закона, да ће их Влада озбиљно размотрити и наравно да очекујемо да буду прихваћени.

Због свега наведеног Посланичка група СПС ће подржати предложене измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту.

Захваљујем на пажњи.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Владимир Орлић.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала лепо.

Даме и господо народни посланици, Посланичка група СНС подржава предложене измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту. То смо у току данашње расправе већ истакли и користим прилику да то кажем поново. Подржавамо предлог зато што овим предлогом на заиста одличан начин постижемо две добре ствари истовремено. Ту нема никаквих дилема и нема никаквог бирања између овога и онога и једне или друге ствари; ми заиста и једно и друго добро и корисно за ову државу и за њене грађане постижемо у исто време.

Прва ствар, испуњавамо своју међународну обавезу (причало се о томе данас доста, а биће приче и наредних дана сигурно), која проистиче из Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне, те Републике Србије, с друге стране.

Одговорно понашање државе подразумева поштовање тих међународних обавеза, управо супротно од онога што су нам снажно сугерисали многи са супротне стране сале и многи који нису ни у сали ни у земљи. Добро, био је август месец и проводило се, што се каже, од Бриона до Либана.

Неки су, чујем, и даље тамо, брину се за радничка права и опште стање у земљи са егзотичних плажа, али ајде сада да се мало ради. Сугерисали су нам да не треба да се поштују те обавезе које проистичу из међународних споразума, користили чак изразе попут „банана државе“, „дилетантски“ итд. Видите, управо то би могло да се каже за оне који те међународне обавезе не разумеју и не поштују. Ми их разумемо, поштујемо и на овај начин испуњавамо кроз предлог попут данашњег.

С друге стране, води се рачуна о нечему што је елементарни интерес грађана ове земље, на шта се страшно позивају они који никако на речима не подржавају европске интеграције, никако, али опет само на речима, не сматрају да је било шта што има везе са Србијом и Европом у исто време за ову земљу корисно.

Видите, те мере заштите, које се односе на увођење обавеза за некога ко није држављанин ове земље а има намеру да поседује као физичко лице пољопривредно земљиште које проистиче из приватне својине... Увођење одређених услова који морају да буду испуњени као обавезујући услови јесте одређена мере заштите. И да, ми и то постижемо овим предлогом.

Да је предлог одличан, довољан доказ је и ток расправе. Могу већ сада да кажем, са великом сигурношћу, ми ћемо подржати овај закон и ми ћемо за њега гласати након што се заврши расправа у појединостима, јер је постало више него јасно шта можемо да чујемо, односно шта не можемо да чујемо као било какву контрааргументацију.

Било је поприлично забавно гледати како се поједини из петних жила натежу да објасне да јесу за европске интеграције али нису за то да се испуњавају обавезе у том смислу, или да јесу за то да се заштите грађани Србије, али нису за то да се усвоји закон који управо треба да спроведе ту заштиту. Више је него забавно гледати како се одређени уpletу као пиле у кучину, покушавају да извуку закључак, а тога нема, нити га уопште може бити када се на тај начин поступа.

Али због грађана који ово гледају, да се разумемо, наш примарни интерес увек је, на првом месту, интерес Србије. У том смислу, интерес Србије јесте и да настави своје европске интеграције и да заштити грађане Србије. Када се тај интерес постигне истовремено на два колосека, то је двоструко добро. Ко то не разуме, може само да настави да покушава да

пронађе одговарајуће образложење зашто је против, али неће га наћи, видело се то данас.

Чули су се данас разни коментари, на пример: да ли се може ставити на терет парламентарној већини, пре свега Српској напредној странци у њој, да ли се може ставити на терет Влади Србије, да ли се може ставити на терет председнику државе Александру Вучићу све оно што није добро, дефакто, у вези са Споразумом о стабилизацији и придруживању? Дакле, ми поштујемо Споразум, ми се озбиљно односимо према својим обавезама, али то није разлог да не кажемо – људи, није све то било сјајно, било је ту озбиљних проблема.

Ти озбиљни проблеми односе се на питање како је тај споразум испреговаран тада, 2008. године, када је преговаран, и у ком је то облику потписан од стране оних којима се тада журило да направе нешто што ће бити довољно звучан резултат у предизборном периоду. У тој журби заборавили су штошта, између осталог и оне одредбе које би се називале заштитним клаузулама и које би омогућиле да се испуне жеље свима онима с друге стране који су надугачко и нашироко причали – како је могла Хрватска да одложи примену када је реч о праву на поседовање пољопривредног земљишта, како је могла Словачка, како је могла Пољска. Зато што су они имали неке људе који су тај споразум преговарали озбиљно, а ми смо имали досовску булументу у то време. На велику жалост Србије, ми смо имали потпуне политичке аматере, који нису урадили нешто што су сви остали могли да учине, нису нашли за сходно. Колико су знали, или колико су умели, то је довољан показатељ.

Чуло се питање, на пример, зашто се не поступи као што је учинила Хрватска. Ево, довољан је један поглед на садржај тог споразума како га је формирала и потписала Хрватска или, с друге стране, Споразум како га је тада, 2008. године, формирала и потписала Србија, односно у њено име Божидар Ђелић, чувеним златним пенкалом, којим се вероватно и данас хвали. (Чини ми се да је рекао да у животу неће опрати руку којом је то пенкало држао.) Када погледате члан којим се дефинише управо ово питање, питање којим се данас бавимо кроз овај закон, у Споразуму Србије видите реченицу – по ступању на снагу овог споразума, Србија ће да допусти држављанима чланица ЕУ да стичу својину над непокретностима у Србији, уз потпуну и целисходну примену постојећих поступака. Тачка, нема ништа даље у овој реченици; почиње следећа, која говори о четири године припреме одговарајућег правног оквира.

Погледајте исти члан, не исти редни број али члан садржајно исти, код Хрватске: тамо видите да се не завршава реченица на истом месту, већ има и неки додатак, каже – уз примену постојећих поступака, осим за

подручја и питања наведена у додатку VII. Онда нађете шта је додаток VII, а тамо каже – изузета подручја су пољопривредно земљиште, у складу са законом, и подручја заштићена Законом о заштити природе.

Када се то угради у Споразум, онда може, када истекну четири године од момента ступања на снагу, да се разговара са Бриселом па да се каже – ми смо тамо оставили простор да разговарамо, хајде то сада да урадимо, па се добије неки додатни број година. Када се уради дилетантски и штеточински, као што је учињено 2008. године, на велику жалост грађана Србије, у нашем случају, буде другачије.

Али промене се времена, дође да се стара о држави неко коме је до интереса грађана заиста стало и ко то уме да оствари, па, на пример, формира предлог попут овога који имамо пред собом данас.

Шта је дефакто последица усвајања оваквог закона? Да ћемо ми те последице... Око којих још не могу да се договоре да ли су општа катастрофа или нису ништа битно, данас једни те исти људи причају обе ствари у исто време, али о томе ћемо посебно да разговарамо. Те последице ће, какве год биле, да наступају за десет година од данас, усвајањем закона. Дакле, почињу да теку рокови од дана ступања на снагу закона, па тамо неки услов, причам опет о тим мерама заштите: да неко, ако није држављанин Србије, мора да буде десет година стално настањен у јединици локалне самоуправе у којој хоће да обави правни посао; да се бави три године обрадом тог земљишта које је предмет посла; да се десет година налази у статусу, без прекида, регистрованог за бављење одређеном делатношћу; да поседује машине и одређену опрему, дакле све то се мери неким временским оквирима, пише у нашем Предлогу закона колико, од момента ступања на снагу. Десет година где год видите, бројаће се од тог дана.

То је уједно одговор на питање зашто ово радимо данас. Па, када је бољи тренутак? Да ли је требало пре четири године па да се у пракси сведе на, од момента ступања на снагу, шест, јер смо четири већ искористили? Где је ту било каква логика? Прави тренутак јесте сада. Право решење јесте ово. Ово решење већ примењују земље чланице, многе од њих, у различитим облицима и са, листом, краћим роковима. Али оно суштински јесте познато и не би смело да буде спорно. Чињеница је да до данас нисмо добили ниједан негативни коментар од стране наших партнера из Брисела на овај предлог. Мислим да и то говори довољно.

Сада они који нису, очигледно, ни читали Споразум о стабилизацији и придруживању (то се види на основу оних немушких покушаја да се цитира члан 135), који нису читали ни Предлог закона (то се видело по томе шта су имали да кажу на тему реституције и овог закона),

уосталом, нису читали ни та европска решења која коментаришу (јер да јесу, не би рекли за Мађарску и њен закон оно што су рекли данас), око једне ствари се слажу: није важно из ког разлога, битно је да су против закона, и то заједно са свима онима са којима деле вредности.

Какве вредности? Разговараће се и о томе у наредном периоду сигурно, европске знамо да нису. Изгледа да су одавно замењене за уличарске вредности, односно за некаква надања да ће се политичка срећа, или каква већ срећа, за одређене пронаћи кроз уличне активности и освајање власти на улици. То није никаква европска вредност. Биће да тамо нема више интересовања за било шта европско или било какву вредност сем голе борбе за власт, па и кроз улицу.

Људи који сnose непосредну одговорност и за то што се тичало ССП-а и за његову једнострану примену, што нико није тражио од нас, а што се чинило и из чега постоји одређена штета, то имамо право да кажемо, покушавали су и покушавају да све невоље које су се догодиле њиховом заслугом пребаце на владе које су ову Србију водиле од 2012. године наовамо. Зашто? Мислим да је довољно објашњено у једној великој мисли, недавно публикованој, човека који припада политичком савету да ли матичног „жутог предузећа“ или неке његове варијанте, то више не могу ни ја да испратим. Та мисао гласи – није важно шта је тачно, важно је шта је перцепција.

Због тога не чуди што се понашају тако како се понашају, на шта су, изгледа, навикли и зашто, изгледа, нису у стању да пруже ништа боље. Дакле, није важно за шта је ко крив или заслужан, важно је какав је утисак успео да створи. Па и онај који је 2003, 2005, 2007, 2009. године добио прилику да се стара о овој земљи и тада дозволио да се, рецимо, неки тајкуни или, још интересантније, страни власници, кроз домаћа правна лица, нађу у позицији да поседују земљу. Данас се на то страшно жале, данас га то тешко погађа и данас са тим не може да живи, а лично сноси одговорност, или заслугу, како год хоћете. Али шта год да је, онда му сметало није; данас му смета страшно и покушава да заборави каква је његова лична улога у свему томе. Тако се понашају неодговорни људи.

С друге стране, они којима је до земље заиста стало понашају се одговорно и проналазе решење. Проналазе решење, на пример, као што је овај предлог закона, за који нико неће моћи да пронађе ама баш ништа спорно, колико год ми причали овде у начелу сутра или у појединостима у понедељак, када год желите. Понаша се одговорно онај који се стара о реду и миру, о приликама у земљи, ко не покушава да изазива панику, ко је те дежурне критичаре свега и свачега, жељне панике, жељне немира и нереда упозоравао још 2016. године – немојте плашити грађане Србије, нити ће ко

земљу да однесе са собом, нити бисмо ми били коректан и солидан партнер уколико бисмо своје обавезе избегавали. Говорио, упозоравао, није вредело.

Последице, наравно, увек постоје. Кад нема других и тежих, а добро је кад их нема, политичке – због тога што су такав однос према земљи показивали и због тога што су тако успешни у свом послу били, они данас имају блиставих, како ко, неко 1,4%, а неко 2,29%, а кад помене КиМ, то је вероватно зато што је тамо још мање, 2,1%, неки 5%, дакле мање од процента по уложеном милиону евра на изборима итд. Све сами феноменални резултати, заслужени дабоме.

На самом крају, ми ћемо да причамо и сутра и опет у појединостима шта је ту добро и корисно, кад је реч о европским интеграцијама, за нашу земљу и наш народ. Има тога довољно.

Пошто се поставило питање шта је, изван контекста европских интеграција, непосредно добро, уз мере заштите које предлажемо данас, за наше грађане, још један, за слушаоце можда занимљив податак: у студији која је изграђена од стране ГИЗ-а и Владе Србије, односно тадашње Канцеларије за европске интеграције, разматрани су (тај текст може да се нађе) различити могући сценарији како да се реши ово питање права на власништво када је реч о пољопривредном земљишту. За сваки од сценарија који су постојали као модели закључено је следеће: користи су неспорне – већа продуктивност, већи извоз и већа цена земљишта. Дакле, биће ту можда и консеквенци на доступност, али ове три ствари ће сигурно ићи у плус. Зависно од изабраног сценарија, већом или мањом динамиком, односно интензитетом, али биће плус.

Овај предлог закона, кад га упоредите са анализираним сценаријима, представља избор понајбољег из сваке од разматраних варијанти. То су, дакле, непосредне користи за наше грађане. Онај ко се одговорно стара о додељеном му послу води се тим користима, води се анализама, бројевима, резултатима, емпиријским подацима и оним што неки са друге стране сале никада неће моћи да схвате – интересом Србије, јер је она најважнија. Хвала вам лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Орлићу.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, данас сам стрпљиво слушао, посебно припаднике бившег режима. Морам рећи да сам с некима од њих делио сан деведесетих година, када су пољопривреда и пољопривредници, пре свега сељаци и комбинати, када смо очекивали да ће, када добијемо демократију и тржишну економију, кад издржимо терет војних и

економских притисака на нашу земљу, да ће нам после промена то нека нова влада вратити. Уместо демократије и тржишне економије, ево, кривци се сами препознају, добили смо монопол и криминал. Монопол је родио корупцију и корупција је појела државу. Имате државе без демократије, али нема демократије без државе.

Очекивања да ће пољопривреди бити надокнађено то што је изгубила деведесетих година била су узалудна. Уместо да се то деси, појавили су се тзв. тајкуни, сељаци из града. Њима су продате огромне површине пољопривредног земљишта, често и за три евра. Да вас подсетим на случај Ковачице: 164 хектара, плус шећерана, плус опрема, за три евра. Када поделимо то, хектаре и цену, добијемо мање од два евроцента. Шећерану не рачунам, опрему не рачунам. Њихов једини рачун је био банковни рачун политичара, који су били корумпирани, и њихових сарадника, који су им наводно купили факсове па су због тога били у обавези да им продају три шећеране за три евра.

Овај господин, припадник бившег режима... Када смо доносили закон, прошли, о пољопривредном земљишту (овај господин што ће ускоро да напусти) показао сам фотографију покојног премијера и власника „МК групе“, који је, гле чуда, купио три шећеране по три евра. Одговор младог господина мени био је да ја овом фотографијом хоћу да криминализујем покојног премијера. Ја никада нисам тврдио да је други господин криминалац; ја сам тврдио да је јефтино купио оно што је било наше, све је постало њихово и његово, да је само јефтино купио три шећеране за три евра, да је јефтино купио огромне пољопривредне комплексе.

Када смо већ код „МК групе“, чувеног даваоца кредита Родићу и „Куриру“, на поклон, малтене, очигледно да финансира и да покушава да финансира пад Владе, морам да кажем – оно што му нису продали, касније су одлукама Владе Мирка Цветковића заменили пољопривредно земљиште које је купио и које је било лоше за пољопривредно земљиште поред ауто-путева. Дао је лошије земљиште, 1.200 хектара, а добио боље земљиште. Једна од тих парцела завршила је и за ону чувену „Енерго–Зелену“.

То отприлике изгледа овако: купите по 300 евра један хектар у приватизацији и онда те ситне парцеле и јаруге које вам се не допадају замените за државне, наравно противзаконито. Верујем да ће закона, док је ова власт, ипак бити, да ће се овоме стати на крај и да ће починиоци оваквих ствари бити кажњени. Дакле, удомиш ситне парцеле које си купио будзашто, а онда добијеш добар комплекс поред ауто-пута и онда три хектара продаш за 700.000 евра, а цео комбинат, са седам хиљада и нешто хектара, платио си два милиона. Дакле, оно што си купио за 300 евра препродаш за сто, двеста, триста пута већу цену.

После те дивље, предаторске приватизације, коју су допунили заменом земљишта, дужан сам да кажем ко су ти којима смо ми, наводно, продали земљу (ово се десило пре 2012. године): „МК група” – 28.500 хектара, „Делта“ – 25.000 хектара, Матијевић – 28.500 хектара, и последњи је Ђорђе Ницовић – 18.000 хектара. Странци власници земље у Србији до 2012. године били су: *Baltic Property Investments*, „Агрокор“ Хрватска, *СВА* Мађарска, „Жито група“ Хрватска.

Данас они који су нас усрећили оваквим приватизацијама причају како ми продајемо, наводно, земљу странцима, они који су испреговарали ССП. Ту рачунам и Коштуничину владу, која је парафирала тај споразум, и владу Бориса Тадића или Мирка Цветковића, која је потписала тај споразум, а Скупштина га ратификовала.

Шта су они хтели тиме? Да ови који су купили јефтино земљу... Купили су преко 300.000 хектара за мање од 50 милиона евра, плус објекти приде. Нису они купили само земљиште већ и складишне капацитете.

Дакле, онај велики Бошко „Пернар“, који је говорио о томе, треба да зна да је помоћу партије која је то радила, остатака те партије, ушао у овај парламент. Био је у обавези да нам каже да се то десило тада, да је земља продавана странцима, да је продавана будзашто, да је 300.000 хектара продато за 50 милиона евра, мање од 200 евра по хектару! Госпођа из Управе за земљиште зна да је то данас просечна закупнина за један хектар, годишње. Они су то продали наувек. Наувек, за багателну цену. Остатак државног пољопривредног земљишта је углавном био узурпиран.

Управа за земљиште је од доношења овог закона, када је овде неко махао штаком, увећала фонд земљишта које сте издали у закуп за 60.000 хектара. Тврдили су да нема узурпираног земљишта – ви сте, госпођо, ту били – али се испоставило да га има. Нашли смо узурпаторе широм Војводине и Србије и успели да убацимо 60.000, а закупнина за тих 60.000 је десет милиона евра. Сад питам ове који су отишли – ко је убирао тих десет милиона евра годинама, од 2007. године па све док нисмо изменили закон 2015. године? А знамо под којим околностима смо мењали овде закон. Унели смо у закон да државно пољопривредно земљиште не може да купује нико осим домаћих пољопривредника, до 20 хектара.

Данас додајемо овај други део – да странци не могу да купе ни приватно земљиште уколико нису десет година са пребивалиштем на територији Републике Србије, уколико десет година немају пољопривредно газдинство, три године не обрађују земљу и немају комплетну механизацију. Само под тим условима физичко лице странац може да купи земљиште.

Што се правних лица тиче, господо приватизери, ви мени личите на оне... Има оно: без сетве нема жетве. А ваша политика, коју сте водили... Године 2007, 2008. покушали сте да легализујете ту пљачку, да ови који су купили земљу још више увећају своје богатство. Ви мени личите на људе који су појели семе, не људе који су посејали нешто, људе који су посејали семе, а данас бисте да поједете и оно што смо ми посејали, да повадите и поједете.

Кад већ приговарате о тим страним фирмама, питам вас ко је оснивач „МК групе“. Чија је то фирма? Да ли закони могу да делују ретроактивно? Та имовина је продата „МК групи“. Да вас подсетим ко је оснивач „МК групе“, ви сте им продали земљу, каже: *Agro Holding AG*, земља Швајцарска; други оснивач је *Wheat Corn*, Амстердам, Холандија. Идемо, „Суноко“, то су они што су купили шећерану, оснивачи: *Nord Agri*, Холандија. Идемо даље, Ветеринарска станица је чак припадала Кајманским Острвима; „Карнекс“, такође Кајманска Острва, *Ashmore Carnex Limited*. То су оснивачи. Да ли очекујете да ми сад поништимо ту вашу приватизацију? Ја бих то волео, уколико закони дозвољавају.

По питању правних лица, уколико то желите, мора да се мења низ других закона. Али хоћете ли да кажете да сте ви до сада имали то лоше решење? Ми само исправљамо ваше грешке. Ви сте ССП усвојили. Ви сте га испреговарали, не ми. Ми отклањамо ту грешку, зато што су неке земље које су преговарале испреговарале дванаест година, једанаест година. Ми смо имали срећу да Литванија мало закасни, па је то дошло до 1. септембра ове године. И тих десет година које уводимо је оно што ви нисте урадили. Молим вас да нам опростите све ваше грешке.

С тим у вези, свим грађанима који су преживели монополе, корупцију, криминал и бивши режим желим да кажем да треба да добију награду за животно дело, јер преживети такав један удружени злочиначки подухват... А ја тврдим да је он извршен по питању пољопривреде и пољопривредног земљишта, комбината и задруге, јер кад су купили комбинате, купили су откупне станице и сисају и даље крв сељацима на сламчицу. То је производ вашег рада, ми то сад морамо да отклонимо. Купили су складишне капацитете, да убирају складишнину и врше манипулацију. Још нешто, протерали су стоку са свих фарми; сточарство је готово нестало. А раднике који су бринули о стоци отпустили су. Онда је кланична индустрија остала без сировина, па сте и тамо отпустили раднике. Тако је нестало 400.000 радних места. Али сте зато у јавни сектор запослили 781.000 људи.

Зато тврдим да је све што сте урадили у пољопривреди и прерађивачкој индустрији био удружени злочиначки подухват. Сем награде

за животно дело, коју треба да добију грађани који су преживели такав један режим, вама ћу да уручим, припадницима бившег режима разних боја, једну медаљу за храброст. Не зато што се ничег не бојите, већ зато што се ничег не стидите, парафразирам Дучића. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Прелазимо на листу.

Реч има народни посланик Јахја Фехратовић.

Изволите.

ЈАХЈА ФЕХРАТОВИЋ: Поштовани председавајући, уважени министри са предлагачима, даме и господо народни посланици, измене и допуне Закона о пољопривредном земљишту о којима данас расправљамо веома су важан механизам, од кога очекујемо да ће положити добре резултате и почети отклањати катастрофалне последице деловања претходних режима у овом сектору.

Нарочито се то катастрофално деловање Демократске странке у овом сегменту осетило у санџачким градовима приликом приватизације пољопривредних гиганата, али не само њих. Некадашњи радници предузећа „Војин Поповић“ из Новог Пазара, а посебно Пољопривредног комбината „Пештер“, и данас, више од деценију од тих приватизација којима је кумовао режим ДС и тадашњи локални санџачки режими, нису успели да остваре своја права. Зато ћу искористити прилику да вам пренесем неке од сугестија које су нама народним посланицима Бошњачке демократске заједнице Санџака упутили радници ових комбината.

Наиме, ПИК „Пештер“ приватизован је 2006. године; тада је један од повратника из Канаде постао власник 70% капитала, а радницима је остало свега 30% удела као мањинским власницима. На тај начин дошао је у посед 1.200 хектара земљишта, са свим пратећим објектима, за свега 630.000, односно 525 евра по хектару, уз обавезу да се исто исплати у ратама на шест година. Реч је о земљишту које је раније конфисковано од сељака и предато ПИК „Пештеру“ на управљање, дакле, предмет је даље реституције.

У периоду који следи нови власник је земљиште, које је морало бити враћено сељацима, уз благослов локалних и тадашњих републичких власти претварао у грађевинско земљиште и продавао трећим лицима, попут катастарске парцеле 118 у Сјеници, тзв. Медаре или, рецимо, продаје 55 хектара на локалитету Дивља ријека за свега 114.000 динара по хектару.

Ово пољопривредно земљиште претворено је у урбанистичко, грађевинско и над тим претходно продатим земљиштем углавном су узимани хипотекарни кредити код Фонда за развој и тадашње „Агробанке“. Исти је такође продао земљиште које је Министарство пољопривреде дало

ученицима средње, Техничко-пољопривредне школе у Сјеници на коришћење. Наравно, поред све те продаје, остао је дужан радницима ПИК „Пештер“ преко 26 месечних зарада, уз то да им нису уплаћивани порези, доприноси, нису им оверене здравствене књижице, немају право на лечење, ни на социјалну помоћ.

Дакле, све ово се догодило захваљујући лошим приватизацијама, највише у време када је Демократска странка спроводила те страшне и лоше приватизације, поготово у санџачким градовима. Ово је прилика да се такве ствари исправе и уједно апел вама, министре, да помогнете да се преосталим радницима ПИК „Пештер“ бар уплате социјална давања и овере здравствене књижице.

Оно што је још карактеристично и што би требало у наредном периоду урадити јесте – управо на том пољопривредном земљишту у Сјеници направљена су три национална природна парка, што је такође угрозило пољопривредне произвођаче јер на том земљишту се сада не могу узгајати неке врсте култура. То доводи до још теже ситуације у односу на њихов животни стандард и у односу на угроженост коју су имали јер им није враћена земља коју им је комунистички режим отео а касније Демократска странка будзашто продала. Људи на Пештери су остали без основних прихода и могућности да своје породице исхране и да на тај начин омогуће да се нормално живи на том подручју, које је иначе увек угрожено, било у зимском било у летњем периоду.

Зато је ово добра прилика да се овим исправкама Закона уреди овај сегмент, да се ови заборављени радници помогну и да се на примеру Пештери научимо како да више никада наше пољопривредно земљиште не доведемо у овакву позицију. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Зоран Живковић.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Хвала лепо.

У најави овог заседања и овог закона је прича, маркетиншка кампања да се овим спречава да странци купују српску земљу. То је, министре, оно што сте хтели да кажете српској јавности и у периоду пре данашњег дана и у данашњој расправи. То напросто није тачно и ви то знате. Ја ценим ваш напор да натерате себе да говорите неистину, али то вам слабо иде, ипак сте ви мало другачији од неких других колега које имате у својој влади.

Дакле, циљ овог закона је, каже власт Александра Вучића, да се спречи да странци купују српску земљу. Да ли то може да буде остварено овим законом о измени закона? Наравно да не може.

Прво, овде имамо ненадлежног министра, питање својине тешко да је у надлежности Министарства пољопривреде; то може да буде Дирекција

за имовину, можда Министарство правде, можда Министарство финансија, али не знам какве везе има пољопривреда са власништвом над пољопривредним земљиштем. Ту су вас гурнули у једну незгодну позицију.

Шта се дешава? Дан-данас, као и пре годину дана, као и после овог закона, сваки странац из било које државе да дође, да ли је то ЕУ, да ли је то Русија, да ли су то арапске земље, било ко, Хрватска, може да дође у Србију и да купи српску земљу. Како? Тако што оснује фирму са уложених десет, педесет, сто евра и онда то постаје домаћи привредни субјект, који може по позитивним законским прописима да купује земљу. То значи да Томпсон, познати усташки певач из Хрватске, може да дође у Србију, оснује фирму са 100% страним капиталом, ту фирму назове „Волим Србију“ и да са том фирмом „Волим Србију“ учествује у промету пољопривредног земљишта. Да ли то можете да спречите овим законом? Не, не можете.

Харадинај, Тачи и Пацоли, ваши стари и нови коалициони партнери и у косовском парламенту и у неким другим привредним пословима, могу да купе као физичка лица. Они не морају чак да дају ни тих педесет евра, јер ви њих књижите као држављане Србије. Значи, сутра може да дође Пацоли, Харадинај, Тачи и да вам купи ПКБ да не трепне.

Исто важи за било који квадратни метар, а камоли хектар пољопривредног земљишта у приватној својини. Према томе, овај закон о измени закона је фарса, то је само још једно дизање позитивне панике. Имали смо у недељу проблем са Македонијом, данас се спасава српска земља, а надам се да до понедељка нећемо имати најезду скакаваца или неки вулкан који ће бити спречен активностима владе Александра Вучића.

Шта је проблем српске пољопривреде, то је тема, али не за овај закон. Овај закон нема везе са пољопривредом, иако се зове пољопривредно земљиште; то има везе са својином, понављам, а не са пољопривредом.

Проблем је, рецимо, у несретним ракетама за противградно деловање. То смо имали годинама уназад, то је стара тема, да ли треба да их има, да ли не треба, да ли то треба да финансирају локалне самоуправе, да ли треба да буде део МУП-а, да ли треба да буде неко посебно тело.

У сваком случају, новац потребан за потпуну спремност постојећег система за противградно деловање на годишњем нивоу је између шест и осам милиона евра, зависи од тога да ли се купују домаће ракете, које су мало скупље или неке увозне, које су мало јефтиније. Нема везе, нека се купују домаће, добро је. Нека буде осам милиона. Штета у Тополи и околини у једном дану је била, по процени комисија које су тамо основане, између тридесет и педесет милиона евра за један дан. А седам бедних

милиона је осми део онога што ова држава из наших џепова баца за нешто што се зове „Ер Србија“, само за то.

Према томе, то је проблем који ви треба да решите, као и неке друге проблеме који ће створити услове да у Србији почне озбиљна пољопривредна производња.

Малопре причате о производњи хране. То није ваш ресор. То нема везе с вама, министре, ви сте задужени за примарну пољопривредну производњу. Да, јесте, тако је, можете да се мрштите колико год хоћете. За ово друго потребно је створити адекватне услове. Да ли се ти услови стварају тако што имате повлашћене фирме? Да ли је „Тенис“, да ли су неки Арапи, да ли су неки Турци, да ли су неки, откуд знам, ови Руси, бели Руси, црни Руси, не знам, али тако се не прави амбијент, тако вам нико нормалан неће доћи у државу да инвестира.

Ако можете да дате београдско приобаље по лекс специјалису, ако можете да дате десетине хиљада хектара договором „Тениса“ и Вучића, договором неког Арапина и Вучића, онда то није атмосфера и амбијент у којем можете да градите ни примарну пољопривредну производњу, а камоли онај секундарни део – готов производ. То је јасно као дан.

Зато престаните да лажете народ. Овим законом се не решава ништа. Овим законом и даље сутрадан Томпсон, Харадинај, Тачи, Пацоли, изаберите још десет вама пријатних, драгих имена ваших пријатеља, могу да купе земљу у Србији кад год хоће. Волео бих да ми неко каже како ћете то да спречите. Ако постоји начин да се овим законом или било којим другим законом спречи тако нешто, ја вам честитам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има министар Недимовић.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Захваљујем, председавајућа.

Поштовани народни посланици, не желим уопште да говорим на овакав начин и овим језиком каквим је малопре говорено, и то из једног простог разлога – јер сматрам да неко ко је био председник Владе Србије у једном тренутку мора да зна које су надлежности ког министра, бар то.

Министарство пољопривреде, поред тога што је задужено за примарну пољопривредну производњу, задужено је и за тржиште пољопривредних производа и за прехрамбену индустрију. Дакле, стварање услова за што већу додату вредност. Узмите Закон о министарствима. Можете ви да климате главом колико год хоћете, то вам је тако.

Суштина читаве приче у пољопривреди јесте да је све повезано: и пољопривреда, и прерађивачка индустрија, и трговина пољопривредним производима. Уопште ме сад не чуди зашто смо изгубили континуитет у

прерађивачкој индустрији после 2000. године. Када нисте разумели ово, све ми је јасно, зашто нам се све ово десило.

Овим законом... Мени је жао што нисте правник; искрено, не знам шта сте по занимању, не желим уопште да улазим у то. Стицајем околности, ја сам ишао на правни факултет, завршио га, па нешто знам о својинскоправним односима и знам шта који закон може да регулише. Да, управо овај Закон о пољопривредном земљишту регулише питање својине, поред других закона који представљају кровне законе: Закона о основама својинскоправних односа, Закона о наслеђивању, Закона о промету непокретности. Претпостављам да је требало да чујете да постоје посебни закони који на одређен начин регулишу специјална питања. Управо је о томе овде реч.

И још једна ствар, овим законом се баш штити интерес српске пољопривреде и српског пољопривредног земљишта.

Морате да знате да постоји још једна ствар, чисто сад као мала школа права – међународни споразуми морају да се поштују. Можете сад и ви да климате главом колико год, као што сам и ја мало пре, апсолутно исто право, али има једна друга ствар: морате да знате да постоји Закон о ратификацији Споразума о стабилизацији и придруживању, члан 53, који јасно говори у погледу односа правних лица која постоје. Сад можете да изигравате, изврћете то на који год хоћете начин, ову ствар, колико год да је тешка и болна, не улазим у то зашто је испреговарано лоше, али морамо ово да урадимо, крајње је време и то ћемо урадити. Ви можете да помогнете да се штите српски интереси, али, колико видим, не желите. Хвала вам пуно.

ПРЕДСЕДНИК: Прво да дам реплику Владимиру Орлићу, па ћу вама дати реплику министру. Може тако?

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала, госпођо председнице.

Јесте, необично је. Господине министре, разумем да сте запањени, али видите сада, мислим да разумете са чим се ми срећемо овде на редовној бази, стално се дешава: није ту човек цео дан, не слуша расправу, не зна шта смо већ рекли. А да без слушања зна о чему се ради, превише очекујемо.

Дакле, шта смо све разумели да се не разуме са друге стране? На пример, чиме се конкретно бави овај закон; нпр. разлика између физичких и правних лица; нпр. разлика између власништва и закупа, данас смо се наслушали конфузија на ту тему; нпр. чињеница да када се ратификује међународни споразум, он постаје део домаћег права и онда у нашем правном систему буде негде таман испод Устава и то је онда обавеза. Није само потпуно аматерски и дилетантски игнорисати међународну обавезу,

него је исти такав однос према нашим законима, односно нашем правном систему, не знам, нешто чиме човек који је народни посланик стварно да се похвали не може.

Е сад, кад то каже лице које само себе проглашава за будућег главног едукатора свих опозиционих активиста, могу само да кажем – ми смо мирни, пред нама су добри дани. Ми као представници парламентарне већине немамо за шта да бринемо ако ће такви зналци да едукују све живе из опозиције.

Да помиње, и то са великом страшћу и великим жаром, Харадинаја и екипу око њега, човек који их је у више наврата бранио, за које се лично заузимао само да би оптужио своју земљу Србију, па чак и ако то значи да је на страни тих и таквих, то није ни за какво чуђење. Зачудило ме, морам да признам, његово вишеструко помињање Томпсона.

Дакле, да се формира предузеће у Србији, по српским законима, а да иза њега стоји страни капитал, то постоји одавно. Па, ево, Тодорић је, беше 2003. године, тако радио са „Фрикомом“, 2005. са „Дијамантом“.

(Председник: Време.)

Последња реченица, госпођо председнице.

Можда није суштина у пореклу капитала, него у жељи господина да му Томпсон дође и пева на испраћају у војску.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Зоран Живковић.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Био сам убеђен, и даље сам на том становишту, да су студенти правног факултета, посебно ови који су га завршили, озбиљни, интелигентни људи, и неколико лоших примера неће променити тај мој став.

Жао ми је што се неки овде упорно, али нажалост врло успешно, праве глупи, па онда не знају где су били 2000. године, господине министре, у којој сте ви странци били, за које сте прописе тада гласали, директно, индиректно, да ли сте тада били за приватизацију, да ли сте тада учествовали преко своје странке у ономе што се дешавало. Ако нисте, волео бих да се мало подсетите. Можда се то не учи на правном факултету, али то је један леп обичај младих људи, посебно ако су Сремци.

Дакле, ни један ни други – ни министар ненадлежан за ову област, ни не знам како се зваше – нису ми дали одговор како ће спречити своје коалиционе партнере Харадинаја, Тачија и Пацолија, а успут и оног, како се зваше, усташу Томпсона да купе српску земљу. То је било моје питање. Да ли сам на то питање добио одговор, грађани Србије јасно виде.

Према томе, уз то да ћу да прескочим да коментаришем лаж да сам било кад подржавао или позитивно говорио о било коме од наведених... То можете да лажете свог председника странке, можете да лажете неког

потпредседника, неког малог или неког мало мањег, али не можете да лажете грађане Србије. О вашем патриотизму и где сте ви чували Србију и српску земљу – тамо више нема ни Срба, ни српске земље. То ће се десити и са пољопривредним земљиштем у Србији ако вас грађани Србије не спрече да то наставите да радите, а прву прилику за то имају на београдским изборима.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Владимир Орлић, реплика, па Бранислав Недимовић.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала лепо.

Шта је ту све спорно и шта је ту све чудно, ми смо тему практично само начели, о овоме можемо данима, толико ту материјала има. Чињеница, на пример, да неко себе проглашава за штошта европско, а наступа онако како смо имали прилике да чујемо малопре, то је у најмању руку чудно, наравно, уколико је уопште искрено.

Како беше, слободан проток капитала треба да буде нека европска вредност, је л' тако, а онда постане спорно када се тако нешто у пракси дешава. Хајде из било које земље, не морамо да се држимо Хрватске, мада још једном разумем, неко има потребу да направи одличну журку када буде ишао у војску па због тога помиње Томпсона данас, то сам разумео, али не мора Хрватска, било која земља. То је граница шовинизма, да неко говори – не долази у обзир никако, биће Содома и Гомора, а овамо је, с друге стране, велики Европљанин.

Колико су велики Европљани, још једном, показује се на основу њихових дела и њихових речи. Нема ту ни „е“ од европских вредности, то су одавно постале уличарске вредности, и кроз речник, и кроз манире и кроз навику неку тешку, необјашњиву наваду да се увек буде против сопствене државе само да би се на тај начин покушало политички профитирати. То је, дакле, све оно што није европско и што говори да човек који себе сматра неким Европљанином није искрен у томе. А колики је ко патриота, мислим да и то најбоље виде наши грађани.

Ако ћемо да се меримо тим неким категоријама, рецимо да бих ја могао да кажем да је ниво патриотизма који примећујем код оних који упорно желе и изазивају реплике отприлике ту негде да би могли да направе заједнички излет са пријатељима Бошка „Пернара“ и онима који су са њима делили листу, па да посете један интересантан споменик у Јасеновцу ових дана.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Реч има министар.

Изволите.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Само још једно кратко појашњење. Да сте били са пољопривредним произвођачима, да сте се кретали међу њима, да идете сваки дан са њима, схватили бисте колико је ово њима важно и колико је њима неопходно да ове измене Закона на овакав начин буду донете. Јако ми је жао што не можете да препознате ту потребу, што баш на овакав начин штитимо интересе српске пољопривреде.

ПРЕДСЕДНИК: Мислим да српски парламент заслужује да се вратимо на тему, да не слушамо о Томпсону и Пацолију.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, мој колега пољопривредник, у реду је, наступао је. Постоји она Ајнштајнова изрека да су свемир и људска глупост бесконачни. За свемир није био сигуран, али вероватно да је био видовит и после Живковићевог излагања је био сасвим сигуран да је људска глупост бесконачна.

Не знам да ли он познаје Харадинаја, Пацолија, Томпсона, не знам да ли боље пева од Томпсона, али боље пије, то је сигурно.

Сада да видите како је он био страни инвеститор. Нама замерају на закупу од 30 година. Та винарија мог колеге пољопривредника, који нешто хоће, не зна ни он шта хоће, добила је закуп пољопривредног земљишта у државној својини на 40 година. Законом из 2015. године инвестициони програми се дају на 30 година. Његова закупнина је била 50 евра годишње, а ми смо потписали, госпођа из Управе за земљиште зна, најмању цену од готово 200 евра. Значи, он је плаћао 50, инвеститори 200; он на 40 година, а они на 30 година.

Идемо даље. Инвеститор мора, по променама закона из 2015. године, да уложи, да би закупио та 52 хектара, минимум 500.000 евра. Да ли је тако, министре? Мора да држави 500.000 евра, односно да уложи у инвестициони програм. И, обавезно, ако је више хектара у питању, још три хиљаде. Па ако је у питању, рецимо, оних 7.000, „Агроунија“, морао би да уложи 21 милион евра у прераду, што код њих није био случај.

Гле чуда, мој колега пољопривредник није уложио 500.000 евра, већ је узео 500.000 евра. Није то све. Пошто је предмет реституције било то земљиште, сада га треба платити. О томе је говорио лидер радикала. Сада треба платити 500.000 евра, јер не можемо да вратимо то предметно пољопривредно земљиште. Мора сиротиња да доплати још 500.000 евра зато што то земљиште не може да се врати претходним власницима. Значи, мој колега пољопривредник нас је коштао милион евра. Ни Пацоли, ни тај доле, како се зове, Томпсон, ни Харадинај нису нас коштали колико нас је коштао колега пољопривредник, који је напустио седницу.

Слушали смо овде како трутови причају о пчелама, како ови инвеститори овакви причају о стварним инвестицијама и стварно не знам где ће нама да буде крај. То је потврда онога што сам рекао у претходном излагању, а још ћу вам изнети и... Само тренутак... Мој колега пољопривредник, који је био страни инвеститор, његова винарија је била регистрована, *Vinemont Ventures S.A., Wickham's Cay, Tortola, Road Town*, Девичанска Острва. Ко не верује нек провери. Данас нам он прича о инвестицијама, данас нам он прича о куповини и продаји земљишта. Само да вас подсетим, ту винарију је продао „МК комерцу“. То је очигледна повезаност, а уговор је потписао директор „МК комерца“, то ови из Министарства знају, о наводном закупу на 40 година. Шта рећи на крају, сем онога да он припада оној дружини најхрабријих људи на свету, не зато што се ничег не боји, већ зато што се ничег не стиди. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Имамо још мало времена.

Реч има Иван Костић.

ИВАН КОСТИЋ: Поштовани народни посланици, грађани Србије, господине Недимовићу, доста ствари се овде чуло и не бих хтео да понављам, иако чврсто стојим иза става наше посланичке групе да је главни узрок оваквог закона ССП. То ће време показати. Сигурно је да постоји начин, иако се овде од многих правника чуло да не постоји, да се ССП суспендује. То је неистина која се овде провлачи већ неколико пута.

Сматрамо да је у суштини овај закон један маркетиншки трик према две циљне групе: према ЕУ, и према сељацима и народу у Србији. Због чега ово тврдим? Ви сте овде у члану 3 (члан 72) рекли да „држављанин државе чланице Европске уније пољопривредно земљиште у приватној својини, полазећи од Споразума, може стећи правним путем“. Шта је са држављанима других држава? Шта је са држављанима Русије? Шта је са држављанима Турске? Шта је са држављанима из Азије, Африке? То је једноставно једна недоумица која ствара сумњу да су ове измене Закона прављене само да би се угодило Европској унији и да би се наставиле обавезе према ЕУ, које ви редовно и здушно испуњавате. То је једна ствар која никаквог смисла нема овде у закону.

Такође, на овај начин желите нашим бирачима и људима који се баве пољопривредом да кажете како сте ви, у ствари, увели рестриктивне мере, што је истина, и то видимо према неким посланицима који су проевропске оријентације, који се противе оваквом начину продаје земље странцима. Међутим, на овај начин никакве промене нећете донети у тренутном стању на тржишту земљишта, јер две основне ствари које нисте успели да решите пре доношења овога закона јесу проблем реституције и проблем задружне земље.

Ви се стално овде позивате на то да су ССП и неке одлуке у протеклих седам-осам година донети када ви нисте били на власти. Ја вам сада кажем да за време ваше владавине постоје правоснажне пресуде којима се одређеним задругама у Војводини враћа земља, а они не могу да је упишу у катастар. Ко је за то одговоран, да ли претходна или ова власт, која није урадила ништа супротно од онога што је радила власт Демократске странке?

Слажем се са народним посланицима који су критиковали начин како је продавано земљиште, како су продавани пољопривредни комбинати, али шта је урађено у протеклих пет година да се те ствари исправе? Ништа. Значи, конкретно ниједна мера од када је СНС на власти није урађена да се преиспитају лоше приватизације. Сада долази на тапет продаја ПКБ-а.

Ту је у праву господин Живковић који каже – коме ће припасти 5.400 хектара друштвене земље која је тренутно у власништву ПКБ-а, да ли ће опет доћи неко страно приватно лице под неком фирмом која је регистрована у Србији и постати власник тог земљишта. Значи, суштински се никакве ствари не мењају, ви настављате политику, што видимо и по продаји „Енергопројекта“. Тако ће се продати и ПКБ. Ми наше државне ресурсе распродајемо и дајемо, да ли тајкунима или страним власницима, а не дајемо нашим пољопривредним произвођачима.

Овде смо имали један предлог, да ли ће тај предлог Посланичка група СПС доставити – зашто се на одређени временски период, без закупа, не да земља пољопривредним газдинствима? Да ли ћете то урадити и на тај начин доказати да се заиста залажете за то да земљу добију наши пољопривредни произвођачи, да се субвенционише њихова производња и да они једнога дана постану јак средњи слој?

Што се тиче „Тениса“, у Румунији су 2007. године најављивани као велики инвеститори, добили су 46.000 хектара земље. Нису утовили ниједног товљеника, иако су због тога добили државну земљу у Румунији, а добијали су огромне субвенције за органску производњу пшенице и на тај начин стицали огромно богатство.

Тако да политика коју СНС води у протеклих пет година, а по овоме што сада видимо и у овом закону, неће донети никакву добробит за српске пољопривредне произвођаче. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има министар Недимовић.

БРАНИСЛАВ НЕДИМОВИЋ: Поштована госпођо председавајућа, поштовани посланици, желим да се сконцентришем на две ствари из овог вашег излагања. Једна је везана за грађане који имају држављанство других држава, о чему сте малопре причали, а тиче се овог члана 72ђ где се говори

о грађанима који су држављани ЕУ. Члан 85. Устава каже да страна правна или физичка лица могу, у складу са посебним законом или међународним споразумом, стицати то право. То значи да се на држављане других држава може примењивати исти овакав третман под условом да се постигне међународни споразум између Србије и те друге државе, а тај споразум мора да прође кроз ратификацију у Народној скупштини Републике Србије. Ту нема ништа спорно.

Што се тиче приче о пољопривредном земљишту и закупу пољопривредног земљишта, „Тенис“ је, као и сви други апликанти, имао јавни позив, аплицирао, потпуно идентичну процедуру прошао. Да ли ће бити завршен тај поступак, видећемо ових дана; у погледу две локације донета је одлука комисије, остало је да се јединице локалне самоуправе изјасне о томе. Везано за још три апликације, поступак још није готов. Као што постоји правило раскидних услова за све друге инвеститоре, постоји и за овог инвеститора. Никакве субвенције нико не добија у погледу органске производње; ово што сте говорили користећи примере Румуније не постоји.

Морате на једну ствар да обратите пажњу: у Румунији је дошло до потпуне либерализације пољопривредног земљишта одмах и они су имали потпуни хаос у погледу пољопривредног земљишта. Да бисмо спречили било какво настајање истог, сличног, блиског хаоса или проблематичне ситуације, ми смо изашли са предлогом измена и допуна Закона о пољопривредном земљишту.

Мало пре сте се осврнули на колегиницу из Социјалистичке партије Србије, везано за младе пољопривреднике, односно за домаћа лица. По постојећем Закону о пољопривредном земљишту лица која имају мање од 30 хектара земљишта имају право да купе државног земљишта до 20 хектара. Подзаконским актима ћемо то регулисати и дати то право у складу са Законом о пољопривредном земљишту. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има Владимир Орлић, реплика, две минуте.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала лепо.

Мада ми сад отприлике дође да кажем хвала и ономе ко је реплику изазвао што је баш лепо пружио простор да наставим тамо где сам мало прерано завршио малочас. Одличном подршком, разменом подршке са човеком са којим сам разговарао малочас, хвала што је потврдио да сам био потпуно у праву када сам говорио о томе да је ниво патриотизма али и европејства између њих потпуно идентичан, да ту никакве разлике нема и да сам са добрим разлогом препоручио да можда заједнички направе неки излет, можда баш до једног спомен-подручја у Јасеновцу, има тамо нешто занимљиво да се види.

(Гордана Чомић: На шта ово личи? Ово нема смисла.)

Е сад, што се тиче... Објаснићу шта тачно ако треба.

Што се тиче тог патриотског односа, сада цитирам следеће – да је човек који је иначе шеф удружења, групе, шта је већ, оних који воле да изазивају реплике сам рекао, не тако давно, има седам дана, да у „жутом предузећу“ има пуно патриота (дакле, то је тај ниво, то је тај однос), да је сам рекао, можда пет дана пре тога, да између њега, односно њих и неуспешног досовског кандидата Јеремића нема никакве разлике у, цитирам, „националном и патриотском смислу“. Дакле, то је све потпуно једнако, по њиховом сопственом признању, управо као и однос према европском.

Да ја не бих сад то европско објашњавао на нивоу неких вредности, хајмо на нивоу који ће сигурно разумети – када буде знао да ми каже нпр. који је ниво субвенција из европских земаља стигао у Србију, који је проценат, који је број радних места, који је ниво (нека буде у апсолутним вредностима) бесповратне помоћи из тог простора стигао у Србију, можемо да причамо даље. Сигуран сам да ће онај који суштину економије види у „наштампајмо пара у том и том износу“, када буде сазнао те ствари, сам себи пружити најбоље могуће одговоре на бројна питања. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има Гордана Чомић.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Позивам се на кршење чл. 27. и 103; дакле, позивам се на право да интервенишем са повредом Пословника, са надом да нисмо сви пажљиво слушали народног посланика док је у реплици користио своје реторичке вештине. Рећи – покупите се вас двојица па идите до Јасеновца, има тамо нешто занимљиво да се види, недопустиво је. Нас свих ради. То није реторика, то није ни ораторство, то није чак ни елементарна вештина да се буде циничан, саркастичан или какав год стилски у реплици.

Потпуно сам сигурна да, због умора и због тога што је већ шест сати и радимо толико, нисмо сви пажљиво слушали. Ја јесам. Због тога вас молим не да се о овоме гласа него желим да заиста све замолим да пажљиво слушамо и да се уздржимо од таквих циничних духовитости у покушају да некеме ко нам је политички противник ставимо до знања колико смо супериорни у шалама којима није место у Народној скупштини.

Са пуним уважавањем за слободу говора, рећи „идите у Јасеновац, тамо има нешто занимљиво да се види“ није слобода говора. Ту нема двеју страна, ту нема стила; то је, једноставно, срамота.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Заиста нисам чула изговорене речи, што ме не оправдава. Не могу да подржим ако је изговорено то што сте рекли. Свакако тражим да се до сутра ујутру уверим у истинитост ваших навода. Мислим да нисте били

злонамерни, него добронамерни, због Парламента Републике Србије, да заиста водимо рачуна какве речи изговарамо. Онда ћемо ујутру разговарати о томе ако је потребно, када утврдимо шта је тачно посланик Орлић рекао. Ако је дошло до неспоразума, очекујем да такве ружне неспоразуме немамо овде у Парламенту, због свих нас.

Владимир Маринковић је одустао од дискусије.

Саша Радуловић?

Владимир Ђукановић?

Балша Божовић?

Мислим, како читам и како посланици нису присутни, да је најбоље, а и због умора, како је то рекла посланица Гордана Чомић, да овим прекинемо и наставимо сутра ујутру са радом, јер ћу овако завршити листу, што није коректно.

Почињемо од броја девет. Хвала.

(Седница је прекинута у 18.05 часова.)